

oportet ita facere? hæc sunt pacis? cum e contra nunc debeas gaudere super me. Ad quem illico cum contritione cordis respondit frater: Deus novit, famule Christi. Lætor in gloria, qua dignatus est Christus Deus noster propter nomen suum hæc te omnia pati, sed lamentor omnium perditionem. Salutantes ergo omnes eum, recesserunt. Veniens igitur continuò scriba, et auferens eum, intulit in domum suam. Dictum est ergo quia in Chersonam exsulatur; et post dies aliquot cognovimus quia illuc clanculo navigio transvectus est ipse sanctissimus apostolicus vir. Veniens ergo illuc, post dies aliquot scripsit epistolam in Byzantium ad quemdam sibi charissimum, ex illis, videlicet, qui hunc propter Dominum et ob rectam fidem ejus amabant. Cum esset in magna tribulatione et exilio idem sæpe dictus Pater noster sanctissimus constitutus, postulans aliquarum specierum subsidia, propter multas et frequentes, gravesque ægrimonias corporales, angustiasque omninodas regionis illius, eo quod nihil ibi inveniretur, præcipue triticum, quod quidem illic nominabatur, non autem inveniebatur. Unde cum jurejurando scripsit, quia navicula illo veniente, et parum tritici habente ad commutationem salis, vix potuerit emere ex eo unum tritici modium quatuor solidis, cum multis et hoc precibus. Diversas autem angustias scripsit sancta ejus anima pati se ibi, non solum corporalibus angustiis, sed etiam habitantium et dominantium ibi malis oppressus, ita ut penitus contritus male pejus moreretur, suasionem, videlicet, dominantium in Byzantio. Quamobrem quæso vos, ego humilis et peccator famulus vester, a Deo honorabiles Patres, ut quemadmodum ego visa mihi et audita diligentissime declaravi vobis, hoc est, imminentes tentationes beatissimo papæ propter rectam confessionem in Christo Domino, et propter anathematismum in nos factum hæreticos, quanquam ex multis, parva tamen quæ potui dirigere scripsi, ita et vos zelum habentibus culturæ Dei, explicate eadem, et hortamini imitari eum, et traditiones sanctorum Pa-

trum retinere secundum imitationem ejus, et non communicare omnino contraria sentientibus. Obsecrantes etiam pro me indigno famulo qui scripsi, quo cum eo et vobiscum inveniam misericordiam a Christo Deo nostro in sæcula, amen. Obiit autem idem sanctissimus ter beatus apostolicus Martinus papa, recens revera confessor et martyr Christi Dei nostri, in eadem exsulatione Chersonæ, juxta ejusdem ad Dominum Deum petitionem, quam obtulit ei cum lacrymis, exiens de navi, et calcans terram illam, id est, ut in ea finiret vitam, bonum certamen certans, cursum martyrii consummans, et bonam fidem servans, mense Septembrio, die sexta decima, in qua felicissimæ martyris et fidem custodientis orthodoxam Euphemie pretiosissima et beatissima secundum anni circulum celebratur memoria, in diectione quarta decima. Positus est autem in tumulis sanctorum extra muros Chersonitarum civitatis quasi stadio uno, in pretiosissimo et reverendissimo templo sanctissimæ et præ omnibus sanctis colendæ, castissimæ et immaculatæ, perbenedictæque gloriosissimæ et excellentissimæ omnium creaturarum, gratia plenissimæ, gaudium facientis et tribuentis dominæ nostræ, proprie natura ac veritate solius Dei genitricis semper virginis Mariæ, quæ cognominatur Blacherne: factus typus imitabilis omnibus qui bene vivere et decertare elegerint et voluerint, pro ea quæ verissime est veritas. Cujus virginis, cujusque confessoris, intercessionibus, Christus verus Deus et Salvator noster, qui ineffabiliter et sine semine ex ea processit propter genus humanum, custodiat et conservet nos, et omnes fideliter audientes, omnemque populum quem acquisivit in sinceritatem fidei et conversationem, in pace et dilectione perfecta, et omni justitia usque in finem. Cui est cum Deo Patre et Spiritu sancto in deitate una substantia, æquus honor, virtus eadem, sine tempore regnum, semper principium, acceptrum juge, gloria perpes, majestas similis, per infinita sæcula. Amen.

<sup>a</sup> Hic absolvitur epistola in Editione Romana.

<sup>b</sup> Hinc falsi arguuntur quæ vulgo jactantur de hujus sancti obitu tempore.

## SANCTI MARTINI,

PONTIFICIS ROMANI,

## EPISTOLÆ.

(Mansi, Conciliorum ampl. Collect.)

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟ-  
ΔΟΥ

Τῆς ἐν Ῥώμῃ πρὸς πάντας Χριστιανοὺς.

Μαρτίνος, δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν ἐπίσκοπος τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἅμα τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ συνόδῳ τῶν θεοφιλῶν ἱερέων τῶν ἐνθάδε κανονικῶς ἡμῖν συνδεδραμηκότων εἰς βεβαίωσιν τῶν ἐπιτεθειμένων τῆς καθολι-

EPISTOLA I ENCYCLICA

MARTINI PAPÆ ET SYNODI ROMANÆ, AD OMNES CHRISTI FIDELIS.

Martinus servus servorum Dei, atque per gratiam ejus episcopus sanctæ catholicæ atque apostolicæ Ecclesiæ urbis Romæ, una cum sancto concilio nostro reverendissimorum sacerdotum, regulariter huc nobiscum venientium in confirmatione piissimorum catholicæ

*Ecclesie dogmatum, his qui œqualem nobis sortiti sunt fidem Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi per lavacrum regenerationis, in omni loco dominationis ejus, qui peregrinantur in sanctitate et justitia, spiritualibus fratribus nostris episcopis, presbyteris, diaconis, abbatibus monasteriorum, monachis, continentibus, atque catholicæ Ecclesiæ universæ, sanctæque plenitudini.*

Gratia vobis et pax multiplicetur (Ephes. II) In agnitione et communione sancti Spiritus, in hæreditatem incorruptibilem et immarcescibilem, conservatam (I Petr. I) ante constitutionem mundi, nunc autem manifestatam in nobis, qui credimus in Jesu Christo Domino nostro, qui omnia nobis donavit quæ ad vitam et pietatem respiciunt, per salutarem prædicationem, ut in hoc permanentes semper et instructi per concordiam sinceritatem superædificemur fundamento sanctorum apostolorum et prophetarum, in ipso summo angulari lapide Christo (Jac. I), qui super omnia Deus existit et Salvator nostrarum animarum, in quo omnis ædificatio constructa crescit in augmentum ejus per architectoniam Spiritus in regale sacerdotium et templum sanctum, qualiter in eo proficientes a gloria in gloriam, virtutes annuntiemus ejus, qui de tenebris nos vocavit in illud admirabile lumen suum, apud quem non est commutatio, nec momenti obumbratio, omnium autem honorum perfectio: ex quo illuminati, tenemus in eum confessionem immobilem, donec occurramus omnes in unitatem fidei et in agnitionem ejus, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis ejus, ut jam non simus parvuli fluctantes, et circumferamur omnino vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad machinationem erroris diaboli (Ephes. IV), qui semper propria festinat operari in filios diffidentiam (Ephes. II). Itaque notum facimus vobis, dilectissimi fratres, quod et vos sine dubio nobiscum cognoscitis, vigilantem et bene zelantem in Deum habentes proprium [intellec-tum], quoniam catholica Dei et apostolica Ecclesia in quiete et pace consistente, veluti leones rugientes et quærentes quem devorarent (I Petr. V), subintroierunt quidam homines, qui olim præscripti sunt in hoc judicium impietatis sponte procedere (Jud. I), hoc est, Theodorus quondam episcopus Pharanitanus, Cyrus Alexandriæ, Sergius Constantinopolitanus, vel ejus successores, Pyrrhus et Paulus, magni Dei et Salvatoris nostri dispensationem in hæreticam novitatem retorquentes, et eum qui emit eos, Christum Dominum denegantes, ex hoc quod in scripto asserunt minime eum habere secundum formam servi, vel secundum quod propter nos factus est homo, voluntatem aut operationem naturalem, sed sine substantia eum sive natura, et non solum sine anima, et irrationabilem, et insensibilem secundum eos existere, quia sicut nos gloriosi Ecclesiæ Patres docuerunt, quidquid ab-que voluntate consistit et operatione ab omni caret substantiali natura: pro qua re ipsum gloriam Deum et Dominum nostrum Jesum Christum per utramque, ex quibus consistit naturis atque apperti-

κῆς Ἐκκλησίας δογμάτων· τοῖς ἰσοῦτοιμον ἡμῖν λαχοῦσι πιστεῖν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτικῆς αὐτοῦ παροικουσίᾳ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ (Πεσσε aliq. videtur), πατρικοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς, ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνοις, ἡγουμένοις μοναστηρίων, μοναχοῖς, ἀσκηταῖς, καὶ παντὶ τῷ εὐσεβεῖ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας πληρώματι.

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖ ἐν ἐπιγνώσει καὶ κοινωνίᾳ τοῦ παναγίου Πνεύματος, εἰς κληρονομίαν σφραγιστοῦ καὶ ἀμάραντον τετηρημένην, πρὸ καταβολῆς κόσμου, νῦν δὲ πεφανερωμένην εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν ὅς πάντα ἡμῖν δωδωρηται, τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσεβίαν, διὰ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, ἵνα τούτῳ προσμένοντες ἀεὶ, καὶ συμβιβαζόμενοι δι' ὁμόνοιας εὐκρινούς, ἐποικοδομηθῶμεν τῷ θεμελίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνναίου αὐτοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὐξεῖ τὴν ἀξίησιν αὐτοῦ τῇ ἀρχιτεκτονίᾳ τοῦ Πνεύματος, εἰς βασιλεῖον ἱεράτευμα καὶ ναὸν ἅγιον, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ προκόπτοντες, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν τὰς ἀρίτας ἐξαγγέλλωμεν αὐτοῦ τοῦ ἐκ σκότους ἡμᾶς καλίσσαντος, εἰς τὸ θαυμαστόν αὐτοῦ φῶς, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή, ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα, πάντων δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡ τελειώσις. Ἐξ οὗ πρωτισθέντες, κρατούμεν τὴν εἰς αὐτὸν ὁμολογίαν ἀσάλευτον, μέχρις ἂν κατατησώμεν οἱ πάντες, εἰς τὴν ἐσότηα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτοῦ, εἰς ἄνδρα τελειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, ἵνα καὶ μηκέτι ὤμεν νήπιοι, καὶ κληδονιζόμενοι, καὶ περιφερόμενοι, παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὰς μεθοδίας τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου, τοῦ πάντοτε τὰ οἰκεία σπουδάζοντος ἐνεργεῖν ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας. Γνωρίζομεν γὰρ ὑμῖν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς συνεπίστασθα, διακρηγοῦντα κατὰ Θεὸν καὶ εὐζήλωτος ἐλπίστας τὸν ἴδιον λογιζομένον, ὅτι τῆς καθολικῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἡσυχάζουσης, καὶ εἰρηνουούσης δίκην λεόντων ὠρουμένων, καὶ ζητούντων τὴν ἀκαταπαύειν, παρεσιδουσάν τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλοι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα τῆς ἀσεβείας ἐκοσῆως ἐξάγεσθαι, τουτίσστι, Θεόδωρος ὁ γινόμενος ἐπίσκοπος τῆς Φαράν, κύρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Σέργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ τούτου διάδοχοι, Πύρρος καὶ Πούλος, τὴν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίαν, εἰς ἀρετικὴν μεταστρέφοντες καινοτομίαν, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην Χριστὸν ἀρνούμενοι, διὰ τοῦτο λέγειν αὐτοὺς ἐγγράφως, μὴ ἔχειν αὐτὸν, κατὰ τὴν τοῦ δούλου μορφῆν, ἥτοι καθὸ δι' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος, θέλησιν ἢ ἐνέργειαν φυσικὴν, ἀλλ' ἀνούσιον αὐτὸν καὶ ἀνύπαρκτον, κατ' αὐτοὺς ὑπάρχειν ἥττον γὰρ εἰπεῖν ἄψυχον καὶ ἄλογον, καὶ ἀνόητον, ἐπειδὴ, καθὸς ἡμᾶς οἱ περιδόξοι τῆς Ἐκκλησίας Πιτέρες διδάσκουσι, τὸ πάσης ἀμοιρον ὑπάρχειν θελήσεως καὶ ἐνεργείας, καὶ πάσης ἐξημὸν ἔστιν οὐσιώδους ὑπάρξεως· ὅθεν αὐτὸν τὸν τῆς δόξης Θεὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καθ' ἑκάτεραν τῶν ἐξ ἂν καὶ ἐν αἰς συνέστηκε φύσεων, καὶ τῶν προσόντων αὐταῖς φυσικῶν ιδιωμάτων τελειον ὄντα κατὰ πάντα μόνως διχα τῆς ἀμαρτίας ἐκήρυξαν. Εἰ δὲ τελειον κατὰ πάντα, πῶς οὐχὶ καὶ ἐν θελήσει τῇ καθ' ἡμᾶς φυσικῇ καὶ ἐνεργείᾳ; Δῆλον

oportet ita facere? hæc sunt pacis? cum e contra A nunc debeas gaudere super me. Ad quem illico cum contritione cordis respondit frater: Deus novit, famule Christi. Lætor in gloria, qua dignatus est Christus Deus noster propter nomen suum hæc te omnia pati, sed lamentor omnium perditionem. Salutantes ergo omnes eum, recesserunt. Veniens igitur continuò scriba, et auferens eum, intulit in domum suam. Dictum est ergo quia in Chersonam exsulatur; et post dies aliquot cognovimus quia illuc clanculo navigio transvectus est ipse sanctissimus apostolicus vir. Veniens ergo illuc, post dies aliquot scripsit epistolam in Byzantium ad quemdam sibi charissimum, ex illis, videlicet, qui hunc propter Dominum et ob rectam fidem ejus amabant. Cum esset in magna tribulatione et exilio idem sæpe dictus Pater noster sanctissimus constitutus, postulans aliquarum specierum subsidia, propter multas et frequentes, gravesque ægrimonias corporales, angustiasque omnimodas regionis illius, eo quod nihil ibi inveniretur, præcipue triticum, quod quidem illic nominabatur, non autem inveniebatur. Unde cum jurejurando scripsit, quia navicula illo veniente, et parum tritici habente ad commutationem salis, vix potuerit emere ex eo unum tritici modium quatuor solidis, cum multis et hoc precibus. Diversas autem angustias scripsit sancta ejus anima pati se ibi, non solum corporalibus angustiis, sed etiam habitantium et dominantium ibi malis oppressus, ita ut penitus contritus male pejus moreretur, suasionem, videlicet, dominantium in Byzantio. C Quamobrem quæso vos, ego humilis et peccator famulus vester, a Deo honorabiles Patres, ut quemadmodum ego visa mihi et audita diligentissime declaravi vobis, hoc est, imminentes tentationes beatissimo papæ propter rectam confessionem in Christo Domino, et propter anathematismum in novos factum hæreticos, quanquam ex multis, parva tamen quæ potui dirigere scripsi, ita et vos zelum habentibus culturæ Dei, explicate eadem, et hortamini imitari eum, et traditiones sanctorum Pa-

trium retinere secundum imitationem ejus, et non communicare omnino contraria sentientibus. Obsecrantes etiam pro me indigno famulo qui scripsi, quo cum eo et vobiscum inveniam misericordiam a Christo Deo nostro in sæcula, amen <sup>a</sup>. Obiit autem idem sanctissimus ter beatus apostolicus Martinus papa, recens revera confessor et martyr Christi Dei nostri, in eadem exultatione Chersonæ, juxta ejusdem ad Dominum Deum petitionem, quam obtulit ei cum lacrymis, exiens de navi, et calcans terram illam, id est, ut in ea finiret vitam, bonum certamen certans, cursum martyrii consummans, et bonam fidem servans, mense Septembrio, die sexta decima, in qua felicissimæ martyris et fidem custodientis orthodoxam Euphemiæ pretiosissima et beatissima B secundum anni circulum celebratur memoria, <sup>b</sup> indictione quarta decima. Positus est autem in tumulis sanctorum extra muros Chersonitarum civitatis quasi stadio uno, in pretiosissimo et reverendissimo templo sanctissimæ et præ omnibus sanctis colendæ, castissimæ et immaculatæ, perbenedictæque gloriosissimæ et excellentissimæ omnium creaturarum, gratia plenissimæ, gaudium facientis et tribuentis dominæ nostræ, proprie natura ac veritate solius Dei genitricis semper virginis Mariæ, quæ cognominatur Blacherus: factus typus imitabilis omnibus qui bene vivere et decertare elegerint et voluerint, pro ea quæ verissime est veritas. Cujus virginis, cujusque confessoris, intercessionibus, Christus verus Deus et Salvator noster, qui ineffabiliter et sine semine ex ea processit propter genus humanum, custodiat et conservet nos, et omnes fideliter audientes, omnemque populum quem acquisivit in sinceritatem fidei et conversationem, in pace et dilectione perfecta, et omni justitia usque in finem. Cui est cum Deo Patre et Spiritu sancto in deitate una substantia, æquus honor, virtus eadem, sine tempore regnum, semper principium, sceptrum juge, gloria perpes, majestas similis, per infinita sæcula. Amen.

<sup>a</sup> Hic absolvitur epistola in Editione Romana.

<sup>b</sup> Hinc falsi arguuntur quæ vulgo jactantur de hujus sancti obitus tempore.

## SANCTI MARTINI, PONTIFICIS ROMANI, EPISTOLÆ.

(Mansi, Conciliorum ampl. Collect.)

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΜΑΡΤΙΝΟΥ ΠΑΠΑ ΚΑΙ ΣΥΝΟ- ΔΟΥ

Τῆς ἐν Ῥώμῃ πρὸς πάντας Χριστιανούς.

Μαρτίνος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν ἐπίσκοπος τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἅμα τῇ καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτῃ συνόδῳ τῶν θεοφιλῶν ἱερέων τῶν ἐνθάδε κανονικῶς ἡμῖν συνεδραμηκότων εἰς βεβαίωσιν τῶν εὐσεβῶν τῆς καθολι-

EPISTOLA I ENCYCLICA

MARTINI PAPÆ ET SYNODI ROMANÆ, AD OMNES CHRISTI FIDELIS.

*Martinus servus servorum Dei, atque per gratiam ejus episcopus sanctæ catholicæ atque apostolicæ Ecclesiæ urbis Romæ, una cum sancto concilio nostro reverendissimorum sacerdotum, regulariter huc nobiscum venientium in confirmatione piissimorum catholicæ*

*Ecclesiæ dogmatum, his qui coequaltem nobis sortiti sunt fidem Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi per lavacrum regenerationis, in omni loco dominationis ejus, qui peregrinantur in sanctitate et justitia, spiritalibus fratribus nostris episcopis, presbyteris, diaconis, abbatibus monasteriorum, monachis, continentibus, atque catholicæ Ecclesiæ universæ, sanctæque plenitudini.*

Gratia vobis et pax multiplicetur (Ephes. II) in agnitione et communione sancti Spiritus, in hæreditatem incorruptibilem et immarcescibilem, conservatam (I Petr. I) ante constitutionem mundi, nunc autem manifestatam in nobis, qui credimus in Jesu Christo Domino nostro, qui omnia nobis donavit quæ ad vitam et pietatem respiciunt, per salutarem prædicationem, ut in hoc permanentes semper et instructi per concordiam sinceritatem superædificemur fundamento sanctorum apostolorum et prophetarum, in ipso summo angulari lapide Christo (Jac. I), qui super omnia Deus existit et Salvator nostrarum animarum, in quo omnis ædificatio constructa crescit in augmentum ejus per architectoniam Spiritus in regale sacerdotium et templum sanctum, qualiter in eo proficimus a gloria in gloriam, virtutes annuntiemus ejus, qui de tenebris nos vocavit in illud admirabile lumen suum, apud quem non est commutatio, nec momenti obumbratio, omnium autem bonorum perfectio: ex quo illuminati, tenemus in eum confessionem immobilem, donec occurramus omnes in unitatem fidei et in agnitionem ejus, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis ejus, ut jam non simus parvuli fluctantes, et circumferamur omnino vento doctrinæ, in nequitia hominum, in astutia ad machinationem erroris diaboli (Ephes. IV), qui semper propria festinat operari in filios diffidentiam (Ephes. II). Itaque notum facimus vobis, dilectissimi fratres, quod et vos sine dubio nobiscum cognoscitis, vigilantem et bene zelantem in Deum habentes proprium [intellec-tum], quoniam catholica Dei et apostolica Ecclesia in quiete et pace consistente, veluti leones rugientes et quærentes quem devorarent (I Par. V), subintroierunt quidam homines, qui olim præscripti sunt in hoc iudicium impietatis sponte procedere (Jud. I), hoc est, Theodorus quondam episcopus Pharanitanus, Cyrus Alexandriæ, Sergius Constantinopolitanus, vel ejus successores, Pyrrhus et Paulus, magni Dei et Salvatoris nostri dispensationem in hæreticam novitatem retorquentes, et eum qui emit eos, Christum Dominum denegantes, ex hoc quod in scripto asserunt minime eum habere secundum formam servi, vel secundum quod propter nos factus est homo, voluntatem aut operationem naturalem, sed sine substantia eum sive natura, et non solum sine anima, et irrationabilem, et insensibilem secundum eos existere, quia sicut nos gloriosi Ecclesiæ Patres docuerunt, quidquid ab-que voluntate consistit et operatione ab omni caret substantiali natura: pro qua re ipsum gloriam Deum et Dominum nostrum Jesum Christum per utramque, ex quibus consistit naturis atque apperti-

κῆς Ἐκκλησίας δογματῶν· τοῖς ἰσοτίμοις ἡμῖν λαχοῦσι πιστεῖν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας, ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτίας αὐτοῦ παροικῶσιν ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ (Nesse allq. videtur), πατρικοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς, ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις, διακόνις, ἡγουμένοις μοναστηρίων, μοναχοῖς, ἀσκηταῖς, καὶ παντὶ τῷ εὐσεβεῖ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας πληρώματι.

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθεῖ ἐν ἐπιγνώσει καὶ κοινωνίᾳ τοῦ παναγίου Πνεύματος, εἰς κληρονομίαν σφραγτος καὶ ἀμάρτανον τετηρημένην, πρὸ καταβολῆς κόσμου, νῦν δὲ πεφανερωμένην εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν ὅς πάντα ἡμῖν δωδῶρηται, τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσεβίαν, διὰ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος, ἵνα τοῦτω προσμένοντες ἀεὶ, καὶ συμβιβαζόμενοι δι' ὁμολογίας εὐλαβητοῦς, ἐποικοδομηθῶμεν τῷ θεμελίῳ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Χριστοῦ τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ἐν ᾧ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξει τὴν αὖξιν αὐτοῦ τῇ ἀρχιτεκτονίᾳ τοῦ Πνεύματος, εἰς βσῶδειον ἱεράτευμα καὶ ναὸν ἅγιον, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ προκόπτοντες, ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν τὰς ἀριτίας ἐκ-αγγέλλωμεν αὐτοῦ τοῦ ἐκ σκότους ἡμᾶς καλίσσαντος, εἰς τὸ θαυμαστόν αὐτοῦ φῶς, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγή, ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα, πάντων δὲ τῶν ἀγαθῶν ἡ τελείωσις. Ἐξ οὗ πρωτισθέντες, κρατοῦμεν τὴν εἰς αὐτὸν ὁμολογίαν ἀσάλευτον, μέχρις ἂν καταστήσωμεν οἱ πάντες, εἰς τὴν ἐσῶτα τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτοῦ, εἰς ἄνδρα τελειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος αὐτοῦ, ἵνα καὶ μηκέτι ὡς νήπιοι, καὶ κληρονομούμενοι, καὶ περιφερόμενοι, παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὰς μεθοδίας τῆς πλάνης τοῦ διαβόλου, τοῦ πάντοτε τὰ οἰκεία σπουδάζοντος ἐνεργεῖν ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας. Γνωρίζομεν γὰρ ὑμῖν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἀκριβῶς συνεπίστασθα, διακηγοροῦντα κατὰ Θεὸν καὶ εὐχέλωντος ἔχοντες τὸν ἴδιον λογισμὸν, ὅτι τῆς καθολικῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἡσυχαζούσης, καὶ εἰρηνεύουσας δίκην λεόντων ὠρουμένων, καὶ ζητούντων τὰ καταπιεῖν, παρεσίδυσάν τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα τῆς ἀσθείας ἐκνοσίως ἐξάγεσθαι, τουτίστι, Θεόδωρος ὁ γονόμενος ἐπίσκοπος τῆς Φαράν, Κύρος ὁ Ἀλεξανδρίας, Σέργιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ οἱ τούτου διάδοχοι, Πύρρος καὶ Πούλος, τὴν τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν οἰκονομίαν, εἰς ἀρετικὴν μεταστρέφοντες καινοτομίαν, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην Χριστὸν ἀρνούμενοι, διὰ τοῦτο λέγειν αὐτοὺς ἐγγράφως, μὴ ἔχειν αὐτὸν, κατὰ τὴν τοῦ δούλου μορφήν, ἥτοι καθὸ δι' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος, θέλησεν ἡ ἐνεργεῖαν φυσικὴν, ἀλλ' ἀνοῦσιν αὐτὸν καὶ ἀνύπαρκτον, κατ' αὐτοὺς ὑπάρχειν· ἦττον γὰρ εἰπεῖν ἄψυχον καὶ ἄλογον, καὶ ἀνόητον, ἐπειδὴ, καθὸς ἡμᾶς οἱ περιόδοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες διδάσκουσι, τὸ πάσης ἀμοιρον ὑπάρχειν θελήσεως καὶ ἐνεργείας, καὶ πάσης ἐρημὸν ἔστιν οὐσιώδους ὑπάρξεως· ὅθεν αὐτὸν τὸν τῆς δόξης Θεὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καθ' ἑκάτεραν τῶν ἐξ ὧν καὶ ἐν αἰς συνῆσθη φύσεων, καὶ τῶν προσόντων αὐταῖς φυσικῶν ιδιωμάτων τελειον ὄντα κατὰ πάντα μῖνης δίχα τῆς ἀμαρτίας ἐκήρυξαν. Εἰ δὲ τελειον κατὰ πάντα, πῶς οὐχὶ καὶ ἐν θελήσει τῇ καθ' ἡμᾶς φυσικῇ καὶ ἐνεργείᾳ; Δῆλον

γάρ ὅτι ἰδιότης φυσικὴ τῆς καθ' ἡμᾶς οὐσίας καθίστηται, ἢ οὐσιώδης αὐτῆς ἐνέργεια καὶ θλήτης. Ἡς ἀναιρουμένης, καὶ ἡ φύσις αὐτῆ συναναίρειται πάντως, ὡς οὐκ ἔτι γνωριζομένη διὰ τῆς οὐσιώδους χαρακτηρισίσεως αὐτῆ φυσικῆς ἰδιότητος. Διὸ καὶ ἰσαριθμοῦς ταῖς ἠνωμέναις αὐτοῦ καθ' ὑπόστασιν φύσει, δύο τε αὐτοῦ θελήσεις καὶ ἐνεργείας φρονεῖν ἡμῖν παραδεδόχασιν, ἤγουν ἄκτιστον καὶ κτιστὴν, θεϊαν καὶ ἀνθρωπίνην συμφυῶς ἠνωμένας, καὶ μαρτυροῦσιν οἱ τούτων λόγοι τῇ πράξει τῶν ὑπομνημάτων ἡμῶν ἐνταγίντες. εἰς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας, καὶ πάσης ὑπερλάμποντες ἡλιακῆς ἀκτίνας. Αὐτῶν οὖν τῶν ταῦτα διδασκόντων ἡμᾶς ἁγίων Πατρῶν τὴν εὐθεϊαν ὁδόν, ἤγουν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀπωσάμενοι τε καὶ ἀπολιπόντες οἱ ῥηθίντες ἀντικείμενοι ἄδρες, ἐπορεύθησαν τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαάμ, τοῦ Βοσοῦ, τουτίστι τῇ κακοπιστίᾳ τῶν αἰρετικῶν, καὶ τῇ αὐτονομίᾳ τῆς πλάνης αὐτῶν ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογία τῆς ἀπειθείας αὐτῶν ἐσκληρύνθησαν, ἀστέρες ὄντες πλανῆται. καὶ νεφελαι ἄνδρῶν, καὶ δῖνδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα καὶ ἐκρίζωθέντα, κύματα ἄγρια θαλάσσης ἀπαρριζόντα τὰς ἐαυτῶν αἰσχύνas, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς ἅνα τετήρηται μὴ μεταβαλλομένοις, ἀλλὰ τῆδε κάκεισε, τὸν μολυσμὸν τῆς οικίας αἰρέσεως, ἀφόδως ἐξακοντίζουσιν, οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ προέκριναν τῶν εὐσεβῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας δογμάτων, τὰ τῶν αἰρετικῶν ἠπατημένα συγγράμματα πρὸς τὸ πᾶσι τρόποις σπουδάξαι, ἢ πλανῆσαι τοὺς ἀκρασιώτερον, ἢ διώξαι τοὺς ἐν Κυρίῳ μονιμωτέρους. Ὅπερ ἦν καὶ εἰς πολλοὺς τῶν εὐσεβῶν ἀνδρῶν ἐξεργάσαντο, σωματικῶς τούτους κακοποιήσαντες, ἐπειδὴ ψυχικῶς οὐκ ἐξίσχυσαν, τῇ πέτρᾳ τῆς αὐτῶν προσραγίντες ὀρθοδόξου πίστεως, ἐφ' ἧς διὰ τὴν ἀτόπου αὐτῶν πράξεις καὶ τὰς ἀποκωτέρον καινοτομίας σπαραττόμενοι. καὶ τὰ αἰσθητῶν μακροσύνενοι τῆς καρδίας κατὰ τὸν θεῖον Ἰερειμίαν, οἱ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ προηγησάμενοι ἡμᾶς ἀρχιερεῖς, οὐκ ἐπαύσαντο μαρτυροῦμενοι καὶ παραινούντες αὐτοῖς, ἐνδοῦναι τῆς τοιαύτης αὐτῶν αἰρέσεως καὶ προσελθεῖν τῇ ὑγιανοσῇ διδασκαλίᾳ, μήποτε ὀργισθῇ Κύριος, καὶ ἀπολῶνται τελείως ἐκ τῆς ὁδοῦ τῶν δικαίων, ἤγουν τῆς εὐσεβοῦς τῶν ἁγίων πατρῶν ὁμολογίας. Τοῦτο δὲ προνοητικῶς οὐ μόνον αὐτοὶ πεποιθήκασιν, ἀλλὰ καὶ ἕτεροι πλείστοι τῶν εἰς διαφόρους ἐπαρχίας παροικούντων εὐλαδῶν ἐπισκόπων, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὁλόκληροι σύνοδοι διὰ τῶν οικίαν γραμμάτων οὐκ ἐκείνους προτροπόμενοι μόνον διορθώσασθαι τὴν οικίαν αἰρέσει, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς, ἤγουν τὸν ἡμέτερον ἀποστολικὸν θρόνον, ἐπευχόμενοι, καὶ παρεγγυῶντες διαναστῆναι κανονικῶς, καὶ μὴ μέχρις ἐπιβουλεύσεως νιμομένη ἐν τοσοῦτοις χρόνοις τὰς τοῦ Θεοῦ καθολικῆς Ἐκκλησίας τὴν τῶν ἐκκλήσιων καινοτομίαν. Ὅθεν ἐκ πάντων σχεδὸν ἀγαπητικῶς ὑπομνησόμενοι τῶν ἱερέων, οὐκ ἔκλειαν τὸ οὐς αὐτῶν εἰσακούσαι τῆς φωνῆς τῶν παρακαλούντων αὐτοὺς, οὔτε τὸν ἀχένητα τῆς καρδίας αὐτῶν ἐμάλαξαν εἰς τὸ ἐπιστρέψαι πρὸς Κύριον. Ἄλλ' ὅπερ φησὶ περὶ τῶν ἀπειθούντων ὁ Κύριος, τοῦτο καὶ ἐπὶ τούτοις γένηται. Λέγει γὰρ διὰ τοῦ προφήτου· Ὅτι ἐξαπέστειλα πρὸς αὐτοὺς πάντας τοὺς δούλους μου τοὺς προφῆτας ἡμέρας καὶ ὄρθρου, καὶ ἀπέστειλα καὶ οὐκ εἰσέκουσαν μου, καὶ οὐκ προσέσχεν τὸ οὐς αὐτῶν, καὶ

Α nentibus eisdem naturalibus proprietatibus perfectum esse in omnibus, absque tantummodo peccato, prædicarunt. Si ergo perfectum in omnibus, quomodo non et in voluntate et operatione secundam nostram naturam? Certum est enim, quia proprietates naturalis nostræ substantiæ, consistit essentialis ejus operatio et voluntas; qua proprietate amputata, utique et ipsa natura cum illa perimitur, quia jam cognosci natura nullo modo potest per essentialiter designantem eam naturalem proprietatem. Propterea et pari numero unitis substantialiter ei naturis, ejusdem voluntates et operationes sapere nobis tradiderunt, hoc est, increatam et creatam, divinam et humanam, cohærenter unitas, ut testantur verba eorum actibus nostris in approbatione veritatis inserta, et super omnem radium solis nitentia. Igitur eorundem sanctorum Patrum, qui hæc nos docuerunt, ream viam, hoc est, orthodoxam confessionem superius dicti contrarii veritatis respuentes ac derelinquentes, ambulaverunt in viam Balaam de Boser (II Pet. II), hoc est, in perfidia hæreticorum, et in spontaneo eorum errore effusi sunt, atque in contradictione inobediendiæ suæ obdurati sunt, sidera existentes erroris, et nubes sine aqua, nec non arbores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatæ fluctus feroces maris, spumantes proprias confusiones, quibus caligo tenebrarum in æternum conservata est minime penitentibus (Jud. 12, 13), sed huc illucque maculam propriæ hæreseos absque timore jactantibus: Qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium, et coluerunt (Rom. I), et præposuerunt catholicæ Ecclesiæ piis dogmatibus hæreticorum seductiosa conscripta, properantes omnibus modis ad decipere simpliciores, aut persequi eos qui in Domino permanent. Quid [Quod] jam et in plures orthodoxos viros operati sunt, corporaliter eos afficientes, quoniam animam captare non valuerunt, in petra orthodoxæ fidei illorum collisi. Ideoque propter pravos eorum adinventiones, et praviora novitatis commenta, et in interiora cordis, juxta beatum Jeremiam (Jerem. IV), conturbati catholicæ recordationis antecessores nostri pontifices, non destiterunt admonentes eos et contestantem recedere a sua hujusmodi hæresi, et sanam doctrinam amplecti, nequando irascatur Dominus (Psal. II), et perant funditus de via justorum, hoc est, pia sanctorum Patrum confessione. Hoc autem consultissime non solum ipsi effecisse noscuntur, sed et alii plures diversas provincias habitantes reverendissimi episcopi, et majus est dicere, generalitates synodorum per sua scripta non solum invitantes emendare propriam hæresim, sed et nos ipsos, id est, apostolicam nostram sedem conjurantes, et protestantes erigere secundum regularem auctoritatem, et non usque ad finem per tot tempora permittere contrariorum novitatem sanctas Dei catholicas depasci Ecclesias. Ideoque ex omnibus pene sacerdotibus cum charitate admoniti, non inclinaverunt aurem suam ad audiendam vocem postulantium eos, neque cordis

sui cervicem mitigare voluerunt, ut converterentur ad Deum. Sed quod ait Dominus de inobedientibus, hoc et in eis provenire certum est. Dicit enim per prophetam: *Misi ad eos omnes servos meos prophetas, per diem consurgens diluculo, et mandavi, et non audierunt me, nec inclinaverunt aurem suam, sed induraverunt cervicem super potram (Jerem. vii). Quam vilis es facta, nimis iterans vias tuas (Jerem. ii)? Addere peccata super peccata properaverunt, humanitatem Salvatoris atque deitatem ejus blasphemare ac denegare per impiissimum typum, qui ex maligna inigatione illorum factus est contra immaculatam nostram Christianorum fidem a serenissimo principe, deficientes in eodem typo, nec unam nec duas voluntates aut operationes, hoc est, neque divinam neque humanam voluntatem et operationem in ipso Salvatore nostro quempiam omnino confiteri. Hæc autem prædicaverunt, ut non solum in humana ejus natura, sed etiam in utraque omnino eum sine voluntate et operatione, hoc est, absque natura et essentia esse denuntient, quatenus cum perfidis hæreticis et orthodoxos Patres abjiciant, et cum scelerosorum virorum vocibus, hoc est, una voluntate et operatione, pariter denegari faciant orthodoxorum doctrinas, id est, duas ejusdem Christi voluntates et operationes, sicuti et naturas inconfuse et indivise, promulgantes illicite, etiam sine reprehensione, vel condemnatione, consistere in suis confessionibus hæreticos, hoc est, in ipsa, quæ ab eis prædicatur, una voluntate et operatione, atque eadem sine periculo libertate perfrui eos, qui in dogmatibus reprehenduntur, hæreticos, cum eis qui in doctrina usque in finem irreprehensibiliter delucescunt, sanctis Patribus: quod utique catholicæ Ecclesiæ sacratissimas regulas destruere certum est, magis autem totius a Deo inspiratæ doctrinæ sanctiæ prædicationem, quæ nullatenus noxios excusit, neque liberat de judicio culpantes cum innoxiiis, hoc enim pravum et divinæ æquitatis est alienum. Quoniam autem et illud cum cæteris contrarii præsumperunt, in deceptione simplicium, et cooperimentum suarum pravitatum, in scripto audacter proferre impiissimæ suæ novitatis invalida dogmata, dicentes hæc esse pietatis dogmata, quæ tradiderunt hi qui ab initio speculatores et ministri verbi facti sunt, et sequentes successores eorum a Deo inspirati Ecclesiæ Patres, sanctæ et universales quinque synodi, ideoque consultissime pertractantes terribile esse et divinam provocans indignationem hæc omnia despiciere, quæ oppugnant catholicam Ecclesiam, ut ne condemnemur, utpote imperfectos atque inefficaces habentes intellectus animæ ad discernendum malum et bonum, prompti secundum gratiam Dei convenisse dignoscimur in hac Romana Christianissima civitate, ad confirmationem quidem piissimarum Ecclesiæ prædicationum, condemnationem autem impiissimorum novitatis dogmatum, per similitudinem decessorum nostrorum sanctorum Patrum, quique per sinceram concordiam et in idip-*

ισκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ πίτραν· καὶ καταφρόνησάν μου σφόδρα τοῦ δευτερώσαι τὰς ὁδοὺς αὐτῶν· καὶ προσβῆναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίας. Ἐσπουδάσθη γὰρ αὐτοῖς πρὸς τῇ ἀκρωπότῃ τοῦ Σωτῆρος, καὶ τὴν αὐτοῦ θεϊότητα βλασφημήσαι καὶ ἀθετήσαι, δι' ἀσεβοῦς τύπου κατὰ πονηρὰν εἰσήγησιν αὐτῶν γεγενημένου κατὰ τῆς ἀνωμήτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιώς, παρὰ τοῦ γαληνοτάτου βασιλέως, διαγορεύσαντες ἐν αὐτῷ τῷ τύπῳ, μὴτε μίαν μὴτε δύο θελήσεις ἢ ἐνεργείας, τουτίστι μὴτε θίαν μὴτε ἀνθρωπίνην θίλησιν καὶ ἐνεργείαν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν τῶν πάντων ὁμολογεῖν. Ἄλλ' ἐν ἑκατέρᾳ φύσει λοιπὸν καὶ οὐχὶ μόνον τῇ κατ' αὐτῶν ἀνθρωπικότητι, παντοίως ὑπάρχειν αὐτὸν, ἀνεθιγτόν τε καὶ ἀνεύρογτον, ἦγον ἀνοούσιόν τε καὶ ἀνύπαρκτον, ἵνα τοῖς κακοδόξοις αἰρετικοῖς συνικθάλωσι τοὺς ὀρθοδόξους Πατέρας, καὶ ταῖς τῶν βεβύλων ἀνδρῶν φωναῖς, ἤγον τῇ μὲν θελήσει καὶ ἐνεργείᾳ συναξαρηθῆναι ποιήσωσι τὰς τῶν θεολόγων διδασκαλίαις, ἦτοι τὰς δύο τοῦ αὐτοῦ Χριστοῦ θελήσεις καὶ ἐνεργείας, ὡσπερ οὖν καὶ φύσεις ἠνωμένας ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, θισπίσαντες παρανόμως, καὶ ἀνυγλήτους, ἦγον ἀκατακρίτους ὑπάρχειν ἐπὶ ταῖς οικίαις ὁμολογίας τοὺς αἰρετικούς, τουτίστι ἐπ' αὐτῇ τῇ πρεσβυνομένη παρ' αὐτῶν μὲν θελήσει καὶ ἐνεργείᾳ, καὶ τὴν αὐτὴν ἐξ ἀνευθύνου ποιήης ἔχειν ἐλευθερίαν τοὺς ἐν τοῖς δόγμασι διαβεβλημένους αἰρετικούς τοῖς ἐν ἀμέμπτῳ διδασκαλίᾳ διαβεβωμένους ἁγίους Πατέρας· ὅπερ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τοῖς ἱεροῖς ἀνατρίπει κανόνας, μᾶλλον δὲ πάσης τῆς θεοπνευστου γραφῆς τὴν ὅσαν διάταξιν, μηδαμῶς ἀθωώσαν τὸν ἔνοχον, μὴτε μὴν ὑπεξήγουσαν σὺν τῷ ἀνατιπὸν τὸν ὑπάτιον κρίματος. Ἀνώμαλον γὰρ τοῦτο καὶ θείας δικαιοσύνης ἀλλότριον. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων οἱ δι' ἐναντίας ἐτόλμησαν εἰς δόξαν τῶν ἀπλουστέρων καὶ συγκαλύψιν τῶν ἰδίων ἀτοπημάτων, ἰγγράφως ἀποφάνασθαι καὶ εἰπεῖν τὰ τῆς κ' τῶν ἀσεβοῦς κακοτομίας ἀθέβαια δόγματα, ταῦτα τῆς εὐσεβείας ὑπάρχειν τὰ δόγματα, ἃ παραδεδόκασιν ἡμῖν οἱ ἐπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπάρτεται τοῦ Λόγου γενόμενοι, καὶ οἱ καθελῆς τούτων διετόχοι θεόπνεστοι τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, καὶ αἱ ἅμμι οἰκουμηνικαὶ πάντε συνδοί· προσσηκόντως ἡμεῖς λογισάμενοι φοβερὸν ὑπάρχειν καὶ θείας ἀγανακτήσεως πρόξενον, τὸ ταῦτα παριδεῖν πολεμῶντα τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἵνα μὴ κατακριθῶμεν ὡς ἀτελεῖς, καὶ ἀγύμναστα κατὰ τὸν τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ, προθύμως

Δ χάριτι Θεοῦ συναληθῶσμεν ἐν ταύτῃ τῇ τῶν Ῥωμαίων φιλοχριστῶ πόλει, πρὸς βεβαιώσιν μὲν τῶν εὐσεβῶν τῆς Ἐκκλησίας κηρυγμάτων, ἀναίρεσιν δὲ τῶν ἀσεβῶν τῆς κακοτομίας δόγμάτων, μιμήσει τῶν προηγησαμένων ἡμῶς ἁγίων Πατρῶν, οἱ τινες ἐξ εὐλαχρινῶν ὁμοιοῖς καὶ τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ θεοφιλοῦς συνελούσεως, πάσαν κατήργησαν αἴρεσιν, καὶ πάντας ἐτροπώσαντο τοὺς αἰρετικούς, ἐλευθερώσαντες ἐκ τῆς πλάνης αὐτῶν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν· ἐπειδὴ τὰ ἐκ συνδρομῆς ἱερᾶς, ἦτοι πνευματικῆς γινόμενα συμφωνίας ἁγίων Πατρῶν, ἰσχυρὰν ἔχει καὶ ἀκαταμάχητον κατὰ τῶν ἀντικειμένων τὴν δύναμιν· Ἐπὶ στόματος γὰρ, φησὶ, δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθῆσεται πᾶν ῥῆμα, καὶ· Ἐὶ Τὸ σπαρτίον οὐ ταχέως ἀπόρραγῆσεται, καὶ· Ἐὶ Ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ἰσχυρὰ καὶ ὑψηλὴ· ἰσχυρεῖ δὲ ὡσπερ τετρεμνωμένον βασιλεῖον.

Οὐ χάριν, ὡς εἶρηται, καὶ ἡμεῖς κατὰ τὴν ἀδιαίρετον κοινωμίαν τοῦ πνεύματος ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναλθόντες, ἰσπουδάσαμεν διὰ πρᾶξεως ὑπομημάτων παράλληλα θεῖσαι κατὰ διαστολὴν εὐκρινῆ, τῆτι τῶν ἁγίων Πατρῶν καὶ τῶν οἰκουμεικῶν πέντε συνόδων ἱερά θεσπίσματα, καὶ τὰ δογματὰ τῶν ἀπίστων αἰρετικῶν, τῶν τε παλαιῶν καὶ τῶν νῦν ἀναφύειντων κατὰ τῆς πίστεως μετὰ τῆς ἀσεβοῦς αὐτῶν ἐκθίσεως, καὶ τοῦ ἀσεβιστέρου τύπου, πρὸς τὸ δεῖξαι πᾶσι τοῖς ἐντυγχάνουσι τὴν διαφορὰν τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους, ἤγουν τῆς πατρικῆς ἀληθείας καὶ τῆς αἰρετικῆς κακοδοξίας, καὶ ὡς οὐδεμίαν κοινωνία τοῖς αἰρετικοῖς ὑπάρχει, πρὸς τοὺς ἁγίους Πατέρας, ἀλλὰ καὶ ὅσον ἀπέχουσι Ἀνατολαὶ ἀπὸ Δυσμών, τοσοῦτον ἀπέχουσι οἱ ἀσεβεῖς αἰρετικοὶ λόγῳ τε καὶ διανοίᾳ τῶν θεολόγων ἀνδρῶν. Ὅθεν τοὺς μὲν ἁγίους Πατέρας ὀριστικῶς ἐκυρώσαμεν, μετὰ πάντων τῶν ἱερῶν αὐτῶν καρυγμάτων, καὶ πάντων τῶν σὺν ἡμῖν εὐκρινῶς αὐτοὺς τε καὶ αὐτὰ προσδεχομένων. Τοὺς δὲ δυσσεβεῖς αἰρετικοὺς ἀναθεματίσαμεν μετὰ πάντων τῶν βεβήλων αὐτῶν δογμάτων καὶ τῆς ἀσεβοῦς ἐκθίσεως καὶ τοῦ ἀσεβιστέρου τύπου, καὶ πάντων τῶν τούτοις εἴτε τῶν παρ' αὐτῶν ἐκδοθέντων ἢ ἀκρωμένων, ἢ διεκδικούντων, ἢ ὑπεραπολογουμένων αὐτῶν, ἵνα καὶ ἡμεῖς πάντες οἱ κατὰ πᾶσαν παροικούντες τὴν οἰκουμένην εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι, ταῦτα παρ' ἡμῶν εὐσεβῶς παραχθῆναι γνώσκοντες, εἰς ἀσφάλειαν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ὑμῶν ἡμεῖς τὰ ὅμοια πρᾶξῃτε, καὶ κυρώσητε μὲν πάντας τοὺς ἁγίους Πατέρας, ἐγγράφως συνιστοῦντες αὐτοῖς τε καὶ ἡμῖν εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἀναθεματίσητε δὲ καὶ πάντας τοὺς αἰρετικοὺς τοὺς πάλαι καὶ νῦν, αὐτῶν τὴν ἀγιοτάτην ἡμῶν πίστιν ἀκνωδῶς πολεμήσαντας, μετὰ τῆς ἀσεβοῦς ἐκθίσεως, καὶ τοῦ ἀσεβιστέρου τύπου, καὶ τῶν τούτοις, ἦτοι τῶν ἀτόπως ἐκτεθέντων παρ' αὐτῶν προσδεχομένων, ἵνα καρπὸν εὐσεβοῦς ὁμολογίας, τὴν τῶν οὐκίων κληρονομήσητε σωτηρίαν. Διὰ τοῦτο γὰρ τὰ παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας συνοδικῶς παραχθέντα, πανταχοῦ τοῖς πᾶσιν ἐπετέλλομεν, ἵνα τὸ τοῦ σκοποῦ πληρώσαντες ἔργον, ἡμεῖς μὲν ἑαυτοὺς ἀνευθύνους ὄντας γνωρίσωμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἐφ' ὧν ὑπ' αὐτοῦ κριθασόμεθα, μετὰ τῶν ταῦτα παρ' ἡμῶν δεχομένων τατὰ τὴν αὐτοῦ φοβεράν ἐπιφάνειαν, ἀναπολήτους δὲ τοὺς μὴ πειθόμενους ἀποδιῶμεν, ὡς οὐδεμίαν ἔχοντας πρόφασιν περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀπειτίας μετὰ τὴν φανέρωσιν τῆς ἀληθείας. Δίγει γὰρ ὁ Κύριος· Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἠλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. καὶ ὁ Ἀπόστολος εἶπε· Κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παρεξουσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν καθὼς ἔθος τισιν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες καὶ τοσοῦτον μάλλον, ὅσον βλέπομεν ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν. Ἐκουστοὺς γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν, μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ὑπολείπεται θυσία· φοβερά δὲ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναγτίους. Οἶδαμεν γὰρ τὸν ἐπὶ πάντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. Οὐ χάριν ἀσφαλιζόμενος ἡμᾶς προστασσαι λέγων· καὶ σὺ, υἱὲ ἀνθρώπου, λάλησον τοῖς υἰοῖς τοῦ λαοῦ σου, καὶ εἶπες πρὸς αὐτούς· Ἐγὼ εἶπ' ἦν ἂν ἐπιθλοὶ ῥομφαία ἐπ' αὐτῶν, καὶ λάβοι ὁ λαὸς τῆς γῆς ἀνδρῶπων ἵνα ἐξ αὐτῶν, καὶ δώσουσιν αὐτὸν αὐτοῖς εἰς

A sum Deo amabilem conventionem, destruxerunt, hærresim, et omnes hæreticos superasse noscuntur, eripientes de errore eorum catholicam Ecclesiam. Quæ enim ex sacra concursione, hoc est, spiritali consonantia sanctorum Patrum exsequuntur, validiorem habent contra adversarios et inexpugnabilem virtutem. *In ore enim, inquit, duorum vel trium testium stabit omne verbum* (Deut. xix; Matth. xviii); et: *Funiculus triplex difficile rumpitur* (Eccl. iv); et: *Frater qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma* (Proverb. xviii); prævalebit autem sicuti fundatum imperium. Propterea et nos, ut dictum est, secundum indivisam communionem spiritus in idipsum convenientes, properavimus per gestorum seriem comparationem adinvicem per distinctionem discretam efficere, tam sanctorum Patrum et universalium quinque synodorum sacras promulgationes, et dogmata infidelium hæreticorum, tam anteriorum, quamque nunc emergentium contra fidem, cum impia eorum ecthesi, necnon impiissimo typo, profertentes, ut omnibus ostendamus relegendibus differentiam luminis et tenebrarum, hoc est, claræ Patrum doctrinæ, et temulentæ hæreticorum vesaniæ, et quia nulla communia hæreticis existunt cum sanctis Patribus, sed quantum distat Oriens ab Occasu, tantumque distant impij hæretici verbo et mente a Deo inspiratis viris. Propterea sanctos quidem Patres sententialiter confirmavimus cum omnibus sacris prædicationibus eorum, nec non eis qui nobiscum sincere ipsos et eadem suscipiunt. Impios autem hæreticos, cum omnibus pravissimis dogmatibus eorum, et impiam ecthesin vel impiissimum typum, et omnes qui eos vel quidquam de his quæ exposita sunt in eis, suscipiunt aut defendunt, seu verba pro eis faciunt in scripto, anathematizavimus, et vos omnes, qui per omnem terrarum inhabitare noscimini pii et orthodoxi, hæc pie a nobis gesta cognoscentes pro tuitione catholicæ Ecclesiæ, consonanter nobiscum similia exsequamini, et omnes quidem sanctos Patres confirmetis in scripto, consonantes illis nobisque in orthodoxa fide; anathematizetis autem omnes hæreticos qui præsumptive hanc olim et nunc expugnaverunt, una cum scelerosa ecthesi et impiissimo typo, sed et qui eos, aut quiddam de his quæ ab eis implicite exposita sunt, susceperint, quatenus fructum piæ confessionis vestrarum animarum hæreditare valeatis salutem. Propterea enim ea quæ a nobis pro catholica Ecclesia synodaliter gesta sunt, omnibus direximus, ut nostri studij perficientes opus, nos quidem ipsos innoxios esse approbemus coram Deo et electis angelis, ante quos ab eo judicandi sumus cum eis qui hæc a nobis susceperint, in terribili ejus adventu; inexcusabiles autem eos qui non obediunt, demonstremus, ut pote nullam habentes occasionem pro sua perfidia post veritatis ostensionem, Domino dicente: *Si non venissem et locutus eis fuisset, peccatum non haberent; nunc autem excusationem non habent de peccato suo* (Joan. xv). Sed et Apostolus iterum prohibet: Con-

sideremus invicem in provocatione charitatis et bonorum operum, non deserentes collectionem nostram, sicut est consuetudinis quibusdam, sed consolamini, et tanto magis, quanto viderimus appropinquantem diem (Hebr. x). Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur bestia pro peccatis; terribilis autem quædam expectatio iudicii, et ignis æmulationis, quæ consumptura est adversarios. Seimus enim dicentem: *Mihi vindictam, et ego retribuam, dicit Dominus (Deut. xxxii)*. Propter quod præmuniens nos præcepit, dicens: *Et tu, Fili hominis, loquere ad filios populi tui, et dices ad eos: Terra super quam inductus fuerit gladius, et tulerit populus terræ virum unum de novissimis suis, et constituerit eum super se speculatorem, et ille viderit gladium venientem super terram, et cecinerit buccinam, et annuntiaverit populo: audiens autem quisquis ille est sonitum buccinæ, non se observaverit, veneritque gladius, et tulerit eum, sanguis illius super caput ipsius erit, quia sonum buccinæ audivit, et non se observavit; sanguis ejus in ipso erit. Si autem se custodierit, animam suam salvabit. Quod si speculator viderit gladium venientem, et non insonuerit buccinam, et populus non se custodierit, veneritque gladius, et tulerit de eis animam, ille in iniquitate sua captus est, sanguinem autem ejus de manu speculatoris requiram (Ezech. xxxiii)*. Propter quod testificamur omnibus in hodiernum diem, sicut inquit beatus Paulus, quia mundi sumus a sanguine omnium vestrum (Act. ix). Non enim subtraximus nos non annuntiare omnibus quæ tradita est nobis a sanctis Patribus et synodis, orthodoxam confessionem per ea quæ nuper apud nos synodaliter gesta sunt. *Attendite, itaque vobis et omni gregi, in quo vos Spiritus sanctus constituit episcopos regere Ecclesiam Dei, quam acquisivistis proprio sanguine (Ibid.)*, ut non sit qui vos decipiat aut seducat in subtilitate sermonis *per philosophiam et inanem fallaciam (Coloss. ii)*. Apertissime enim Spiritus sanctus per Apostolum dicit: *Quia in novissimis temporibus recedent quidam a fide, attendentes spiritibus seductoribus et doctrinis demoniorum, in hypocrisi mendaciloquorum, cauteriatam habentium mentem conscientiam (I Tim. i v)*. Propter quod vigilate et orate, ut non intretis in tentationem (Matth. xvi): quæ mentis transgressio operatur in his qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati (II Thess. ii), eo quod charitatem veritatis non perceperant, ut salvi fierent. *Deus enim intentator malorum est, ipse autem neminem tentat. Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum; peccatum vero, cum consummatum fuerit, generat mortem (Jac. i)*. Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi, doctrinis variis et extraneis (Hebr. xii) circumduci: et licet nos, aut angelus de cælo evangelizaverit vobis (Gal. i), præter quod accepimus iam a sanctis apostolis et probabilibus Patribus, et universalibus quinque synodis, anathema sit. Igitur sicut prædiximus, et nunc iterum dicimus: *Si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepimus ex*

Α σκοπῶν, καὶ ἰδῆ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ σαλπῆσαι τῇ σάλπιγγι, καὶ σημαίνει τῷ αἵμ, καὶ ἀκούσαι ὁ ἀκούσας τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος, καὶ μὴ φυλάξῃται, καὶ ἐπίβῃ ἡ ῥομφαία, καὶ λάβῃ αὐτὸν, τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔσται, ὅτι τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος ἀκούσας, οὐκ ἐφυλάξατο· τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἔσται. καὶ οὗτος ὅτι ἐφυλάξατο, τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξείλατο. καὶ ὁ σκοπὸς ἰάν ἰδῆ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην, καὶ μὴ σημαίνει τῇ σάλπιγγι, καὶ ὁ λαὸς μὴ φυλάξῃται, καὶ ἔλθῃ ἡ ῥομφαία, καὶ λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυχὴν, αὐτὴ διὰ τὴν ἀνομίαν ἐλήθη, καὶ τὸ αἷμα ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζήσῃ. Διὸ μαρτυροῦμεθα πάντων ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, καθὼς φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, ὅτι κ θεοὶ ἴσμεν ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων ὕμων. Οὐ γὰρ ὑπεστελέμεθα τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσι τὴν παραδοθεῖσαν ἡμῖν ἐκ τῶν ἁγίων Πατρῶν τε καὶ συνόδων ὀρθόδοξον ὁμολογίαν, δεὰ τῶν ἀρτίως παρ' ἡμῶν συνοδικῶς πεπραγμένων. Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμένῳ, ἐν ᾧ ἡμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος, ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς εἴῃ ὁ συλαγωγῶν, ἢ παραλογιζόμενος ἐν πιθανολογίᾳ διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης. Ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα ἀρρήτως λέγει· Ὅτι ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύματι πλάνῃ, καὶ διδασκαλίᾳ δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων κενυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν. Γρηγοριεῖτε οὖν καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμὸν, ὃν ἡ προδοσία τῆς γνώμης ἐργάζεται, τοῖς μὴ πιστεύουσι τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ' εὐδοκοῦσιν ἐν τῇ ἀδικίᾳ, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἰδέξαντο, εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. Ὁ γὰρ Θεὸς, ἀπειραστός ἐστι κακῶν, πειράζει δὲ αὐτοὺς οὐδένα. Ἐκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δειλαζόμενος. Ἐπεὶ ἡ ἐπιθυμία συλλαβεῖσα, τίθει ἁμαρτίαν· ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκτείνει θάνατον. Μὴ οὖν πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, διδασκαλίαις ποιμαλῆς καὶ ξέναις περιφερόμενοι· ἀλλὰ ἰάν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελισθῆται ὑμῖν παρ' ὁ παρελθόμεν ἐκ τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων Πατρῶν, καὶ τῶν οἰκουμεικῶν πάντε συνόδων, ἀνάθεμα ἔστω, ὡς προειρήκαμεν. Καὶ πάλιν λέγομεν· Ἐἴ τις ἡμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὁ παρελθόμεν ἐξ αὐτῶν, ἀνάθεμα ἔστω. Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πειθόμεν, ἢ τὸν Θεόν; ἢ ζητούμεν ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἴ ἐτι ἀνθρώποις ἄρεσκον, φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, Χριστοῦ δούλος οὐκ ἂν ἦμην. Ὡς οὖν περιεβείτε τὸν Χριστὸν ἐκ τῶν χριστοφόρων ἀνδρῶν, οὕτως εἰς αὐτὸν πιστεύετε, τὴν καλὴν παρακαταθήκην μέχρι τέλους φυλάξατε, διὰ Πνεύματος ἁγίου τοῦ ἰσοκούντος ἐν ὑμῖν, ἐπειδὴ ὁ στερεὸς θεμέλιος τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· Ἐγὼ Κύριος τοῦς ὄντας αὐτοῦ, καὶ ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα Κυρίου. Διόπερ, ἀδελφοί, τὰς βιβλῆλους ἐπιτροπόμενοι καινοφωσίας, μηδαμῶς τῶν ἀπὸ γῆς φωνούντων, καὶ οὐκ ἀπὸ στόματος Κυρίου λαλούντων, προσδέξῃθε κατὰ τῆς πίστεως τύπους, ἢ νόμους, ἢ ὄρους, ἢ ἐκθέσεις ἀτόπων, γινώσκοντες, ὅτι μέλλει ταῦτα πάντα ζητεῖν καὶ κρίνειν αὐτὸς ὁ τῆς δόξης Θεός· καὶ ὅτι οὐδεὶς ἀνθρώπων, ὧν ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐσταυρώθη, οὔτε εἰς τὸ ὄνομα τινος αὐτῶν ἐβαπτίσθημεν, ἀλλὰ τοῦ σταυρωθέντος ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου, μάλιστα σαφῶς κατανοοῦντες, ὅτι καὶ δι' αὐτῶν τὰ οἰκία δόγματι καταλύουσιν οἱ δὲ ἰναν-



τίας. Λέγει γάρ ὁ Κύριος· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' αὐτῆς με-  
 ρισθεῖσα, οὐ σταθῆσεται, καὶ πᾶς ὄρος καὶ νόμος, ἐφ'  
 ἑαυτοῦ μερισθεῖς, οὐ σταθῆσεται· καὶ εἰ ὁ τύπος ἐκβάλλει  
 τὸν τύπον<sup>α</sup>, ἢ μὴ λέγουσα μίαν ἔχειν, ὁ δὲ λέγων μη-  
 δεμίαν ἔχειν τὸν κύριον θέλησεν, ἢ ἐνίργειαν, ἅρα ἐφ'  
 ἑαυτῶν ἐμρίσθη τούτων ἑκάτερος, πῶς οὖν σταθῆσεται  
 τῶν ἐναντιῶν ἢ αἵρεσις, ὑφ' ἑαυτῶς καταργηθεῖσα μᾶλλον,  
 ἢ παρ' ἡμῶν ὡς ἔωλος καὶ ἀβίβαιος; Μὴ τοίνυν παρερχο-  
 μίνη σικιᾶ μᾶλλον δὲ λυομένη φθορᾶ τὴν εἰς Χριστὸν τὸν  
 Θεὸν ὀρθόδοξον ὑμῶν πίστην ἀπεμπολήσατε, θαυμάζοντας  
 τὰ πρόσωπα ὡφελείας χάριν, ἐπειδὴ ὡς ἄνθος χόρτου  
 παρελεύσεται· ἀνίστατε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι καὶ  
 ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ  
 εὐκρίπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπόλωτο. Οὕτως καὶ ὁ  
 πλοῦσις ἐν ταῖς πορίαις αὐτοῦ μαρτυρῆσεται, ἵνα μὴ τῇ  
 ἀγάπῃ τοῦ κόσμου προσπασχόντων ἡμῶν, ῥῆθῃ καὶ περὶ  
 ἡμῶν, ε' ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον  
 ὑπὲρ τὴν δόξαν τοῦ μόνου Θεοῦ, » καὶ ὑποπέσωμεν αἰώνιῳ  
 κρίματι. Φοβερόν, ἀδελφοί, τὸ ἐμπιστεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ  
 ζῶντος, τοῦ ἀποφαινομένου καὶ λέγοντος· Ὅς ἀρνήσεται  
 με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρ-  
 νήσομαι καὶ γὰρ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν  
 τοῖς οὐρανοῖς. Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὄργη Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ  
 ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων, τῶν τὴν ἀλή-  
 θειαν ἐν ἀδικῷ πολεμούντων, ἢ προ·ιδόντων αἰρέσει. Διότι  
 τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ, φανερόν γέγονεν αὐτοῖς. Ὁ Θεὸς  
 γὰρ αὐταῖς ἐφανέρωσε διὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ  
 προφητῶν, καὶ διδασκαλῶν, καὶ τῶν οἰκουμενικῶν πάντε  
 συνόδων, ὧν τὰ δόγματα νόμος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας  
 ὑπάρχουσι. Καὶ ὅμως τοῦτον ἀπάντων, τὴν οικίαν  
 προέκριναν καινοτεριαν. Μηδεὶς οὖν ὑμᾶς ἐξαπατάτω και-  
 νοῖς λόγοις. Διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὄργη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ  
 τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας· καὶ οὖν γίνεσθε συμμετοχοὶ  
 τῶν δογματῶν αὐτῶν, μίτε κοινωνεῖτε τοῖς λόγοις αὐτῶν  
 τῆς ἀάρποις. Μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ἐπειδὴ σύνοδος  
 ἀποστόλων εἰσὶ, καὶ ἐπέτειναν τὴν γνώσασαν αὐτῶν ὡσεὶ  
 τῶνον, ψευδῶς καὶ οὐ πιστῆς ἐνίσχυσεν εἰς αὐτούς, ὅτι  
 ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν, καὶ ἐμὲ οὐκ ἔγνωσαν, φησὶ  
 κύριος. Ἀλήθειαν γὰρ οὐ μὴ λαλήσωσι, μεμῆθηκεν ἡ  
 γλώσσα αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ, ἠσέθησαν, καὶ οὐ διεκίον  
 τοῦ ἐπιστρέψαι, καὶ οὐκ ἠθέλησαν τοῦ εἰδῆναι με, λέγει  
 κύριος. Στᾶτε οὖν ὑμεῖς, ἀγκυπητοί, ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς, καὶ  
 ἴδετε καὶ ἐρωτήσατε τρίβους κυρίου αἰωνίας, καὶ ἴδετε  
 ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθὴ τῶν ἁγίων Πατρῶν, καὶ βαδί-  
 σατε ἐν αὐτῇ· καὶ εὐρήσατε ἀγκυτῶν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν,  
 ἀλλ' εἰ καὶ πᾶσχετε διὰ Χριστὸν, μακάριοι ἐστέ. Τὸν δὲ  
 φόβον αὐτῶν μὴ φοβεθῆτε, μηδὲ παραχθῆτε. Κύριον δὲ  
 τὸν Θεὸν ἐγιάτατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Αὐτοῦ λέγον-  
 τος, ἐπακούσατε· Μὴ φοβεθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτείνοντων τὸ  
 σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυνάμενον ἀποκτείνειν· φοβεθῆτε  
 μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἐν γαίῃ  
 ἀπολέσαι. Οὐχὶ δύο στροβιλία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ  
 ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πνεύσει ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ Πατρὸς  
 ὑμῶν; ὑμῶν δὲ καὶ εἰ τριχῆς τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠρέθη-  
 μέναι εἰσὶ· μὴ οὖν φοβεθῆτε αὐτούς, πολλῶν στροβιῶν  
 διαφέρετε ὑμῖς. Ἀναλογίσασθε γὰρ, ἀδελφοί, τὸν τοιαύ-  
 ταν ὑπομμενωτότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτὸν ἀντι-  
 λογίαν, ἵνα μὴ ἐκκαθῆτε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι·  
 οὕτω μέχρις αἵματος ἀντικατάστατε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν

A *ipsis, anathema sit. Modo autem hominibus suademus, an Deo (Ibid.)? aut querimus hominibus placere? Si adhuc hominibus placerem, inquit beatus Paulus, Christi servus non essem (II Tim. 1). Sicut ergo accepistis Christum a sanctis prædicatoribus, sic in eum credite, bonum depositum usque in finem custodite per Spiritum sanctum, qui habitat in vobis, quoniam firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: Novit Dominus qui sunt ejus (II Tim. 11); et discedat ab iniquitate omnis qui invocat nomen Domini. Propterea, profanas vocum novitates evitantes, nullatenus eos qui de terra clamant, et non ex ore Domini loquuntur, suscipiatis adversus filium typos, aut leges, vel definitiones, aut expositiones hæreticas agnoscentes, quoniam*  
 B *hæc omnia requisiturus et judicaturus est ipse gloriæ Dominus, et quia nullus hominum, quorum sicut senum dies illorum, pro nobis crucifixus est, neque in nomine cujusquam eorum baptizati sumus, sed in mortem Christi Dei per lavacrum regenerationis renovati dignoscimur, qui crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato: maxime apertissime considerantes quoniam et per se sua dogmata destruant contrarii. Dicit enim Dominus: Omne regnum in se divisum non stabit (Matth. xii), et omnis sententia; lex, adversum se divisa, non stabit; et si typus destruit eccliesim, sed et eccliesis destruit typum; illa quidem dicens unam habere, hic autem asserens non unam habere Dominum nostrum voluntatem et operationem: ergo in se divisum est utrumque, et quomodo stabit adversariorum hæresis, magis a semetipsa invalida et inanis existens, quam a nobis destructa? Ergo nullo modo per transitoriam umbram, potius autem corruptelam dissolutam, Christi Dei vestram orthodoxam fidem amittatis, mirantes personas querstus causa, quoniam sicut flos feni transiet. Exortus est enim sol cum ardore, et arefecit fenuum, et flos ejus decidit, et decor vultus ejus deperit: ita et dives in itinribus suis marcescit (Jac. 1); ut ne pro dilectione mundi contentibus nobis dicatur etiam de nobis: Dillexerunt gloriam hominum magis quam gloriam solius Dei (Joan. xii); et subjaceamus æterno judicio: Horrendum est, fratres, incidere in manus Dei viventis (Heb. x), qui protostatatur, dicens: Quicumque me negaverit et verba mea coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo qui in cælis est (Matth. x). Revelatur enim ira Dei de caelo super omnem impietatem et injustitiam hominum, qui veritatem per illicitam hæresim expugnant aut denegant, quia quod notum est Dei, manifestum factum est in illis. Deus enim illis manifestavit (Rom. 1) per sanctos apostolos, et prophetas, et doctores, et universales quinque synodos, quorum dogmata lex catholicæ Ecclesiæ existunt; et tamen his omnibus propriam novitatem præposuerunt: Nemo ergo vos seducat inanibus verbis (Ephes. v). Propterea enim venit ira Dei super filios diffidentie. Nolite ergo effici comparticipes dogmatum eorum, neque communiceis infructuosis verbis illorum: magis autem et*

<sup>a</sup> D. est aliquid; legendum: καὶ εἰ ὁ τύπος ἐκβάλλει τὴν ἔνδεσιν, καὶ ἡ ἔνδεσιν τὸν τύπον. Εἶπ.τ.

redarguite, quoniam cœtus prævaricatorum sunt, et extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii, et non veritatis. Completum est in eis, quia de malo ad malum egressi sunt, et me non cognoverunt, dicit Dominus. Veritatem enim non loquentur, docuerunt autem linguam suam loqui mendacium; ut impie agerent, laboraverunt, et renuerunt scire me, dicit Dominus (Jerem. ix). State ergo vos, dilectissimi, super vias, et videte et interrogate de semitis Domini antiquis, et videte quæ est via boni saucorum Patrum, et ambulante in ea, et inveniatis requiem animabus vestris (Jerem. vi). Sed et si patimini propter Christum, beati eritis; metum autem eorum ne timueritis, neque conturbemini. Dominum autem Deum sanctificate in cordibus vestris (I Petr. iii), ipso dicente: Nolite timere eos qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere; sed potius eum timete qui potest animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeretis asse veneunt, et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro? Vestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere eos, malis passeribus meliores estis vos (Matth. x). Rememoramini ergo, fratres, eum qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem, ut ne fatigaretini, animis vestris deficientes, nondum enim neque ad sanguinem certavimus adversus peccatum repugnantem (Hebr. xii). Confidimus autem de vobis, fratres charissimi, meliora et viciniora salutis, quia neque mors, neque vita, neque angeli, neque principatus, neque instantia, neque futura, neque fortitudines, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia, magistro gentium docente, poterit vos separare a caritate Domini nostri Jesu Christi (Rom. viii), et quæ in ipso est, recta fide. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Patientis enim vobis necessaria est (Hebr. x) ad collocationes adversariorum, quatenus fidem intemperatam usque in finem conservantes, repromissionem percipiamus, quam repromisit his qui legitime certare depreperant. Adhuc enim modicum quantum, qui venturus est veniet, et non tardabit. Ecce enim iudex ante januam assistit, coronas hilariter promittens his qui pro eo passionibus submittantur. Quod si subtraserit se quis, non placebit animæ meæ (Ibid.), sed cadet de promissione propter negationem. Nos autem non sumus subtractionis in perditionem, sed fidei in acquisitionem animæ (Hebr. x). Propter quod

**D** assumite arma Dei, ut possitis resistere in die malo adversus omnem hæreticum virum et dogmata, et induite vos loriceam justitiæ, calceati pedes in præparatione Evangelii pacis, in omnibus assumentes scutum fidei, in quo possitis omnia jacula nequissimi ignita extinguere: et galeam salutis accipite, et gladium spiritus, quod est verbum Dei, per omnem orationem et obsecrationem, radicali et fundati (Ephes. vi), ut idipsum nobiscum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata (I Cor. i), dividentia bonum et integrum corpus Ecclesiæ in tortuosas novitates; sitis autem perfecti et integri in eodem sensu, et in eadem scientia firmati, ut per eam vias nostras dirigentes, in eundem inflexibiliter occurramus, qui a nobis creditur Dominus: ad quem accedentes lapidem virum, ab hominibus quidem reprobaturum pro eorum impia hæresi, a Deo autem electum et honorificatum, magis autem Deum

**A** ἀγωνιζόμενοι· πεποιθήματα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπῶνται, τὰ κρείσσονα καὶ ἰσχυρότερα σωτηρίας, ὅτι οὔτε θάνατος, οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἄρχαι, οὔτε ἰνιστάτα, οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ὑψώματα, οὔτε βάθος, οὔτε τις κρίσις ἰτέρα δυνήσεται ὑμᾶς χωρὶσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξου πίστεως. Μὴ οὖν ἀποβάλλετε τὴν ὁμολογίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν· ὑπομονῆς γὰρ ἔχομεν χρεῖν, πρὸς τὰς προσβολὰς τῶν ἐναντιῶν, ἵνα τὴν πίστιν ἀκράταια μέχρι τέλους τηρήσαντες, ἀπολάβωμεν τὰς ἐπαγγελίας, ἃς ἐπηγγέλματο τοῖς νομίμως ἀθλοῦσιν ὁ Κύριος. Ἔτι γὰρ μικρὸν ὄσον, ὁ ἐρχόμενος ἔξει, καὶ οὐ χρονοῦσι. Ἴδου γὰρ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἵσταται τοὺς στεφάνους διαρκῶς προτινόμενος, τοὺς δὲ αὐτὸν ὑπομένουσιν. Ἄλλ' ἵνα ὑποσταίηται τις, φησὶν, οὐκ εὐδοκῆ ἢ ψυχῇ μου ἐν αὐτῷ, ἐκπίπτει γὰρ τὰς ἐπαγγελίας, ὁ τὴν εἰς αὐτὸν ὁμολογίαν, δὲ ὑποστολῆς ἐξαρνούμενος. Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμεν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν· ἀλλὰ πίστεως, εἰς περιποίησιν ψυχῆς. Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, ἵνα δυναθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πολεμῆς κατὰ παντὸς αἰρετικοῦ ἀνδρός τε καὶ δόγματος, καὶ ἐνδύσασθε τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας, ἐν ἰτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ἐπὶ πᾶσι ἀναλιθίζοντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πολεμοῦ τὰ πεφυρωμένα σβῆσαι, καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου διεξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἐστὶ ῥῆμα Θεοῦ, διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως ἱερίζομενοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα τὸ αὐτὸ μεθ' ἡμῶν λέγητε πάντες, καὶ μὴ εἴη ἐν ὑμῖν σχίσματα, διαιρούντα τὸ καλὸν καὶ ἄρτιον σῶμα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς ἀνομάλους κενωτάτας.

**C** Ἦτι δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοί καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ βεβαίως, ἵνα δι' αὐτῆς τὰς ὁδοὺς ἡμῶν ἐρροτομοῦντες, εἰς αὐτὴν ἀκλιπῶς καταστήσωμεν τὸν πιστευόμενον Κύριον, πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον διὰ τῆς αὐτῶν ἀπειθοῦς αἰρίσεως, κατὰ δὲ Θεοῦ ἑλεγκτὸν ἔντιμον, μᾶλλον δὲ Θεοῦ κατὰ φύσιν ὑπάρχοντα καὶ εἰ γέγονε σὰρξ δι' ἡμᾶς· καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομήσθε, οἶκος πνευματικὸς, ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνεύχαι πνευματικῆς θυσίας αὐτῷ, εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. Καὶ τὰ νῦν, ἀδελφοί, παρατιθίμεθα πάντας ὑμᾶς τῷ Κυρίῳ καὶ τῷ Λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμικῷ τελειῶσαι καὶ δοῦναι τὴν δόξακληρίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλησίως, δὴν ὑμῖν, τὸ αὐτὸ ἔρονεῖν ἐν ἀλλήλοις, καὶ ἐν αὐτῷ πάντοτε καὶ ἐν πᾶσιν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν εἰς στόματι καὶ

**D** μετὰ καρδίᾳ δοξάζωμεν αὐτὸν, ἐν ὁμοιοίᾳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, τὸν δυνάμενον στηριξάι ὑμᾶς κατὰ τὸ εὐαγγέλιον αὐτοῦ κατὰ ἀποκαλύψει μυστηρίου, χρόνους αἰώνιους σιστημένου, φανερωθέντος δὲ διὰ τε τῶν γραφῶν ἁγίων καὶ πατρικῶν, ἥτοι θεοπειύστων διδασκαλιῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντας ἡμᾶς γνωρισθέντος. Μόνῃ σοφῷ Θεῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ σὺν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι δόξα, τιμὴ, κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

naturaliter existentem, licet propter nos caro factus sit, et vos tanquam lapides vivi ædificemini domus spirituales, in sacerdotium sanctum, offerentes spirituales hostias ipsi in odorem suavitatis (1 Petr. II). Sed et nunc, fratres, commendamus omnes vos Domino, et verbo gratiæ ejus (Act. XX), qui potest perficere et dare hæreditatem in omnibus sanctificatis. Ipse autem Deus pacis et consolationis det vobis idipsum sapere in alterutrum, et in ipso semper, ut in omnibus unanimes, uno ore et uno corde honorificemus eum in concordia orthodoxæ fidei (Rom. XV), qui potens est confirmare nos secundum Evangelium ejus, secundum revelationem mysterii temporibus æternis taciti, patefacti autem per Scripturas sanctas, et patrum orthodoxorum doctrinas, secundum præceptum æterni Dei, ad obediendum fidei, in omnibus nobis cognitum (Rom. XVI). Soli sapienti Deo Domino nostro Jesu Christo, cum Patre et Spiritu sancto, gloria, honor, imperium, et potestas in sæcula sæculorum. Amen. Deus vos incolumes custodiat, dilectissimi fratres.

## EPISTOLA II,

MARTINI PAPÆ <sup>a</sup> AD AMANDUM EPISCOPUM TRAJECTENSEM.

*Dissuadet ne episcopatum abdicet; mittit acta synodi Romanæ, ut ab episcopis Galliæ, congregata synodo, confirmentur; monet ut Sigeberto regi suggerat de mittendis in urbem episcopis, qui legatione ad imperatorem fungantur.*

Dilectissimo fratri Amando Martinus.

Fraternitatis tuæ studio pietatis congestam epistolam suscipientes, animos nostros relevari cognoscimus. Quippe quoniam hujus sæculi fluctivagas atque transitorias despicientem oblectationes, illa quæ perpetua et sublimia dona pro Domini Dei nostri obsequiis tribuuntur, appetere certum est. Ex relatione igitur, juxta tenorem tuæ fraternitatis epistolæ, præsentium laboris, laborum tuorum certamen cognovimus, ex quibus cœlestis patriæ ascensu, humilitatis mentibus, atque contritis corporibus, vobis futurorum gaudiorum largienda sunt munera. Nam cum sit nulli omnino comparationi coæquantum quod a Creatore nostro pro bonis servitiis reppensatur, dum brevi atque parvo temporis spatio finiuntur labores quos pro dilectione ipsius sustinemus, consideratione refrigerii nos oportet libenti animo tolerare præsentis vitæ angustias. Sed quantum nobis laborum vestrorum operatio magnam gaudii ubertatem inducit, tantum pro duritia sacerdotum gentis illius conterimur, quod, postpositis salutis suæ suffragiis, atque Redemptoris nostri contempnendo servitia, vitiorum fœtoribus [fœderibus] ingravantur, quibus ad præparandam salutem <sup>b</sup> quandoquidem tantum nos necesse est importunis prædicationibus imminere, quantum nos perfectæ negotiationis creditorum nobis talentorum duplicat assignatio atque Dominicæ vocis ad suscipiendam ejus requiem persuadet assertio. Suggestum est namque nobis, eo quod presbyteri, seu diaconi, alique sacerdotalis officii, post suas ordinationes in lapsu coinquantur, et propterea nimio mœrore fraternitatem tuam astringi, velleque pastorale obsequium pro eorum inobediencia deponere, et vacationem ab episcopatus laboribus eligere, et in silentio atque otio vitam degere, quam in his quæ tibi commissa sunt permanere, dicente Domino : *Beatus qui perse-*

*A veraverit usque in finem (Matth. X, 22; XXIV, 13).*

Unde namque beata perseverantia, nisi de virtute patientiæ? quia, secundum apostolicam prædicationem : *Omnes qui voluerint in Christo pie vivere, persecutiones patientur (1 Tim. III, 12).* Ideoque, frater charissime, non vos afflictionum amaritudo a pio mentis vestræ proposito coarctet recedere, considerans quanta pro absolute nostri et liberatione Creator Dominusque noster pertulerit, quibusque se contumeliis afficiendum tradiderit, ut nos a vinculis diabolicæ potestatis liberaret. Propterea nullatenus in hujusmodi peccato delinquentibus ad destructionem canonum compassionem exhibeas. Nam qui semel post suam ordinationem in lapsum ceciderit, deinceps jam depositus erit, nullumque gradum sacerdotii poterit adipisci; sed sufficiat ei lamentationibus fleatibusque assiduis quousque advixerit in eadem poenitentia perdurare, ut commissum delictum divina gratia extinguere valeat. Si enim tales quærimus ad sacros ordines promovendos, quibus nulla ruga, nullumque vitæ contagium mentes et corpora præpediat, quanto magis, si post ordinationem suam quispiam in lapsum ceciderit, et prævaricationis peccato deprehendatur obnoxius, omnino prohibendus est cum manibus lutulentis atque pollutis mysterium nostræ salutis tractare? Sitque hujusmodi semper, juxta sacrorum canonum statuta, in hac vita depositus, ut ab illo qui mentis interiora scrutatur, nullamque de ovibus errare congaudet, dum aspexerit sinceram poenitentiam ejus, in terribili judicio habeat reconciliatum. Ideoque iterum hortamur charitatem tuam, exemplo ejus qui pro nobis pati et mori voluit, promptos vos in cunctis ejus servitiis permanere. Neque pigeat <sup>c</sup> vos temporales cruciatus pro Christi nomine sustinere, sed emolumenta futuræ remunerationis hujus sæculi vexationes tolerare persuadeant. Scriptum namque est : *Quid retribuam Do-*

<sup>a</sup> *Martini papæ epistola.* Synodum Romanam Martini papæ adversus Monothelitas, cujus acta cum hac epistola in Galliam missa sunt; celebratam constat mensis Octobri, anno Christi 659. Scripta igitur

epistola vel eodem mox anno exeunte, vel initio sequentis. JAC. SIR.

<sup>b</sup> Hic deesse aliquid videtur. HANB.

<sup>c</sup> Edit. Rom. habet nos.

*mino pro omnibus quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo.* Tantum enim nobis exigitur, quantum possumus famulatus nostri obsequio commodare. Cumque cuncta quæ nobis ad confortandos fraternitatis vestræ animos poterant ministrari, largiente supernæ Majestatis clementia vobis sint procul dubio manifestata, restat ut de aliis quæ nos per sua scripta consuluit, fraternitati vestræ significemus.

Credimus etenim ad vos pervenisse quomodo in conturbatione rectæ fidei, et catholicæ Ecclesiæ conculcatione, ante hos annos plus minus quindecim, a Sergio falso episcopo Constantinopolitano, in auxilio habente tunc imperantem Heraclium, execranda et abominanda hæresis pullulavit, Apollinaristarum et Severianorum, Eutylianistarum atque Manichæorum errorem renovans : quam successor ejus Pyrrhus, idemque episcopus, qui ambitionis fastu Constantinopolitanam sedem arripuit, in deterius auxit. Pro qua re sæpius apostolica sedes persuasionibus, contestationibus atque increpationibus plurimis, admonuit eos, quatenus ab ejusmodi errore recederent, et ad lumen pietatis, ex quo lapsi sunt, remearent. Et non solum hoc facere nullatenus voluerunt, sed et ante successor ejus Paulus, temerator fidei, episcopus Constantinopolitanus, aliud nequius excogitavit in præjudicium catholicæ fidei conamen, quasi quæ a decessoribus suis hæretice exposita fuerunt destruens, et imperialem tyrum, sacrilego ausu, totius plenum perfidiæ, a clementissimo principe nostro fieri persuasit, in quo promulgatum est ut omnes populi Christiani credere debuissent. Ideoque necesse habuimus, ne pro quadam negligentia et animarum detrimento quæ nobis commissæ sunt, culpæ reatu astringamur, cœtum generale fratrum et coepiscoporum nostrorum in hac Romana civitate congregare. In quorum præsentia memoratorum hæreticorum scelerosa conscripta examinata atque denudata sunt, et apostolico mucrone, Patrumque definitioni-

bus, uno ore unoque spiritu condemnavimus, ut cognoscentes universi errorem qui in eis continetur, eorum pollutione nullatenus maculentur. Unde prævidimus volumina gestorum synodalium in præsentibus vobis dirigere, una cum encyclia nostra. Ex quorum serie omnia subtiliter potestis addiscere et tenebras illorum nobiscum, ut filii lucis, extinguere. Idcirco studeat fraternitas tua omnibus eadem innotescere, ut tam abominandam hæresim nobiscum exsecrentur, quamque suæ salutis sacramenta addiscere valeant, atque synodali conventionem omnium fratrum et coepiscoporum nostrorum partium illarum effecta, secundum tenorem encycliæ a nobis directæ scripta una cum subscriptionibus vestris nobismet destinanda concelebrent, confirmantes atque consentientes eis quæ pro orthodoxa fide et destructione hæreticorum vesaniæ nuper exortæ a nobis statuta sunt. Et Sigebertum præcellentissimum filium nostrum regem Francorum, pro suæ Christianitatis remedio consultissime aduone atque precare, dirigere nobis ex corpore fratrum nostrorum dilectissimos episcopos, qui sedis apostolicæ legatione, divina concedente propitiatione, fungi debeant, et quæ in nostro concilio peracta sunt, cum his synodalibus apicibus vestris, ad clementissimum principem nostrum sine dubio asportare, ut nostrorum laborum particeps effectus, mercedis cumulum adipisci valeat, et sui regni protectorem inveniat eum, cujus causa flagitari dignoscitur. Hoc namque et in ejus epistola exhortationem cognovimus. Reliquias vero sanctorum, de quibus præsentium lator nos admonuit, dari præcepimus. Nam codices jam exinaniti sunt a nostra bibliotheca, et unde ei dare nullatenus habuimus; transcribere autem non potuit, quoniam festinanter de hac civitate regredi properavit. His igitur prælatis, quæ a nobis per epistolam vobis scripta sunt, effectui mancipari fraternitatem vestram hortamur. Deus te incolumem custodiat, dilectissime frater.

\* *Sigebertum regem*, Dagoberti nempe filium, qui in Austrasia regnabat. Ex Actis porro Vitæ sancti Eligii, lib. 1, cap. 33, liquet eadem gesta synodalia ad Clodoveum quoque regem Sigeberti fratrem missa,

qui in Neustria et Burgundia, hoc est, in altera Francici regni parte, imperabat. Id.

<sup>b</sup> Edit. Rom. : *cum aliis synodalibus apicibus nostris.*

## EPISTOLA III,

AD CONSTANTEM IMPERATOREM \*.

*Nuntiat Monothelitarum hæresim in concilio, cujus acta transmittit, damnatam, ipsumque ad eandem hæresim damnandam hortatur.*

Διαπύτη εὐσεβειστάτῳ καὶ γαληνοτάτῳ νικιτῇ προπαυούχῳ υἱῷ ἀγαπῶντι τὸν Θεὸν καὶ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Κωνσταντίνῳ Αὐγούστῳ Μαρτίνῳ ἐπίσκοπος δοῦλος τῶν θεύλων τοῦ Θεοῦ καὶ πᾶσα ἡ σύνοδος, ἡ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει Ῥώμῃ συναχθεῖσα.

\* Hæ undecim sequentes beati Martini epistolæ Græce exstant in vetusto Manuscripto Græco Codice concilii ab eodem pontifice Romæ in Laterano celebrati contra hæresim Monothelitarum. Nos eas e Cod.

Domino piissimo et serenissimo victori triumphatori, filio diligenti Deum et Dominum nostrum Jesum Christum, Constantino [Constanti] Augusto, Martinus episcopus servus servorum Dei, et universa synodus in hac urbe Roma congregata.

Barberinæ biblioth. Roma, ad nos emin. S. R. E. card. Francisci Barberini studio atque humanitate transmissio, descriptas tibi nunc exhibemus.

Cœlesti sæculorum regi Christo Deo qui per carnem unam cum mente animatam, et ipsi secundum hypostasim unitam, in terris apparuit, magi terrena munera prompte obtulerunt, non magis quæ divina gloria ipsius digna essent (est enim incomparabilis) quam quæ promptam eorum voluntatem declararent; illa enim infinita est, hæc singularem Deo amorem exhibet. Vobis autem, serenissime, qui in terra per ipsum regnatis et ad eum properatis, cum multa libertate pretiosa offerimus dona, qui omnes per gratiam sacerdotes ejus existimus; salutaria nempè sanctorum Patrum et synodorum præconia, ad veram ostensionem internæ erga ipsum Dominum ac Deum nostrum charitatis, et erga vos, qui sinceri ejus estis ministri. Et quoniam *omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum* (Jac. 1, 17), tanquam splendidum aurum possidemus firmam in eum et sincerissimam confessionem; theologiam vero, thus purum et eximium et optimi odoris; myrrham conservatricem honorum, et contrariorum expultricem doctrinam. Hæc enim stabiliter custodita erunt diadema vestræ corona decoris, et diadema gloriæ in manu Domini. Nam regni ornamentum est veritatis cognitio, splendida et immarcescibilis, quæque invenitur his qui eam quærunt: quoniam hæc dignos se circuit quærrens, et iis se ostendit, qui eam non tentant. Quapropter vobis, optime imperator, ut Dominum quærantibus in simplicitate cordis, et in mentis bonitate de eo sentire properantibus, studuimus ejus annuntiare salutem hac relationis nostræ mediocritate. Nobis enim per Amos prophetam de se annuntiare præcepit, dicens: *Sacerdotes audite, et testificamini domui Israel, dicit Dominus Deus omnipotens* (Amos. 3). Edoceamus igitur pium vestrum ac serenum imperium, quod in hac Dei amante et cultrice vestra urbe Roma convenientes nos omnes, qui ad mansuetudinem vestram confugimus, ex apostolica et spirituali unanimitate et consensu, in eadem mente et eadem sententia, piam orthodoxæ fidei definitionem confirmavimus, et congruenter infirmavimus inconvenientem hæreticorum sermonem, qui quondam quique nunc propriorum sensuum pravitate se a veritate separarunt, qui, intra seipsos non recte ratiocinati, dixerunt non habere in humanitatis suæ natura voluntatem aut operationem naturalem; ipsum qui propter nos humanatus est, Dominum; sed sine voluntate ipsum existere, ac sine operatione, intangibilemque et inanimem esse; et quidem, cum Patrum doctrina, testem veritatis propriam habentes naturam, ad redarguendam eam, quæ de hoc ab iis dogmatizatur, absurditatem, cum substantiam suam videant ab ipso Creatore voluntate præditam et operatoriam factam esse, quomodo igitur a se fabricatam, et propria incarnatione assumptam a natura i voluntate et operatione deminuit, non vere faciens substantiæ nostræ in se fidem, sed imaginariæ et fallaciter dispensationem secundum illos perpetrans,

Τῷ ἐπουρανίῳ βασιλεῖ τῶν αἰῶνων Χριστῷ τῷ Θεῷ διὰ σαρκὸς ἐπ' ἡγῆς φανέντι τῆς νοερῶς ἐψυχωμένης καὶ ἐνωθείσας αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν, τὰ ἀπὸ γῆς δῶρα προθύμως οἱ μάγοι προσήγαγον, οὐ μᾶλλον τῆς αὐτοῦ θείας ὄντα δόξης ἐπάξια (ἀσύγκρητος γάρ), ἢ τῆς αὐτῶν προθυμίας δηλωτικά. Ἡ μὲν γὰρ ἔστιν ἀόριστος, ἢ δὲ διαφερόντως ἐλπίθεος. Ἑμῖν δέ, γαληνότετοι, τοῖς ἐπὶ γῆς δι' αὐτοῦ βασιλεύουσι, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐπειγομένοις διὰ τῶν ἀρετῶν, τὰ ἐξ οὐρανοῦ καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνακομίζοντα τοὺς δεχομένους σὺν παρρησίᾳ πολλῇ προσάγομεν τιμαὶ δῶρα πάντες ἡμεῖς, οἱ ἀπ' αὐτοῦ κατὰ χάριν ὑπάρχοντες ἱερεῖς, τουτίσσι τὰ σωτήρια τῶν ἁγίων πατρῶν τε καὶ συνόδων κηρύγματα πρὸς ἐνδειξὴν ἀληθῆ τῆς εἰς αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν, καὶ Θεῶν, καὶ ὑμᾶς τοὺς αὐτοῦ γησίους θεράποντας, ἐνδ' αἰθέτου στοργῆς, ἐπειδὴ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ἀνωθεν ἔστι καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῶν φῶτων, χρυσὸν ὡσπερ διαυγῆ νεκτημένους, τὴν στέρρᾴν εἰς αὐτὸν καὶ εὐκρινεστάτην ὁμολογίαν· λίθον δὲ καθαρὸν καὶ ὑπεργυῆ καὶ εὐδῶδη θεολογίαν, καὶ σμύρναν τὴν φυλοκτικὴν τῶν καλῶν καὶ ἀπωστικὴν τῶν ἐναντίων διδασκαλίαν. Ἔσονται γὰρ ταῦτα παγίως, τῷ ὑμετέρῳ συντηρούμενα κράτει, στίβανος κἀλλους, καὶ διάδημα δόξης, ἐν χειρὶ Κυρίου. Κόσμος γὰρ βασιλείας ἔστιν, ἢ τῆς ἀληθείας ἐπίγνωσις, λαμπρὰ καὶ ἀμάραντος οὐσα, καὶ εὐρίσκομένη τοῖς ἐπιζητοῦσιν αὐτήν, ὅτι τοὺς ἀξίους αὐτῆ περιέρχεται ζητούσα καὶ ἐμφανίζεται τοῖς μὴ πειράζουσιν αὐτήν. Οὐ χάριν ὑμῖν, κράτιστε βασιλέων, ὡς ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ ἐπιζητοῦσι τὴν κύριον, καὶ ἐν ἀγαθότητι διανοίας τὰ περὶ αὐτοῦ φρονεῖν ἐπειγομένοις, ἐξαγγέλλειν αὐτοῦ τὸ σωτήριον ἔσπουδάσαμεν, διὰ τῆσδε τῆς μετρίας ἡμῶν ἀναγορᾶς. Ἡμεῖς γὰρ παρακαλεῖται διὰ Ἀμὸς τοῦ προφήτου, τὰ περὶ αὐτοῦ διαγγέλλειν, φάσκων· Ἱερεῖς ἀκούσατε, καὶ ἐπιμαρτύρατε τῷ ὄκῳ Ἰσραὴλ, λέγει κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. Ἐκδιδάσκοντες σὺν τῷ εὐσεφῆς ὑμῶν καὶ γλῶσσον κράτες, ὅτι κατὰ τήνδε τὴν φιλόχριστον καὶ δουλικὴν ὑμῶν τῶν Ῥωμαίων πᾶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελθόντες ἡμεῖς ἅπαντες οἱ τῆς σῆς ἡμερότατος πρόσφυγες, ἔξ ἀποστολικῆς, ἡγουν πνευματικῆς ὁμοψυχίας τε καὶ συμφωνίας, ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ· καὶ τῇ αὐτῇ γνώμῃ, τὸν εὐσεφῆ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως συνοδικῶς ἐκυρώσαμεν ὅρον, ἀπεκυρώσαμεν δὲ προσκνήντως τὸν τῶν αἰρετικῶν ἀσύμβατον λόγον, τῶντε πάλαι καὶ τῶν νῦν σκολιότητι τῶν οἰκείων λογισμῶν ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἑαυτοὺς χωρισάντων, οἱ τινες εἶπον ἐν ἑαυτοῖς λογισάμενοι οὐκ ὀρθῶς, μὴ ἔχειν θέλησιν ἢ ἐνέργειαν φυσικὴν ἐν τῇ φύσει τῆς κατ' αὐτὸν ἀνθρωπότητος αὐτὸν τὸν δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντα κύριον· ἀλλ' ἀνεβλήτον ὑπάρχειν αὐτὸν καὶ ἀνεέργητον, ἀναπτόν τε καὶ ἄψυχον, καὶ τοι σὺν τῇ πατρικῇ διδασκαλίᾳ, μάρτυρα τῆς ἀληθείας τὴν οἰκίαν ἔχοντες φύσιν, εἰς ἔλεγχον τῆς περὶ τούτου δογματικῆς αὐτοῖς ἀτοπίας, θελητικῆν ἔρῶντες καὶ ἐνεργητικὴν τὴν ἑαυτῶν οὐσίαν ὑπ' αὐτοῦ γινομένην τοῦ κτίσαντος. Πῶς οὖν τὴν οὕτω δημιουργηθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ προσληφθεῖσαν τῇ οἰκίᾳ σαρκῶσι κατὰ φυσικὴν ἀπεμίσωσε θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, οὐ πιστωσάμενος ἀληθῶς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἡμετέραν οὐσίαν, ἀλλὰ φαντάσας ἀπατηλῶς κατ' ἐκείνους τὴν οἰκονομίαν, οἱ διὰ τούτο καὶ μίαν τῆς θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπάρχειν ἰδογματίσωμεν θε-

\* In Græco a dicitur: *Quæ de cælo sunt, et ad cælos perlucunt eos qui hæc suscipiunt*. HARR.

λασιν και ἐνέργειαν. Ἐφ' ὧς ἐκ πάντων σχεδόν τῶν ἑτέραις ἐπαρχίαις παρεκοῦντων θεοφιλῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν κατὰ ταύτην ἰδρυμένων τῆν πρεσβυτέρων Ῥώμην ἀποστολικῶν ἀρχιερέων ἀγαπητικῶς ὑπομνησκόμενοι καὶ νοητοῦμενοι τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἐπιβλαβούς ἀποσχίσθαι καινοτομίας, εἰς διόρθωσιν μὲν οὐκ ἤλθον· ἐπὶ δὲ τὸ χειρὸν προέκοψαν, συνελόντες τῇ κατ' αὐτὸν ἀνθρωπίνῃ, καὶ τὴν θεῖαν αὐτοῦ θέλησιν καὶ ἐνέργειαν· οἷα μηδαμῶς μηδεμίαν ἔχειν αὐτῶν ἐν ἑκατέρᾳ τῶν ὧν καὶ ἐν αἷς ἴσται ἀποφηνάμενοι φύσει καὶ ἐνεργῆσαι, ὅπερ πάντων τε καὶ πασῶν τῶν ἁγίων πατρῶν καὶ τῶν οἰκουμηνικῶν πίντε συνίδων ἀνατρέπει τοὺς ἔθρους, κατὰ πάντα τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι καρυσάτων, μόνως δίχα τῆς ἀμαρτίας· οὐ γὰρ ἐν ἀμαρτίᾳ τὸ ἐντελὲς ὁράται τῆς φύσεως, ἀλλὰ τὸ ἐμπαθὲς τῆς ἡμῶν ἐπινοώσεται παραβάσεως· εἰ δὲ τέλειον κατὰ πάντα, δηλονότι καὶ κατὰ θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, ὥσπερ καὶ φύσιν ἀναρχὸν τε καὶ ἄκτιστον καὶ κατὰ ἀνθρωπίνην θέλησιν καὶ ἐνέργειαν, ὥσπερ καὶ φύσιν ἡρμάνην τε καὶ κτιστὴν τελεῖωσιν ὁ αὐτός· τὸν γὰρ κατὰ τι μείον, ἀθετεῖ προδήλως τὸν τοῦ τελείου λόγον ἐνοεῖσθαι μηδαμῶς αὐτὸν συγχωρῶν, διὰ τὴν τοῦ κατὰ φύσιν προσέπουτος ἔλλειψιν, ἣν οἱ δὲ ἑναντίας, φημὲν δὲ, Θεόδωρος ὁ τῆς Φαραῶν ἐπίσκοπος γεγωνῶς, καὶ Κύρος ὁ Ἀλεξανδρείας, Σέργιος ὁ τῆς βασιλίδος, καὶ οἱ τούτου διάδοχοι, Πύρρος καὶ Παῦλος, ἐν πρώτῃ τε καὶ δευτέρᾳ συντάξει τῶν οἰκείων δογμάτων, εὐ μόνον ἐνήρησαν, ἀλλὰ καὶ ἰσκούδασαν, τῶν μὲν δὲ ἐκθέσεις αὐτοῖς κυρωθῆναι, τῶν δὲ διὰ τῆς βυβαίουθῆναι, κατὰ τῆς πίστεως· ὑφαρπάσαντες ἀθεμίως τὰς τῆς ὑμετέρας γαληνότητος ἀκοάς, ὥσπερ οὖν καὶ τὰ τοῦ ἐν μακαρίᾳ ἀπλῇ τῇ μνήμῃ πάπου τῆς ὑμῶν ἀμερότητος, ἵνα τὸν ἑαυτῶν πανούργως ἐτέρους προστριφῶνται πᾶμην, καὶ διπλᾶς ἐκ χειρὸς Κυρίου, τούτου χάριν, διέβωνται τὰς ἑαυτῶν ἀμαρτίας, ταυτῶν δὲ λέγειν, τὰς ὑπὲρ αὐτῶν δικαίας ἐπίσεις, ὡς αὐτοὶ τε περνομήσαντες, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγος τάρραχος ἐν τοσοῦτοις χρόνοις συνέχει τὴν σύμψαν γῆν· οἷα μὴ μόνον τῶν εὐσεβῶν σκανδαλιζομένων λαῶν, ἀλλ' ἤδη καὶ τῶν ἀλίω βαρβάρων τὸ μέγα τῆς ἡμῶν ὁμολογίας διακωμωδούντων μυστήριον, τῷ μὴ τὴν πρώτην μόνον καὶ κυριωτάτην ὑπὸ τῶν ἑναντίων ἀθετηθῆναι πίστιν, ἀλλὰ καὶ τὴν κτῆς ἐπινοήσασαν θάττον ὑπ' αὐτῶν καταργηθῆναι τῇ τῆς καινοτέρας ἀντισφρηῆ κακίστης αἰρέσεως, ὡς μηδὲ γινώσκαι ἔτι λοιπὸν ἑκείνους, τί τὸ πιστευόμενον ἴσται αὐτοῖς, ἢ δοξαζόμενον, ἐξ ἀνευδότου τῶν οἰκείων περιτροπῆς. Οὐ χάριν ἐκ πάντων σχεδόν τῶν εὐσεβῶν ἱερέων τε καὶ λαῶν τὰς ἐκδοῆσεις κατ' αὐτῶν δικαίως ὁ Ἀποστολικὸς διχόμενος θρόνος, ἐνευχομένων αὐτῶν καὶ διαμαρτυρομένω μὴ μέχρι τέλους οὕτως ὑπ' αὐτῶν κενδυνοῦσασαν παρθεῖν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν· ἀλλὰ διαναστῆναι προθύμως, καὶ περισώσασθαι, δι' ἀριβοῦς τῶν πατρικῶν καὶ συνοδικῶν ὄρων παραφρασεως, τὴν ἀμώμητον ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστιν· πάντας ἡμᾶς ἱεραρχικῶς συνεχάλασε πρὸς τὸ παρ' ἡμῶν ἄπαντα ψηλαφηθῆναι τε καὶ κριθῆναι ἀκροατικῶς, διὰ πράξεως ὑπομνημάτων τῶν ἑναντίων τὰ δόγματα· περὶ ὧν καὶ εἰπεῖν ἀπειτόμησαν, εἰς ἀπάτην τῶν ἀκρασιτέρων, ταῦτα τῆς εὐσεβείας ὑπάρχων τὰ δόγματα, ἃ παραδεδόκασιν οἱ ἀπ' ἀρχῆς ἀντόπται καὶ ὑπερέκει τοῦ λόγου γενομένοι, καὶ οἱ καθιζῆς τούτων μαρτυρεῖται καὶ διὰδοχοὶ θεόπνευστοι τῆς καθολικῆς Ἐκκλη-

A qui ob hoc unam divinitatis ejus atque humanitatis voluntatem et operationem esse dogmatizarunt? Quapropter ab omnibus fere aliarum provinciarum Deo amabilibus episcopis, et ab apostolicis pontificibus in hac seniore Roma constitutis, in dilectione admonitis, ut ab ejusmodi damnabili novitate abstererent, ad correctionem non venerunt, sed in deterius progressi sunt, divinam ejus voluntatem et operationem in humanam contrahentes, ac veluti asserentes nullam ul'o modo eum in utraque earum, ex quibus et in quibus est naturarum, voluntatem et operationem habere, sed absque voluntate naturam esse, et absque operatione: quod omnium tum sanctorum Patrum, tum œcumenicorum quinque conciliorum definitiones evertit, quæ per omnia perfectum eumdem in divinitate, et in humanitate perfectum prædicaverunt, tantum absque peccato. Nam in peccato naturæ perfectio non conspicitur, sed vitium agnoscitur nostræ transgressionis. Quod si perfectus est, videlicet perfectus secundum divinam voluntatem et operationem, quemadmodum et juxta naturam principii expertem atque increatam, et secundum humanam quoque tum voluntatem, tum operationem, ut et secundum naturam creatam, et quæ principium habuit. Qui vero in aliquo eum immunit, manifeste evertit perfecti rationem, eam conspici nullo modo permittens propter ejus quod naturæ convenit defectum: quem adversarii, Theodorus, videlicet, qui Pharan episcopus fuit, et Cyrus qui Alexandriæ, Sergius qui regis urbis, ac eorum successores Pyrrhus et Paulus, in prima et secunda conscriptione dogmatum suorum non solum posuerunt, sed etiam stnduerunt, ut sibi illa per expositionem [ecthesim], hæc per formulam [typum] confirmaretur, idque contra fidem: nefarie subrepentes vestræ serenitatis auribus, ut et antea auribus beatæ memoriæ avi mansuetudinis vestræ, ut culpam suam callide aliis aspergerent, deque manu Domini hanc ob causam duplicia peccata sua reciperent, justas, videlicet, pro iis poenas, utpote qui ea peccaverint, ex quibus non exigua perturbatio tandiu universam terram vexat; quod non solum pii populi scandalizentur, sed impii etiam barbari magni confessionis nostræ mysterium traducant, quia non solum prima ac potissima fides ab adversariis labefactetur, sed ea etiam, quam excogitarunt, statim ab iis evacuetur, opposita nova pessimæ hæreseos pravitate, ut de cætero ne illi quidem intelligant, quid ab illis crelatur aut existimetur, propter obstinatum propriarum opinionum eversionem. Quocirca omnium fere piorum sacerdotum et populorum contra eos clamores apostolica sedes accipiens, orantium atque obstantium, ne usque in finem catholicam Ecclesiam ab ipsis in periculum adductam negligamus, sed exurgamus acriter, et immaculatam Christianam fidem diligenti paternarum et synodicarum traditionum observatione conservemus, nos omnes sacerdotali ordine convocavit, ut a nobis omnia adversariorum dogmata tractentur, et canonice per commentariorum acta judicentur, de quibus

opinionibus suis ad simpliciōres fallendos ausi sunt A dicere, hæc pietatis esse dogmata, quæ tradiderunt qui ab initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis, quique deinceps eorum discipuli et successores fuere, catholicæ Ecclesiæ divinitus inspirati doctores, id est, sanctæ et œcumenicæ quinque synodi. Ad veritatis igitur ostensionem, et denudationem calumniæ adversariorum, absurdam illorum doctrinam, et piam sanctorum Patrum synodorumque prædicationem, adversa dilucide inter se comparantes, nec horum ad illa ullam convenientiam et cognationem invenientes, quemadmodum nec tenebris prorsus ad lucem, hæc, ut diximus, definiētes sancivimus, salutaria nempe sanctorum Patrum et synodorum decreta : illa vero omnes, ut piis definitionibus contraria et inimica, una voce damnavimus, ipsosque etiam hæreticos, prædictos nempe homines, una cum ipsorum expositione et præfata formula, orta ex suggestione et pravo eorum dogmate, cumque omnibus, quæ pro iis acta scriptaque sunt, ut vestram in omnibus sine ulla macula felicem conversationem tueamur, quæ adversariorum scriptis gravatur. In quam ausi sunt religiosi Africae episcopi dicere, scribentes, quod mente consilioque regio vere excitati, memoratam piam formulam exposuistis, præcipientem de nimia observatione paulum sine damno remittere. Hæc autem scripserunt sanctis Patribus nullo modo auscultantes, quod in iis quæ ad Deum pertinent, inque divinis prædicationibus, id quod parum abest, paulumque mutatum est, non parvum tamen est duendum. Sed in eo vel maxime vestræ potestati labem, ut dictum est, inurere properarunt in eo quod illam formulam præter exactam rationem esse testati sunt, et scripto aliis significarunt. Quorum in his nequitiam et fraudem aversantes, cum his ipsis et eorum hæresim canonicè damnavimus, ubique omnibus et ante omnes vestræ divinitus stabilitæ serenitati notum facientes per ea quæ synodice a nobis pro orthodoxa fide in præsentia acta sunt, quod duas ejusdem et unius Christi Dei edicunt theologi naturas sive substantias confiteri, secundum hypostasim unitas inconfuse et indivise : et duas juxta naturam voluntates, duasque juxta naturam operationes, divinam et humanam, increatam et creatam conjuncte unitas, ad veram confirmationem, quod Deus natura perfectus, et homo natura itidem perfectus, idem proprie est, et unus Christus ac filius ; quodque omnes sanctis Patribus contravenientes hæretici, quique confessione, quique divisione propriis dogmatibus deprecari sunt, impie unam in eo voluntatem et unam operationem sunt confessi, alii quidem ut per inane nomen speciem, alii vero ut per nudam nominum similitudinem, sive per puram ambiguitatem, magnum incarnationis Christi mysterium temerarie reprobarent. Unde nos ad pietatem vestram confugientes, ut utroque tum paternorum piorumque decretorum, tum sanctorum hominum ac dogmatum differentiam ve-

σίας διδάσκαλοι, ταυτὸν δὲ λέγειν, αἱ ἀγίαι καὶ οἰκουμνικαὶ πέντε σύνοδοι· διὰ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας καὶ ἀπογύμνωσιν τῆς τῶν ἐναντίων συκοφαντίας, τὰ τούτων ἄτοπα δόγματα, καὶ τὰ τῶν ἁγίων Πατρῶν τε καὶ συνόδων εὐσεβῆ κηρύγματα κατὰ διαστολὴν ἐκνευῶς παραθέμενοι, καὶ μηδεμίαν εὐράμενοι τούτων πρὸς ἐκείνα συγγένειαν, ὡσπερ οὐδὲ ἀκότους παντελῶς πρὸς τὸ φῶς· τὰ μὲν, ὡς ἔφαμεν, ἕριστικῶς ἐκυρώσαμεν, ἵγουν τὰ σωτήρια τῶν ἁγίων Πατρῶν τε καὶ συνόδων θεσπίσματα· τὰ δὲ συμφώνως κατεκρίναμεν ἅπαντες, ὡς ἐναντία τῶν εὐσεβῶν ὄρων ὑπάρχοντα καὶ πολέμια, καὶ αὐτοὺς τε τοὺς αἰρετικούς ἵγουν τοὺς εἰρημένους ἄνδρες μετὰ τῆς ἐξηγήσεως αὐτῶν, καὶ παρὰ διδαχῆς γινομένης ἐκλήσεως καὶ τοῦ ρηθέντος τύπου καὶ πάντων τῶν ὑπὲρ αὐτῶν πεπραγμένων αὐτοῖς γεγραμμένων, ἵνα τὴν ὑμετέραν ἐν πᾶσιν ἀκληίδωτον διαφυλάξωμεν ὑπὸ τῶν ἐναντίων ἐγγράφως βαινομένην. Καθ' ἧς καὶ λέγειν ἐτόλμησαν τοῖς κατὰ τὴν Ἀρχαίην ἐκλήσειν ἐπισκόποις, ἐπιστέλλοντες, βασιλικῶ πρὸς ἀλίθειαν ἐρονηματί τε καὶ βουλευματί διαναστάτες τὸν ἐρημένον εὐσεβῆ τύπον ἐξέθεσι, τῆς ἄγαν ἀκριείας ἀβλαβῶς ἐδοῦναι μικρὸν διαγορεύοντα. Ταῦτα δὲ γεγραφήκασι, οἷα μηδαμῶς τῶν ἁγίων Πατρῶν ἐπακούσαντες, ὡς οὐ μικρὸν τὸ παρὰ μικρὸν ἐν τοῖς περὶ Θεοῦ καὶ Θείου ὑπάρχει κηρύμιασιν. Ἄλλ' ἔσπευσαν ἐν τούτῳ δὴ μάλιστα τὴν οἰκίαν, ὡς ἐρηται, τῷ ὑμετέρῳ γράτει προστρίψασθαι λώην. ἐν τῇ παρὰ τὴν ἀκριβειαν ἔχειν αὐτῆς τὸν τύπον μαρτυράσαι, καὶ ἄλλους ἐγγράφως κατασημανεῖν ἂν τὴν ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς καὶ τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κανονικῶς κατεκρίναμεν· πεναταχού τοῖς πᾶσι καὶ πρὸ πάντων τῇ ὑμετέρᾳ θεοσθηρίκῳ γαλήνῃ γνωρίσαντες διὰ τῶν συνοδικῶς ἡμῖν ὑπὲρ τῆς ἐρροδιῶσου πίστεως ἐπὶ τοῦ παρόντος πραχθέντων ὡς δύο τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ κηρύττουσιν οἱ θελόγοι τὰς φύσεις, ἵγουν οὐσίας ὁμολογεῖν, καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένας ἀσυχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ δύο τὰς κατὰ φύσιν θελήσεις καὶ δύο τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας, θεϊαν καὶ ἀνθρωπίνην, ἄκτιστον καὶ κτιστήν, συμφυῶς ἡνωμένας, εἰς πίστωσιν ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ φύσει τέλειον καὶ ἄνθρωπον φύσει τέλειον τὸν αὐτὸν κυρίως ὑπάρχειν, καὶ ἕνα Χριστὸν καὶ Υἱόν, καὶ ὅτι πάντες οἱ αἰρετικοὶ τοῖς ἁγίοις ἀντιβρόπως ἴοντες Πατέραςιν, οἱ τε τῇ συγχύσει καὶ τῇ διαιρέσει τῶν οἰκείων δογμάτων καταβλαρέντες, μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνεργείαν ἐπ' αὐτοῦ δυσσεβῶς ὁμολόγησαν· οἱ μὲν, ἵνα διὰ κενῆς φαντασίας, οἱ δὲ ἵνα διὰ ψυχῆς ὁμωνυμίας, τὸ μέγα τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ μυστήριον προπετῶς ἀθετήσωσιν. Ὅθεν ἡμεῖς, οἱ τῆς ὑμετέρας πρόσφυγες εὐσεβείας, ἵνα τὴν ἑκατέρων, τούτεστι τῶν τῆς εὐσεβείας πατρῶν καὶ ὄρων καὶ τῶν ἁσέβων ἀνδρῶν καὶ δογμάτων τῇ ὑμετέρῳ γράτει τὴν διαφορὰν ἐκνευῶς παραστήσωμεν, αὐτὰ τὰ παρ' ἡμῶν συνοδικῶς πραχθέντα, μετὰ τῆς τούτων πρὸς τὴν ἑλλάδα φωνῆν ἐρμηνείας ἀποστείλαμεν, δεόμενοι καὶ παρακλοῦντες, τούτους ἐπεικῶς ἐντυχεῖν ἀξιούσαν τὴν θεόσφορον ὑμῶν γαλήνῃτητα· νόμοις μὲν εὐσεβείας τοὺς εἰρημένους αἰρετικούς μετὰ τῆς αὐτῶν αἵρέσεως, καταδικάσαι· λόγοις δὲ θεοσεβείας, μόνην σὺν ἡμῖν κυρώσας τοῖς ἐλαχίστοις, τὴν τῶν ἁγίων Πατρῶν τε καὶ συνόδων ἐρροδιῶσον ὁμολογίαν· εἰς σύστασιν μὲν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀσφάλειαν δὲ τῆς φιλοχρίστου καὶ δουλειᾶς

\* Lege διὰ ψίλης, ut recte in Latino, per nudam, HARD.

ἡμῶν πολιτείας. Ἐπειδὴ συνακαμαίειν εἰσὶ πῶς αἰετὴ ὀρθοδόξῃ πίστει, καὶ ἡ τῆς πολιτείας συντηρησις. Συνεκπολεμήσει γὰρ τῷ ὑμετέρῳ κράτει δικαίως τοὺς πολέμιους ὁ παρὰ τῆς ὑμετέρας γαλήνης ὀρθῶς πιστευόμενος Κύριος, ὀκλοποιῶν τὴν κτίσιν, εἰς ἄμυναν τῶν ἐχθρῶν. Ἐνδύσει γὰρ θώρακα δικαιοσύνης τὸ εὐσεβὲς ὑμῶν κράτος, καὶ περιετίσει αὐτῷ κόρυθα, κρίσει ἀνυπόκριτον. Παρήξει τε ἑσπίδα ἀκαταμάχητον ὁσιότητα, πρὸς τὸ ὑποτάξαι ὑπὸ τοῦς πύδας αἰτοῦ, πάντα τὰ βάρβαρα φύλα, τὰ τοὺς ἐπὶ τοὺς θελοῦσα, καὶ νεκροφόνον ἀναδείξει ταῖς κατὰ πάλιν ὁμοίως καὶ ἀνδρῶν ἀτιθέσσαν ἀρίσταῖς ἀνδραγαθίαις, καὶ γίρας ὁσίων καμάτων τὴν εἰωνίαν μετὰ τῶν ἀπ' αἰῶνος ἀγίων κληρομημένων, ἀπόλαυσίν τε καὶ ἀνάταυσιν. Τὴν εὐσεβεστάτην τοῦ δεσπότητος βασιλείαν, ἡ ἄνωθεν χάρις διαφυλάσσει, καὶ πάντων τῶν ἰθῶν τοὺς ἀυχίνας αὐτῷ ὑποτάξει.

elyceum præbebit, inexpugnabilem religionem, ad subijciendum pedibus ejus barbaras omnes gentes, quæ bella volunt, utque victorem efficiat, rebus contra vitia pariter et homines feros præclare gerendis, et religionum laborum præmium reddat, æternam cum sanctis, qui a sæculo sunt, fruitionem et quietem. Pissimum Domini imperium superna gratia custodiat, et omnium gentium cervices ei subdat.

Μαξιμος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀκουλεῖα ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας τῇ παρούσῃ ἀναφορᾷ τῇ παρ' ἡμῶν γενομένη ὑπέγ.

Δεουσδέδιδετ ἐπίσκοπος Καρλίτανος, ὁμοίως.

Μαῦρος ἁμαρτωλὸς καὶ ἀνάξιος ἐπίσκοπος τῆς ἐν Κεσενῇ ἁγίας Ἐκκλησίας, τὸν τόπον ἀναπληρῶν Μαύρου τοῦ ἱεροῦ ἐπισκόπου τῆς ἐν Ραβέννη ἁγίας Ἐκκλησίας τῇ παρούσῃ ἀναφορᾷ καὶ παρ' ἡμῶν γενομένη ὑπέγραψα.

Δεουσδέδιδετ πρεσβύτερος τὸν τόπον ἀναπληρῶν Μαύρου τοῦ ἁγιωτάτου ἐπισκόπου τῆς ἐν Ραβέννη ἁγίας Ἐκκλησίας τῇ παρούσῃ ἀναφορᾷ καὶ παρ' ἡμῶν γενομένη, ὑπέγ.

καὶ οἱ λοιποὶ ἐπίσκοποι τῆς συνόδου, ὁμοίως.

A stræ potestate aperte exhiberemus, hæc a nobis synodice acta una cum eorum Græca interpretatione misimus, orantes atque hortantes serenitatem vestram divinæ sapientiæ deditam, ut hæc diligenter legere dignetur, pietatisque legibus memoratos hæreticos una cum eorum hæresi condemnet, ac religionis divinæ rationibus solam nobiscum, qui minimi sumus, sanctorum Patrum et synodorum orthodoxam confessionem sanciat, ad catholicæ Ecclesiæ commendationem et laudem, et ad incolumitatem reipublicæ vestræ, Christum amantis, ipsique servientis. Solet enim una cum orthodoxa fide status reipublicæ florere, ac vestræ potestati merito hostes subjugabit Dominus, a vestra serenitate recte creditus, ad vindictam inimicorum creaturam armans.

B Induet enim lorica iustitiæ pietatem vestram, galeaque muniet, iudicio vero ac simulationis experte, et subijciendum pedibus ejus barbaras omnes gentes, quæ bella volunt, utque victorem efficiat, rebus contra vitia pariter et homines feros præclare gerendis, et religionum laborum præmium reddat, æternam cum sanctis, qui a sæculo sunt, fruitionem et quietem. Pissimum Domini imperium superna gratia custodiat, et omnium gentium cervices ei subdat.

Maximus episcopus sanctæ Dei Aquileiensis ecclesiæ, præsentī a nobis factæ relationi subscripsi.

Deusedit episcopus Caralitanus, similiter.

Maurus peccator et indignus episcopus sanctæ ecclesiæ Cæsena, locum implens Mauri sancti episcopi sanctæ ecclesiæ Ravennæ, præsentī relationi a nobis factæ subscripsi.

Deusedet presbyter, locum implens Mauri sanctissimi episcopi sanctæ ecclesiæ Ravennæ, præsentī relationi a nobis factæ subscripsi.

Et cæteri episcopi synodi similiter.

## EPISTOLA IV,

### AD ECCLESIAM CARTHAGINENSEM.

*Probat fidei confessionem, quam miserant; ad eandem tuendam ipsos excitat: acta concilii Lateranensis contra Monothelitas exponit.*

Τῷ κατὰ συμφωνίαν πνευματικῆν ἐκλεκτῷ γενομένῳ τῆς κερθαγενσιῶν καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ πᾶσι τοῖς ὑπ' αὐτὸν τιλοῦσιν ἐπισκόποις καὶ κληρικοῖς καὶ φιλοχριστοῖς ἱαῖς, Μαρτίνος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν αὐτοῦ ἐπίσκοπος τῆς Ῥωμαίων ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Πᾶσα μὲν ἀρετὴ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, συναύξειν εἰσὶ πῶς τοῖς ἐναρίτοις, τὴν πρὸς ἀλλήλους εὐγενεστάτην στοργήν, οἰκειότητι γνώμης θεοφιλοῦς καὶ πολιτείας ἄλυτον ἐν ἑαυτοῖς συντηροῦσιν αἰετὴν, τὸν τῆς ἀγάπης δεσμόν. Ὅ δι τῆς πίστεως λόγος, οἷα βίβρα τις ὑπάρχων καὶ πυθμὴν τῶν ἀρετῶν, ὅλοις καὶ αὐτῷ τῷ ὑπὲρ πάντας Θεῷ, τῶς εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξως πιστεύοντας, πνευματικῶς ἀνακρίνησι. καὶ τοσοῦτον ἐνίξει κατὰ τὸν συμφώνως προσβουόμενος αὐτοῖς ὄρον τῆς πίστεως, ὥστε καὶ ἀπ' ἀλλήλων μᾶλλον ἢ ἑαυτῶν τούτων ἕκαστον ἐπιγινώσκσθαι παρασκευάζειν κατὰ τὴν ἀδιαίρετον χάριν τοῦ Πνεύματος. καὶ τοῦτο μαρτυρεῖ σαφῶς ἡμεῖν ἡ βίβλος τῶν Πράξεων,

Electo spirituali consensu catholicæ Carthaginensium ecclesiæ, et omnibus qui ei subsunt, episcopis, clericis, populisque Christi amantibus, Martinus servus servorum Dei ejus gratia episcopus sanctæ catholicæ et apostolicæ Romanæ ecclesiæ.

Omnis quidem virtus, dilecti fratres, bonis viris inter se conciliare solet generosissimum amorem. qui necessitudine religiosæ mentis et conversationis indissolubile charitatis vinculum semper in se conservant. Fidei vero verbum, sicut radix quædam ac fundamentum virtutum, universos universis, atque ipsi, qui super omnes est, Deo, eos qui orthodoxe in eum credunt, spiritualiter contemperat, eosque juxta regulam fidei, quæ una voce ab iis prædicatur, sic unit, ut omnes ab invicem magis quam a seipsis cognosci faciat, per indivisibilem Spiritus gratiam. Atque hoc nobis aperte Actorum liber testatur loc



modo manifeste prædicans : *Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una. Et virtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis Jesu Christi Domini nostri, et gratia magna erat in omnibus illis* (Act. iv). Unde his ipsis, id est, fide ac virtute, vinculum charitatis vos quoque, fratres, habere cognoscentes, et erga nos, et ad invicem, atque ad bonorum fontem Dominum nostrum ac Deum Jesum Christum quæque præterea confessionis conjunctione, ultro citroque quasi transferendo, facile nobis subministratur, ad declarationem piorum, qui in mentibus nostris sunt, sensuum; vos merito de sincero corde amplectimur, cum maxime, tanquam perennes lucernas, confessionis vestræ characteres nobis expresseritis, sive huic apostolicæ sedi, per synodales litteras vestras, quos <sup>a</sup> in nobis Spiritus sanctus informavit per Ecclesiæ catholicæ oratorem, gloriosum nempe Augustinum; quibusque cum vos patrissare compererimus, et universum in vobis doctoris decus in vestris piissimis dogmatibus efferre atque exprimere, necessario his beati Jeremiæ verbis vos omnes collaudamus : *Recordatus sum misericordiæ adolescentiæ tuæ, et dilectionis perfectionis tuæ* (Jerem. 11, juxta LXX). Adolescentiam appellans, misericordiæ vigorem, sive fidei radicem, sicuti a sancto Paulo dictum est : *Credere enī primum oportet accedentem ad Deum, quod est, et quærentibus se retributor* (Hebr. xi). Dilectionis vero perfectionem, impletionem mandatorum. *Nam qui diligit me, inquit Dominus, mandata mea servabit* (Joan. xv); et : *Ego et Pater ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus*. Unde et in virum perfectum et in mensuram ætatis plenitudinis Christi pervenient ii qui hæc secundum vos studiosè servant. Horum igitur et nos cum virtute conjunctorum insigniumque dogmatum memores, non infructuosum effecimus vestrum æmulandum consensum, sed per spiritualem in altari intercessionem Deo tanquam dona offerentes eorum quæ a vobis synodaliter gesta sunt, manifeste exultantes, et intercedentes pro salute vestra, ea Domino obtulimus in odorem suavitatis, sive ostensionem sinceræ in ipsam confessionis, ac per utilem eorum recitationem vos præcones veritatis ubique omnibus exhibuimus. Odor erit enim vitæ ex vita iis qui nostram fidem aperte imitantur. Ut autem hujusmodi nostri sacrificii pretiosum opus vobis quoque ipsis penitus certum faceremus, ea quæ in præsentia a nobis gesta sunt, continentia, sicuti dictum est, vestrorum sermonum splendorem et coruscationem una cum nostris encycliis litteris ad vos misimus per Theodorum et Leontium religiosos monachos sanctæ Lauræ, ut scienter intuentes nostra dogmata (nostra enim, secundum indivisam Spiritus communionem vestra sunt), id est, apostolicas et paternas Ecclesiæ catholicæ prædicationes, dicatis, et ipsi, in divina agnitione facti, nequaquam in excessu mentis, verum semper mentibus vigilantes : *Hoc nunc os ex osibus nostris, et caro de carne nostra* (Gen. 11);

Α οὕτω διαρρήδην κηρύττουσα· Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευόντων ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν οἱ ἀπόστολοι τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως. Χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. Ὅθεν τούτοις αὐτοῖς, τουτίστι πίστει καὶ ἀρετῇ, τὸν σύνδεσμον τῆς ἀγάπης καὶ ὑμᾶς, ἀδελφοί, κακταμένους γινώσκοντες· πρὸς ὑμᾶς τε καὶ ἀλλήλους καὶ τὴν πυγαίαν τῶν ἀγαθῶν αἰτίαν τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔτι δὲ πρὸς· τούτους πάλιν τῷ συγγενεῖ τῆς ὁμολογίας πορθμοῦ δίκην εὐκόλως ἡμῖν ἐξυπηρετομένους εἰς τὴν τῶν κατὰ ψυχὴν εὐσεβῶν νοημάτων φανέρωσιν, εἰκότως ὑμᾶς ἐγκαρδίως γησιώστερον ἀσπαζόμεθα· μάλιστα καθάπερ λαμπτήρας ἀειφανεῖς τοὺς χαρακτῆρας τῆς ὑμετέρας ὁμολογίας ἐνσημνημαμένων ἡμῖν, ἦγουν τῷ καθ' ὑμᾶς ἀποστολικῷ θρόνῳ διὰ τῶν ἡμετέρων συνοδικῶν γραμμάτων, οὓς ἐν ὑμῖν ἐμόρφωσε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ ῥήτορος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· Δύγουστίνου λέγω τοῦ περιδούλου. Δι' ὧν πατρώζοντας ὑμᾶς ἐ·ράμενοι καὶ ὄλον ἐφ' ἑαυτῶν τὸν τοῦ διδασκάλου κόσμον ἐν τοῖς εὐσεβέσειν ὑμῶν ἐπικοιμηζόμενους τε καὶ χαρακτηρίζοντας δόγμασιν, ἀναγκάσιως τοῖς τοῦ μακαρίου Ἱερεμίου ῥήμασι, πάντας ὑμᾶς ἀνευφημοῦντες λέγομεν· Ἐμνήσθη ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου· νεότητα λέγουσ ἐλεούς τῶν ἀμάρτων, ἦγουν τὴν ῥίζαν τῆς πίστεως, κατὰ τὸ εἰρημίνον τῷ ἁγίῳ Παύλῳ· Πιστεῦσαι γὰρ δεῖ πρῶτον τὸν προερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισταποδότης γίνεται. Ἀγάπην δὲ τελειώσεως, τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐντολῶν. Ὁ γὰρ ἀγαπῶν με, φησὶν ὁ Κύριος, τὰς ἐντολάς μου τηρήσει, κἀγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐλευσόμεθα καὶ μισὴν παρ' αὐτῷ ποιήσωμεν. Δι' ὧν καὶ εἰς ἄνδρα τελειὸν εἰς μέτρον δικαιοσύνης τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ κατακτώσιν οἱ ταῦτα καθ' ὑμᾶς σπουδαίως φυλάσσοντες. Τούτων τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τῶν ἐναρέτων ὑμῶν καὶ ἐπισήμων δογματῶν μνησθέντες, οὐκ ἄκαρπον ὑμῶν τὴν εὐχέλωντο συνδρομὴν ἐποιήσαμεν. Ἀλλ' ὡς· πρὸς δῶρα τῷ Θεῷ προσκομιζόντες διὰ πνευματικῆς ἐντελέχειας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν παρ' ἡμῖν συνοδικῶς πρᾶχθέντων ἐναργῶς ἐπαγαλλόμενοι καὶ κατατάξαντες ὑπὲρ τῆς ὑμῶν σωτηρίας ταῦτα τῷ Κυρίῳ προκομίσαμεν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας, ἦγουν ἀπόδειξιν τῆς εἰς αὐτὸν εὐκλεινοῦς ὁμολογίας, κήρυκας ὑμᾶς ἀληθείας πανταχοῦ τοῖς πᾶσι παραστησάμενοι, διὰ τῆς αὐτῶν ἐπιωφελοῦς ἀναγνώσεως. Ὅσμη γὰρ ἔσται ζωῆς ἐκ ζωῆς τοῖς τῶν ἡμετέρων πίστιν ἐναργῶς μμουμένοις. Ἴνα δὲ τῆς τοιαύτης ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἱερουργίας τὸ τίμιον ἔργον καὶ ὑμῖν αὐτοῖς ἐν πληροφορίᾳ πάσῃ ποιήσωμεν, αὐτὰ παρ' ἡμῶν Δ' ἐπὶ τοῦ παρόντος πρᾶχθέντα συνειλημμένοι ἔχονται καθὼς εἰρηται τοῦ διανγίς ἦτοι τὸ μαργαρωδες τῶν ὑμετέρων λόγων, μετὰ τῆς ἐγκυκλίου ἡμῶν ἐπιστολῆς, πρὸς ὑμᾶς ἀπεστειλάμεν διὰ Θεοδώρου καὶ Λεοντίου τῶν εὐλαδῶν μοναχῶν τῆς εὐαγούς· λάρας, ἵνα τοῖς ἡμετέροις ἐπιστημόσις ἐνατενίσαντες δόγμασιν (ὑμῶν γὰρ εἰσι τὰ ἡμέτερα κατὰ τὴν ἀδιαίρετον κοινωνίαν τοῦ Πνεύματος), ταυτὸν δὲ λέγουσ, τοῖς ἀποστολικοῖς καὶ πατρικοῖς τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας κηρύγμασιν, εἴπητε καὶ ἡμεῖς ἐν ἐπιγνώσει θεῖα γενόμενοι, μὴ ἐκστάσιν ὄλων κατὰ ψυχὴν, ἀλλὰ γρηγοροῦντες αἰὶ τῇ διανοίᾳ· Τοῦτο οὖν ὅστων ἐκ τῶν ὁστων ἡμῶν, καὶ σάρξ ἐκ τῆς σαρκὸς ἡμῶν· ἄτε δὴ τὴν αὐτὴν ἐν τοῖς ὑπὲρ ἀληθείας νοημάσι τε καὶ ῥήμασι διὰ πάντων εὐρίσκοντες· συγγενεῖάν τε καὶ

<sup>a</sup> Gr., in vobis, recte. HARRD.

σύνπνιας. Ἄυτα κληθήσεται πίστις ἀληθῆς προγεγνω-  
 υῖνα μὲν τῷ Θεῷ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, φανερωθεῖσα  
 δι' ἡμῶν, καὶ χρισθεῖσα πᾶσιν ἡμῖν τοῖς εἰς αὐτὸν  
 ὁρῶδώς πιστεύουσιν, ὅτι ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀληθῶς πιστευο-  
 μένου Χριστοῦ λαβθεῖσα διὰ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος,  
 δεδωρηται πρὸς περιποίησιν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. Δι'  
 ἐν οὐ μόνον πατέρα καὶ μητέρα καταλείπει πάντως ὁ  
 εἰσελθὼν καὶ ὀρθόδοξος ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑαυτοῦ  
 ψυχὴν, καὶ αὐτὴ μόνη προσκολληθήσεται κατὰ τὴν ἀπαθῆ  
 τὴ γὰρ μυστήριον τοῦτο μέγα ἰσθὶν, ἐγὼ δὲ λέγω, φη-  
 σὶν ὁ θεὸς Ἀπόστολος, εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλη-  
 σίαν. Κατανοήσατε οὖν, ἀγαπητοί, τὴν κλήσιν ὑμῶν βί-  
 βαιως ταύτην ζυλάσσοντες, καθὼς αὐτὴν παρελάβετε, διὰ  
 τῶν εἰρημίων ἁγίων Πατρῶν, καὶ τῶν οἰκουμεικῶν πέντε  
 συνόδων· ἵκευθὶ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς συνοδικῶς ὑπὲρ ὑμῶν  
 κροεῖσθαι, καρποροῦσθαι ταύτην τῷ Θεῷ προσιτρέψασθε,  
 τὸν ὑμῖν ἡμῖν δὲ ὧν συνοδικῶς γεγραμμένα ζῆλον ἐπι-  
 δεϊζόμενοι. Μὴ οὖν τῆς οἰκειᾶς ὁμολογίας παραθάτα γε-  
 νηθῶμεν, δι' ἑσπέρων ἢ ἀπάτην τῶν ὡς εἰκὸς προβαλλόντων  
 ἢ παρεξόντων ἡμᾶς, ἵνα μὴ τῆς παραβασίας εἰσπραχθῶμεν  
 ἐν αἰρέσει χρίσει; εἰς αἰῶνας αἰῶνων τὸν λόγον. Εἰ γὰρ ὁ δι'  
 ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βίβαιος καὶ πᾶσα παράβα-  
 σις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς  
 ἐκπεξόμεθα τυλακῆτος ἀμελήσαντες σωτηρίας; Ἦτις ἀρ-  
 χὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων,  
 ἤσαν τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ τῶν καθέξης αὐτοῦ μαθητῶν,  
 εἰς ἡμᾶς ἰδευαίωθη, ἐπιμαρτυροῦντος τοῦ Θεοῦ σημείους  
 καὶ τέρασιν καὶ ποιαιλαῖς δυνάμεισι, καὶ Πνεύματος ἁγίου  
 μερισμοῖς, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ γραφικαῖς καὶ λογικαῖς ἀπο-  
 δεῖξεισι, καὶ πᾶσιν ἀπλῶς, οἷς τὸ κήρυγμα τῆς ἀληθείας  
 πιστώσαντο χρόνοι τοσοῦτοις. Ὅπερ καὶ ἡμεῖς συνο-  
 δικῶς ἐκρούσαμεν εἰς σύστασιν μὲν τῆς καθολικῆς Ἐκ-  
 κλησίας, κατακρίσιν δὲ τῶν ταύτων παλαιῶν καὶ νῦν πολε-  
 μεσάντων αἰρετικῶν, καὶ μάλιστα, τῶν ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς  
 ἀναφυόντων χρόνων, Θεοδώρου φαιμέν τοῦ γενομένου τῆς  
 Φαράν ἐπισκόπου, καὶ Κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ Σεργίου  
 τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν αὐτοῦ διαδόχων,  
 τῶν μὲν ἄχρι τίλους οὐ μετανοσάντων, τῶν δὲ, μέχρι  
 τῆς σήμερον, τὴν αἴρεσιν ἱταμῶς ἐκδικούντων, καὶ διὰ  
 τοῦτο ποτὶ μὲν μίαν, ποτὶ δὲ παντελῶς οὐδεμίαν θέλησιν  
 καὶ ἐνέργειαν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ  
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἀσε-  
 βεῖς αἰρετικῶς, ἀνοῦτως ὁμολογούντων, ἀνταλλαξαμένων  
 τῆς ὀρθοδόξου τῶν Πατρῶν πίστεως, τὰς ἐπινοηθείας αὐ-  
 τοῖς καὶ ἐξ εἰσπρήσεως αὐτῶν γεγεννημένας κατὰ τῆς κα-  
 θολικῆς Ἐκκλησίας ἐκθίσεις καὶ τύπους. Ἐξ ὧν οὐκ ἀθωο-  
 θήσονται τῆς ἐπικαιμένης αὐτοῖς ἐκ τῶν ἁγίων Πατρῶν τε  
 καὶ συνόδων φοβερᾶς ἀπειλῆς, μᾶλλον δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ  
 φοβερωτάτης κρίσεως. Τί γὰρ εὑροσαν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ  
 πίστι πλεμμελημα, ὅτι ἀπίστων μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ,  
 λέγει Κύριος, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων καὶ  
 ἐματαιώθησαν. Οὐ γὰρ εἶπον οἱ ἱερεῖς αὐτῶν, Ποῦ ἔστι  
 Κύριος, καὶ οἱ ἀντεχόμενοι τοῦ νόμου μου οὐκ ἠπίσταν-  
 τὸ με, καὶ οἱ ποιμένες ἠσέθον εἰς ἐμὲ, καὶ οἱ προφῆται  
 αὐτῶν προσηφῆσαν τῇ Βάβυλ, καὶ ὅπως ἀνωφελῶν ἐπο-  
 ρεύθησαν. Διὰ τοῦτο κριθήσομαι πρὸς αὐτοὺς, λέγει Κύ-  
 ριος. Νοήσατε γὰρ σφόδρα καὶ ἴδετε, εἰ γέγονε τοιαῦτα, εἰ  
 ἀλλάξονται ἔθνη θεοὺς αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσὶ θεοί. Ὁ δὲ  
 λαὸς μου ἠλλάξαντο διὰ τῆς ἀπίτης τῶν εἰρημίων ἀνδρῶν,

A eandem quippe in sensibus verbisque veritatis cog-  
 nationem per omnia et conspirationem invenientes.  
 Hæc vera fides vocabitur, Deo quidem ante omnia  
 sæcula præcognita, nunc vero propter nos manife-  
 stata, nobisque omnibus, qui in ipsum orthodoxe  
 credimus, donata; quod ab ipso, qui vere creditur,  
 Christo accepta, per salubrem prædicationem data  
 est in salutem animarum nostrarum, propter quam  
 non solum patrem et matrem omnino derelinquet  
 pius homo et orthodoxus, sed suam etiam ipsius ani-  
 mam, eique soli adhaerebit per integram et inculpa-  
 tam paternæ doctrinæ unitatem. *Mysterium enim hoc  
 magnum est. Dico autem,* ait divinus Apostolus, i :  
*Christo et in Ecclesia (Ephes. v).* Cognoscite igitur,  
 dilectissimi, vocationem vestram, firmiter hanc cu-  
 stodientes, sicut eam per memoratos sanctos Patres,  
 et universales quinque synodos accepis is; quando-  
 quidem et nos ipsos, ut ante a nobis dictum est, hor-  
 tati estis hujus fructum offerre Deo, vestrum nobis  
 per ea quæ synodaliter scripsistis zelum demou-  
 strantes. Ne simus igitur propriæ confessionis præ-  
 varicatores per coactionem vel per fraudem eorum  
 qui nos, ut verisimile est, vel impetunt, vel tent-  
 ant, ne in die iudicii rationem prævaricationis in  
 sæcula sæculorum reposcamur. « Si enim qui per  
 angelos dictus est sermo, factus est firmus, et omnis  
 prævaricatio et inobedientia accepit justam mercedis  
 retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam  
 neglexerimus salutem? quæ cum initium accepisset  
 emarrari per Dominum, ab eis qui audierunt, nempe  
 a sanctis apostolis, ac deinceps ab eorum discipulis  
 [Vel, ac ejus discipulis], in nos confirmata est, con-  
 stestante Deo signis, et potentis et Spiritus sancti  
 distributionibus. » Enim vero et demonstrationibus  
 tum ex scriptura, tum ex argumentis, ac iis plane  
 omnibus quibus veritatis præconium tam multis  
 temporibus Patres confirmarunt, quod et nos syno-  
 daliter sanximus, ad stabilimentum et commendatio-  
 nem Ecclesiæ catholicæ, damnationem vero hereti-  
 corum, qui et olim et nunc eam oppugnarunt, eo-  
 rumque præsertim qui temporibus nostris exorti  
 sunt : Theodori, inquam, qui Pharan fuit episcopus,  
 et Cyri, qui Alexandriæ, et Sergii, qui Consantinop-  
 oles, ejusque successorum, quorum alii usque in fi-  
 nem non pœnituerunt, alii ad hanc diem usque hæ-  
 resim pertinaciter defendunt; et idcirco aliquando  
 unam, aliquando vero nullam prorsus voluntatem et  
 operationem divinitatis atque humanitatis Domini  
 nostri Jesu Christi juxta impios, qui eos præcesso-  
 runt, hæreticos constituentur : commutantes ortho-  
 doxam Patrum fidem in eas quas excogitarunt, et  
 contra catholicam Ecclesiam induxerunt, expositio-  
 nes et formulas [Vel, ectheses ac typos]. Unde non  
 immunes erunt ab ea, quæ ipsis irrogata a sanctis  
 Patribus ac synodis est, horribili comminatione, vel  
 potius a tremendo Dei iudicio. Quid enim in fide  
 orthodoxa invenerunt iniquitatis? *Quia elongaverunt  
 a me, dicit Dominus, et ambulaverunt post vanitatem,  
 et vani facti sunt. Non enim dixerunt sacerdotes eo-  
 rum, ubi est Dominus? et tenentis legem nescierunt*

me, et pastores prævaricati sunt in me; et prophetae prophetaverunt in Baal, et inutilia secuti sunt. Propterea adhuc iudicio contendam cum eis, ait Dominus. Considerate enim vehementer, et videte si factum est huiusmodi; si mutavit gens deos suos, et certe ipsi non sunt dii. Populus vero meus mutavit gloriam suam: de quo nihil ei proderit (Jerem. iv). Quocirca obsecramus vos, fratres dilectissimi, ut digne ambuletis vocatione qua vocati estis, cum omni humilitate et mansuetudine, cum patientia supportantes invicem in charitate; unum corpus et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. Unus Dominus, una fides, unum baptismum (Ephes. iv); non deserentes collectionem vestram: perditio eorum non dormitat. Persuasi autem sumus de vobis, dilecti fratres, quod facilius putatis, cælum et terram transire, quam iota unum, aut unum apicem, quod est divinitas ejus atque humanitas, mystice in figuram crucis formatæ, iis qui proposita intellectualiter præcipiunt ex tradita nobis a sanctis Patribus et synodis fide, quam vos quoque litteris ad nos datis et synodaliter confessi estis; qua pie prædicastis, ipsum solum potentem Deum ac Dominum nostrum Jesum Christum duas habere naturas in hypostasi inconfuse et indivise unitas, duasque naturales voluntates, ac duas naturales operationes, incretam et creatam, divinam et humanam, cohærenter unitas, ad demonstrandum eundem et unum Dominum nostrum ac Deum, perfectum in divinitate, et perfectum eundem in humanitate absque solo peccato esse, ut Deo et Patri consubstantialem secundum ejus divinitatem, et perpetuæ Virgini consubstantialem secundum ejus humanitatem, et totum eundem in propriis sempiternis ac principio, eundemque totum in nostris, in ultimis temporibus, sine diminutione ac sine phantasia. Nam in hac prædicatione divina firmiter fundamentum Ecclesiæ integrum stat, inconnsum signaculum habens veræ Patrum confessionis. Advertite igitur diligenter, fratres, ne quis desit gratiæ Dei, quæ per ipsos sanctos nobis tradita est, ne qua radix amaritudinis sursum germinans impediatur, ac per eam inquinentur multi, scientes quod non ad tractabilem et accensum ignem accessimus, sed ad Sion montem, et civitatem Dei viventis Jerusalem cælestem, et multorum millium angelorum frequentiam, et Ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in cælis, et iudicem omnium Deum, et spiritus iustorum perfectorum, et testamenti novi mediatorem Jesum, et sanguinem aspersionis melius loquentem quam Abel (Hebr. xii, 18, 22, etc.); et horribiliter ac minaciter redargentem eos qui orthodoxæ in ipsum fidei prævaricatores sunt. Propter quod remissas manus et soluta genua erigentes, et gressus erectos facientes pedibus nostris, ad bravium supernæ vocationis properemus, obliviscentes quidem hæreticus, qui post sensum suum ambulaverunt; ad Patres vero, qui ante nos in orthodoxa fide consummati

τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐξ ἧς οὐκ ὠφελήσεται. Διὸ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε διὰ πάσης ταπεινοῦς ῥοσύνης καὶ πραότητος μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ· σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητά τοῦ πνεύματος, ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης; ἐν σώμα καὶ ἐν πνεύμα καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ἡμῶν, εἰς Κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, μὴ ἐγκαταλιπόντες τὴν ἐπισημασμένην ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, οἷς τὸ κρέμα ἐκκαίει οὐκ ἔργει, καὶ ἡ ἀπόλεια αὐτῶν οὐ νοστᾷζει. Πεισεῖσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι ευκοπώτερον ἠγείσθαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρεῖθαι, ἢ ἰῶτα ἐν, ἢ ῥίαν κεραίας. Ὅπερ ἐστὶ θεότης τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀνθρωπότης, σχήματι σταυροῦ τυπούμεναι μυστικῶς, τοῖς νοητῶς νοοῦσι τὰ παρακείμενα, ἐκ τῆς παραδοθείσης ὑμῖν ἐκ τῶν ἁγίων Πατρῶν καὶ συνόδων πίστεως, τῆς καὶ παρ' ὑμῶν ἐγγράφως πρὸς ἡμᾶς καὶ συνοδικῶς ὁμολογηθείσης, δι' ἧς εὐσεβῶς ἐκηρύξατε αὐτὸν τὸν μόνον δυνάστην Θεὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, δύο κεκῆσθαι φύσεις καθ' ὑπίστασιν ἡνωμένας ἀσυχγῶτως καὶ ἀδικηρέτως, καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας, ἄκτιστον καὶ κτιστὴν, θείαν καὶ ἀνθρωπίνην συμφυῶς ἡνωμένας, ὡς ἀπόδειξις ἀληθῆ τοῦ, τὸν αὐτὸν καὶ ἕνα Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν, τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, μόνως δίχα τῆς ἁμαρτίας ὑπάρχειν, ὡς ὁμοούσιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα, καὶ ὁμοούσιον τῇ ἀειπαρθένῳ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα, καὶ ὄλον τὸν αὐτὸν ἐν τοῖς ἰδιοῖς, ἀνάρχως καὶ αἰδιως, καὶ ὄλον τὸν αὐτὸν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων ἀμειώτως καὶ ἀνακτασίαιστος. Ἐν τούτῳ γὰρ τῷ θεῷ κηρύτταται βεβαίως ὁ τῆς Ἐκκλησίας θεμέλιος ἕστηκεν ἀρχηγός, ἀσάλευτον ἔχων τὴν σφραγίδα τῆς ἀληθείας τῶν Πατρῶν ὁμολογίας. Σκεπήσατε οὖν ἀκριβῶς, ἠδελφοί, μὴ τις ὑστέρων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ τῆς δι' αὐτῶν τῶν ἁγίων παραδοθείσης ἡμῖν, μήτις ῥίχα πλερίας ἄνω γύουσα, ἐνοχλεῖ, καὶ δι' αὐτῆς μανθῶσι πολλοὶ γινώσκοντες, ὡς οὐ ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ προσεληλύθαμεν Σιών ὄρει καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἰερουσαλὴμ ἑπουρανώ, καὶ μυριάσιν ἁγγέλων ἐν πανηγύρει, καὶ Ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ Θεῷ πάντων καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένοις, καὶ διαθήκῃ νέᾳ, μεσίτῃ Ἰησοῦ καὶ αἵματι βάντισμου κρείττον λαλοῦντι πικρὰ τὸν Ἄδελ, καὶ ἐλέγχοντι φοβερῶς καὶ ἀποτόμως τοῖς παραβάταις γινομένους τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξου πίστεως· διὸ τὰς παριμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσαντες, καὶ τροχίας ὀρθῶς ποιήσαντες τοῖς ποσίν ἡμῶν, ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως σπεύδομεν, ἐπιλακωνόμενοι μὲν τῶν ὀπίσω τῆς ἑαυτῶν διανοίας πορευθέντων αἰρετικῶν, τοῖς ἔμπροσθεν τετελειωμένοις, ἡμῶν ἐν ὀρθοδόξῳ πίστει Πατράσιν ἐπεκτείνωμενοι, οἱ τινες ἡμῖν ἐλάλησαν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ὡν ἀναθεωροῦντες τὰν ἔκθεσιν τῆς ἀναστροφῆς, μμεῖσθε τὴν πίστιν, ἧς χάριν ἀναφέρομεν θυσίαν αἰνήσεως διὰ παντὸς τῷ Θεῷ, τουτέστι καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός. Βασιλείαν οὖν ἀσάλευτον παραλαβόντες, ἔχομεν χάριν δι' ἧς λατρεύομεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετ' εὐλαθείας καὶ αἰδοῦς. Καὶ γὰρ ὁ Θεός ἡμῶν πῦρ καταναλισκὸν τοὺς ὑπεναντίους, ὃν ὡς φῶς ὄντα

κατὰ φύσιν ἀπρόσιτον, καὶ ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ \* A  
 χαρακτήρ τῆς πατρικῆς ὑποστάσεως, ἀξιοθρήνητε νῦν τε  
 καὶ ὕστερον σὺν ἡμῖν κατείδν, ταυτὶν δὲ λέγειν, τοῖς ἀπ'  
 αἰῶνος ἀγίοις διὰ τῆς εἰς αὐτὸν εἰλεπρνοῦς, καὶ ὀρθοδόξου  
 πίστεως κληροδοτοῦντας κατ' ἐπαγγελίαν ὑμῖν, ἃ ὀφθαλμοῖς  
 οὐκ εἶδε, καὶ οὐκ οὖν ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου  
 οὐκ ἀνέβη, ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν,  
 μεθ' οὗ τῷ πατρὶ σὺν τῷ ἀγίῳ πνεύματι, δόξα, τιμὴ,  
 κράτος, προσκύνησις, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας  
 τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ciamini posterius nobiscum videre, id est, cum sanctis  
 qui a sæculo fuerunt, per sinceram in ipsum et ὀρ-  
 thodoxam fidem, sorte secundum promissum vobis distribu-  
 entem quæ oculis non videt, nec auris audivit,  
 nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus dilig-  
 entibus se; cui cum Patre et Spiritu sancto gloria,  
 honor, potestas, adoratio nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

## EPISTOLA V,

AD JOANNEM EPISCOPUM PHILADELPHIÆ.

*Constituit eum in Oriente vicarium cum potestate constituendi episcopos, et presbyteros, lapsosque ad fidem redeuntes in pristino dignitatis gradu collocandi; improbat Mucedonii et Petri electionem ab hæreticis factam; mittit acta concilii publicanda.*

Ἰωάννη ἐπισκόπῳ Φιλαδέφειας Μαρτίνος δούλος τῶν B  
 δούλων τοῦ Θεοῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολι-  
 κῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὃν περὶ σοῦ  
 κατηχήθημεν, ἀγαπητὴ ἀδελφε, ἐκ τε τῶν πρὸς ἡμᾶς  
 πρὸ σοῦ γραφέντων, καὶ ἐκ τῶν ἤδη πείρων λαβόντων,  
 τῆς πατρικῆς σου κατὰ Θεὸν ἀγωγῆς· τουτίστι Στεφάνου  
 τοῦ ἀγαπητοῦ συνεπισκόπου ἡμῶν, καὶ συνεκδήμων αὐτῶν  
 γνωμένων, ἐκ τῶν ἀπὸ θῆ μοναχῶν, τῆς τοῦ ἀγίου Θεο-  
 δοσίου μονῆς. Ἐγνώρισαν γὰρ ἡμῖν ἐν ἐκείνοις ἔχειν σε  
 τῶν σπουδῶν, ἐν οἷς τὸν ἐπίσκοπον ὑπάρχειν ὁ ἀποστο-  
 λικὸς ὀρέγεται λόγος, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλό-  
 ξενον, διδασκαλικόν, πρῶτον, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, τῆς ἰδίας  
 Ἐκκλησίας καλῶς προϊστάμενον. Ταῦτα τοίνυν ἀκούσαν-  
 τες, χάριν ἔχομεν τῷ Θεῷ, ᾧ λατρεύομεν ἐκ νεότητος  
 ἡμῶν, τῷ δυναμώσαντι ὑμᾶς, σὺν πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσιν C  
 αὐτὸν, εἰς τὸ μέτρον τῆς τοιαύτης καταντήσαι θεοφιλοῦς  
 ἀρετῆς· ἐπειδὴ τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὔσι, πάντα  
 συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, ὃς ἡμῖν καὶ πάντα τῆς θείας αὐτοῦ  
 δυνάμεως, τὰ πρὸς ζῶν καὶ εὐσίβειαν δεδώρηται, διὰ  
 τῆς ἐπερωσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς, ἰδίᾳ δόξῃ καὶ  
 ἀρετῇ, δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μεγάλα ἐπαγγέλματα δεδώ-  
 ρηται, ἵνα διὰ τούτων γενώμεθα θείας κοινωνοὶ φύσεως,  
 ἀποφύγοντες τὴν ἐν κόσμῳ ἐπιθυμίαν φθοράν. Οὕτω τοι-  
 γαρῶν προβαίνουσιν ἐν Κυρίῳ, καὶ τῆς ἀναβάσεως εἰς  
 αὐτὸν κοινωνοὶν, ἀπὸ δόξης πρὸς δόξαν, προτρέπομεν  
 τὴν σὴν ἀγάπην, εὐλαβείσθε ἀδελφε, τὸν ἡμέτερον αὐτῶ  
 τύπον πληρῶσαι, τουτίστιν ἐν τοῖς μέρεσι τῆς ἀνατολῆς,  
 ἐν πᾶσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κεφαλαίοις· ἵνα ἐν τούτῳ  
 μάλιστα θιόντως ἀναχωπηρήσης τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ,  
 ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῆς ἱερατικῆς ἀξίας, καὶ D  
 τῆς ἡμετέρας ἀποστολικῆς τοποτηρησίας. Οὐ γὰρ ἔδωκεν  
 ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμειος, καὶ ἀγάπης,

Joanni episcopo Philadelphicæ Martinus servus ser-  
 vorum Dei, sanctæ ejus catholice et apostolicæ Ro-  
 manorum Ecclesie episcopus.

Fidelis sermo, et omni acceptione dignus, quem  
 de te accepimus, dilecte frater, et ex iis quæ ad nos  
 a te scripta sunt, et ab iis qui experimentum jam  
 ceperunt spiritualis tuæ secundum Deum conversa-  
 tionis, Stephano nempe dilecto coepiscopo nostræ,  
 et comitibus ejus, monachis mansionis sancti Theo-  
 dosii. Notum enim fecerunt nobis studium te de iis  
 habere, in quibus episcopus esse oportere apostoli-  
 cus sermo determinat: *Sobrium, prudentem, ornatum,  
 hospitalem, doctorem, modestum, non litigiosum, non  
 cupidum, suæ Ecclesie bene præpositum (I Tim. iii)*.  
 Hæc igitur audientes, gratiam habemus Deo, cui ser-  
 vimus a juventute nostra, qui confortavit vos cum  
 omnibus qui eum diligunt, ut ad mensuram perven-  
 ritis hujusmodi Deo auabilis virtutis; quoniam iis qui  
 secundum propositum vocati sunt, omnia cooperatur,  
 qui nobis etiam omnia divinæ ejus virtutis, quæ ad  
 vitam et pietatem pertinent, donavit per cognitio-  
 nem ejus qui vocavit nos propria gloria et virtute;  
 per quæ pretiosæ magnæque promissiones donatæ  
 sunt, ut per hæc simus divinæ consortes naturæ,  
 fugientes ejus quæ in mundo est concupiscentiæ cor-  
 ruptionem. Sic igitur procedentem in Domino, et  
 ascensiones ad eum facientem de gloria in gloriam,  
 charitatem tuam exhortamur, religiosissime frater,  
 nostram istic vicem implere, id est, in Orientis par-  
 tibus, in omnibus ecclesiasticis functionibus atque  
 officiis, ut in hoc maxime, sicut oportet, suscites  
 gratiam Dei, quæ in te est per impositionem sacer-  
 dotalis dignitatis, et nostræ apostolicæ vicis. Non

\* Πρὸ χαρικτήρα. Ηλκδ.

*enim dedit nobis Deus spiritum timoris, sed fortitudinis, et dilectionis, et prudentiæ (II Tim. 1), ad tollendam omnem hæresim, quæ verbo fidei adversatur, et ad omne vitium expugnandum, quod virtuti divinæ contrarium sit; ut sic prosperans in Domino, ea quæ desunt corrigas, et constituas per omnem civitatem earum quæ sedi tum Jerosolymitanæ, tum Antiochenæ, subsunt, episcopos et presbyteros, et diaconos: hoc tibi omni modo facere præcipientibus nobis ex apostolica auctoritate, quæ data est nobis a Domino per Petrum sanctissimum, et principem apostolorum, propter angustias temporis nostri, et pressuram genium, ne usque in finem in illis partibus deficiat sacerdotalis decoris eximius ordo, ac ne inde de cætero nostræ religionis magnum et venerandum mysterium ignoratur, si jam non sit sacerdos, et sacrificium aut spirituale libamen, quod jugiter Deo in odorem suavitatis pro salute populi offeratur. Nam oportet in hoc maxime tempore pastoribus spiritualibus frequentari ac muniri quæ ubique sunt Dei catholice Ecclesie, quo juxta ipsius Domini prædictiones, tribulationes propter peccata nostra venerunt, quales non fuerunt ab initio mundi usque modo, neque fient, cum quibus et magnæ scandalorum tentationes, ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi (Math. xxi). Quocirca ne differas omnimodo, dilecte, implere, juxta præceptum nostrum, episcopis, et presbyteris, et diaconis, quæ istis sunt catholice Ecclesie, qui per propriam eorum conversationem in omnibus bonis testimonium habeant. Oportet enim episcopum, sicut beatus Paulus dicit, sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem, non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum; sed hospitalem, benignum, prudentem, justum, sanctum, continentem, amplectentem eum qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere; presbyteros sobrios, prudentes, sanos in fide, in dilectione, in patientia; diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes. Hoc enim faciens, et te ipsum salvabis, et rationabiles Dei greges, incursum effugientes luporum, hujusmodi sacerdotum diligentia. Dolor enim mihi est magnus, et incessabilis molestia cordi meo, quoadusque per vestrum in Christo studium, hoc opus absolutum videam, quando quidem hoc et prius apostolica hæc sedes fieri præcepit per memoratum Stephanum, dilectum coepiscopum nostrum. Sed hoc salutare propositum ad effectum venire prohibuerunt, qui talia prohibere dignos se ipsos præstiterunt; qui pro arbitrato suo ea quæ ædificationis sunt nota ei omnino non fecerunt, nempe præcepta demandatæ vicis apostolicæ hujus cathedræ, quibus jussus est electiones ibi facere eorum qui ad curam christianissimi populi deligendi sunt; solummodo autem ei significarunt de depositione, timorem Domini minime cogitantes, neque in his formidabilem ejus indignationem. Quoniam igitur, ut nosti, dilecte frater, in ædificationem magis quam*

*A* κα σωφροτισμοῦ πρὸς τὸ πᾶσαν μὲν αἴρεισιν ἑξαφανίζειν, ἀντικειμένην τῷ λόγῳ τῆς πίστεως· πᾶσαν δὲ καταπαλαίειν ἐμπάθειαν, ἀρετῆς θείας οὖσαν ἀντίπαλον· ὡς ἐν οὕτως ἐν Κυρίῳ κατευοοούμενος, καὶ τὰ λείποντα ἐπιδορθώσῃς, καὶ καταστήσῃς κατὰ πᾶσαν πόλιν, τῶν ὑπὸ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον τελευσῶν, καὶ τῶν ὑπὸ τὸν Ἀντιοχείας, ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους· τοῦτό σοι ποιεῖν ἐκ πάντος τρόπου προστασσόντων ἡμῶν, ἐξ ἀποστολικῆς αὐθεντικῆς τῆς κεχαρισμένης ἡμῖν παρὰ Κυρίου διὰ Πέτρου τοῦ παναγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων, διὰ τε τὴν στένωσιν τοῦ καθ' ἡμᾶς καιροῦ, καὶ τὴν συνοχὴν τῶν ἰθῶν· ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐν τοῖς μέρισιν ἐκείνοις ἐκλείψῃ τῆς ἱερατικῆς εὐπρεπείας ὁ ἑξαιρετικὸς κόσμος, καὶ ἐκ τούτου ληθρὸν ἀγνοηθῇ τὸ μέγα τε καὶ σεβάσιμον τῆς ἡμετέρας θρησκείας μυστήριον, οὐκ ὄντος

*B* ἱερέως ἔτι καὶ θυσίας, ἢ σπουδῆς εἰς ὁσμὴν εὐωδίας τῷ Θεῷ προσαγομένης ἠδελφῶς ὑπὲρ τῆς τοῦ λαοῦ σωτηρίας. Δείον γάρ ἐστιν ἐπὶ τοῦ παρόντος μάλιστα καιροῦ, σπουδῆ π.σ.η καταπυκνωθῆναι ποιμίσει πνευματικῆς τῆς πανταχοῦ τοῦ Θεοῦ καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἥνικα κατὰ τὰς αὐτοῦ τοῦ Κυρίου προβρόχους, αἱ θλίψεις παραγεγόνυσιν διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, αἱ οὐ γεγόνασιν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου, ἕως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γίνονται, μεθ' ὧν καὶ οἱ μεγάλοι πειρασμοὶ τῶν σκανδάλων, ὥστε πλανηθῆναι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς. Διὸ μὴ ἀναβάλλῃ παντοίως ἀγαπητέ, πληρῶσαι, κατὰ τὴν ἡμετέραν πρόσταξιν, ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων, τὰς αὐτοῖς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς μεμαρτυρημένον, διὰ τῆς οἰκείας αὐτῶν ἀναστροφῆς. Δεῖ γάρ τὸν ἐπίσκοπον, καθά φησιν ὁ μακάριος Παῦλος, ἀνέγκλιτον εἶναι ὡς Θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλιν, μὴ πάροικον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάμωτον, σώφρονα, δίκαιον, ὄσιον, ἐγκρατῆ, ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδασχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατός εἴῃ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν· πρεσβυτέρους ὁμοίως, νηφαλίους, σώφρονες, ὑγαινοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· διακόνους ὡσαύτως, σεμνοὺς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῷ προσέχοντες, μὴ αἰσχροκερδεῖς. Τοῦτο γάρ ποιῶν, καὶ σκευτὸν σώσεις, καὶ τὰ λογικὰ τοῦ Κυρίου θρίμματα, τὴν τῶν λύκων ἐκφεύγοντα καταδρομὴν, διὰ τῆς τῶν τοιούτων ἱερέων ἐπιμελείας. Λύπη γάρ μοι ἐστὶ μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου μέχρις ἂν διὰ τῆς ἡμετέρας ἐν Κυρίῳ σπουδῆς, τοῦτο τὸ ἔργον ἀκούσως τετελειωμένον· ἐπειδὴ τοῦτο καὶ πρότερον ὁ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικὸς γενίσθαι προσέταξε θρόνος, διὰ τοῦ ῥηθέντος Στεφάνου, τοῦ ἀγαπητοῦ συνεπισκόπου ἡμῶν. Ἄλλ' ἐνυπόδεικον εἰς ἔργον προδιδόναι, τὴν τοικύτην σωτήριον πρόθεσιν, οἱ τὰ τοιαῦτα διακωλύειν ἀξίους ὄντας ἑαυτοὺς παραστήσαντες, ὅτινες καθὼς ἠέλιθσαν τὰ μὲν τῆς οἰκοδομῆς αὐτῶν, παντελῶς οὐκ ἐγνωρίσαν, ἤγουν τὰ περὶ τῆς τοποτηρησίας πρακτικὰ τῆς καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῆς καθέδρας, δεῖ ὧν προστάγῃ ποιῆσαι τὰς χειροτονίας αὐτοῖς, τῶν ὀφειλόντων χειροτονηθῆναι πρὸς ἐπιμελίαν τοῦ χριστιανικωτάτου λαοῦ· μόνον δὲ τὸ τῆς καθαιρέσεως αὐτῶν κατεμήνυσαν, οὐκ ἠνοήσαντες τὸν τοῦ Κυρίου φόβον, οὐδὲ τὴν ἐπὶ τούτοις αὐτοῦ φοδερὰν ἀγανάκτησιν. Ἐπειδὴ οὖν, ὡς οἶδας, ἀγαπητὴ ἀδελφί, πρὸς οἰκοδομὴν μᾶλλον ἢ καθάρσεις παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν ἐξουσίαν ἐλάβομεν, σπουδάστον αὐτοῖς τὰ τῆς οἰκοδομῆς ἐνεργῆσαι τῇ δεδομένῃ σοι παρ'

αὐτοῦ δι' ἡμῶν τῶν αὐτοῦ μαθητῶν ἀποστολικῆ προστάξει καὶ ἐξουσίᾳ· καὶ τοὺς ἀξίους τῆς χάριτος προβάλλεσθαι μεθ' αὐτῶν ἐνδοξίᾳ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας προτροπέμενος, λίαν ἀγαπητικῶς, καὶ τοὺς ἤδη καθαρῶς ἐπιστρέψαι πρὸς Κύριον· δύναται γὰρ αὐτοὺς καὶ πάλιν, εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς ἀγαγεῖν, ὁ ποιῶν πάντο καὶ μετασπεινάζων πρὸς τὸ λυσιτελεῖστερον. Δεὶ καὶ παρακαλεῖ λέγων αὐτοῖς ὁ προφήτης· Προσελθετε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτισθήτε, καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ κατασχυρῆθῃ τῷ ἀληθινῷ φωτὶ σημειούμενα· καὶ ἴαν ὡσαν αἱ ἡμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινίκου, ὡς χιόνα λευκανῶ· ἴαν δὲ ὡσαν ὡς κόκκινον, ὡς ἔριον λευκανῶ. Καὶ ἴαν θελήσατε καὶ εἰσακουσάτε μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγησθε. Μόνον λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε, ἀφέλετε τὰς καινοτομίας ἀπὸ τῶν ὑψῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου· παύσασθε τῶν ἐπεισάκτων ὑμῶν δογματῶν· μᾶλιστα καλῶς ὁμολογήτω· ἐκζητήσατε τὴν ὀρθοδόξον πίστιν· καὶ δεῦτε καὶ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, λέγει Κύριος. Ἰκανῶς οὖν δι' αὐτοῦ ἀποροῦμαι, μίχρως ἂν πάλιν μορρωθῇ Χριστὸς ἐν αὐτοῖς διὰ τῆς πίστεως. Ὅθεν καὶ ἀδιάλειπτον ὑπὲρ αὐτῶν ἔχω νυκτὲς καὶ ἡμέρας μετὰ δακρῶν τὴν δέησιν, ἵνα αὐτὸς ὁ δι' ἡμᾶς σαρκὶ πεπονηθὸς ἰουουσίως, πάλιν αὐτοὺς τῇ δυνάμει τοῦ ἰδιοῦ καὶ ζωοποιῦ αἵματος, πρὸς ἑαυτὸν καὶ ἡμᾶς, ἀλύτως ἐνώσῃ, δι' ὁμοιοῦς εὐλακροῦς. Εἰδὼς οὖν, ἄραπατέ, τὴν τοιαύτην ἡμῶν περὶ αὐτῶν ἀθυμίαν, μὴ παύσῃ, διὰ τῶν οἰκτιρῶν τοῦ Θεοῦ συντόμως αὐτοὺς παρακαλῶν, καὶ τὸ προφητικὸν αὐτοῦ ὡσημέραι κατεκάρδων βῆτον τὸ φάσκον· Μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται, ἢ ὁ ἀποστρέφον, οὐκ ἐπιστρέφει· ἐγγίσατέ μοι καὶ ἐγγυῶ ὑμῖν, λέγει Κύριος· ὅτι θεὸς ἐγγίξων, ἐγὼ εἰμι, καὶ οὐ θεὸς πύρρῳθεν. Ἐγγυῶ γὰρ Κύριος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτὸν, ἐν ἀληθείᾳ τῇ κηρυττομένη παρὰ τῶν ἁγίων Πατρῶν. Ἀλλὰ μὴ ἀποκάμῃς τοῦτο ποιῶν. Γέγραπται γάρ· Τὸ καλὸν ποιῶντες, μὴ ἐκκαίετε. Μάλιστα δὲ ἀκούων τοῦ λόγου· Ἀδελφοί μου, ἴαν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτὸν, γνωσάτω, ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ, σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν, καὶ πάλιν· Ἐὰν ἐξέγῃς τίμον ἀπὸ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ἔσῃ· καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ, καὶ σὺ οὐκ ἀναστρέψεις πρὸς αὐτούς. Καὶ δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ, ὡς τεύχος χαλκῶν καὶ ὀχυρῶν. Τοιγαροῦν ἴαν τῇ δυνάμει τῆς χάριτος ἐνάμιον ἐξουσι τὸν λογισμὸν, καὶ τὸ οὖς εὐήκουον εἰς τὸ πεισθῆναι καὶ ἀκούσαι φωνῆς Κυρίου τοῦ ἐπιγνώωναι αὐτὸν δι' ἀληθοῦς ὁμολογίας, κύρωσον ἕκαστον αὐτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει βεβαίως, ἐπιδιδόντων αὐτῶν ἐννοηγράφους λιβέλλους περὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, εἰς τὸ καρποφορῆσαι καὶ αὐτοὺς τῷ Θεῷ τὴν ἑτέρων ἐπιστρογῆν καὶ βελτίωσιν· ἵνα καρπὸν πολλὸν φέροντες, μείζονος ἀξιοθῶσι παρὰ τοῦ Κυρίου τιμῆς. Τοῦτο δὲ σκοπήσει πάντως ἡ σὴ ἀγάπη, ἐν τῇ παρ' αὐτῆς κυρουμένοις ἢ χειροτονουμένοις, μᾶλιστα πρὸς τὴν κατ' αὐτοὺς ἀρίστην τῇ καταργουμένη παρ' αὐτῶν διὰ τοῦ ἐπιδιδόμενου λιβέλλου, καὶ ἑτερά τινε παραπτώματα τῷ κανόνι σεσημειωμένα κωλύει τούτων τὴν ἐπικύρωσιν ἢ τὴν χειροτονίαν. Ἀδύνατον γὰρ συγκαλύπτειν ἢ παρατρέχειν τὰ μὴ τόπον ἔχοντα προσηκόντως ἀπολογίας. Ἀλλὰ παραιεῖσθαι παντελῶς ἐν τοῖς φθιμερῶσι σι τὴν ἐξ ὀικονομίας ἐπὶ τῶν τοιούτων ὁλοθημάτων συγγνώμην, ἵνα μὴ πλείον αὐτοὶ τε βαροῦνται [βαρῶνται] διὰ τὴν καταφρόνησιν τοῦ κανόνος, καὶ ἡμεῖς

A in destructionem a Domino potestatem accepimus, studio tibi sit ea quæ ædificationis sunt operari, dato tibi per nos ejus discipulos apostolico præcepto et potestate; et gratia dignos promovere nequaquam dubites ad incolumitatem et securitatem Ecclesiæ catholicæ, cum magna dilectione exhortans eos qui jam depositi sunt converti ad Dominum; potest enim eos rursus in admirabilem lucem suam adducere, qui hæc facit et immutat, prout utilius est. Quocirca etiam hortatur propheta dicens eis: *Accedite ad eum, et illuminamini, et facies vestræ non confundentur (Isa. 1)*; quæ vero signantur lumine. Et: *Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabitur; et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. Si volueritis, et audieritis me, bona terræ comedetis. Lavamini, mundi estote, auferite novitates cogitationum vestrarum ab oculis meis; quiescite a commentis vestris dogmatibus; discite bene confiteri, quaerite orthodoxam fidem; et venite, et recipiam vos, dicit Dominus.* Quare nimium propter ipsos aprior, donec rursus formetur in iis per fidem Christus. Unde pro ipsis indesinenter diu noctuque cum lacrymis obsecrationem facio, ut ipse qui propter nos in carne voluntarie passus est, rursus eos virtute proprii et vivifici sanguinis ad seipsum et nos indissolubiliter per sinceram concordiam uniat. Cognoscens igitur, dilecte, hujusmodi nostrum de ipsis morem, ne cesses per misericordiam Dei continenter eos hortari, et prophetiam iis quotidie decantare vocem, quæ dicit: *Numquid qui cadit, non resurget; et qui aversus est, non revertetur (Jerem. viii)?* *Appropinquate mihi, et appropinquabo vobis (Jac. iv)*, dicit Dominus; *quia Deus appropinquans ego sum, et non Deus de longe (Jerem. xxiii, juxta LXX).* *Prope enim Dominus omnibus invocantibus eum in veritate (Psal. cxliv)*, quæ a sanctis Patribus prædicatur. Et vero ne defatigeris hoc faciens. Scriptum est enim: *Bonum facientes ne deficiatis.* Optime autem audies dicentem: *Fratres mei, si quis ex vobis erravit a veritate, et convertit quis eum, scire debet, quoniam qui convertere fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte et operiet multitudinem peccatorum (Jac. v).* Et rursus: *Si separaveris pretiosum a vili, quasi os mecum eris; et convertentur ipsi ad te, et tu non converteris ad eos. Et dabo te populo huic in murum æneum, fortem (Jerem. xv).* Quapropter si virtuti gratiæ mentem obsequentem habebunt, et obedientem aurem, ut persuadeantur, et audiant vocem Domini, ut eum per veram confessionem cognoscant; confirmam unumquemque eorum in proprio ordine, scriptos libellos ipsis dantibus de orthodoxa fide, ut fructum Deo ferant, aliorum conversionem et meliorationem, atque ut multum fructum afferentes, majore a Deo honore digni habeantur. Hoc etiam omnino advertet charitas tua, in iis qui ab ipsa confirmantur, aut eliguntur, ne quo modo, præter hæresim quæ ab ipsis dato libello evacuatur, alia quedam peccata, nota canone, eorum impediunt vel confirmationem, vel electionem. Impossibile enim est ea contegere, vel prætermitt-

tere, quæ continentem locum defensionis non habent; sed omnino in iis qui libenter peccant et amant peccare, denegare oportet eam veniam quæ in huiusmodi lapsibus ex dispensatione datur, ne et ipsi propter canonis contemptum amplius graventur, et nos in culpa simus, injuste agendi iis licentiam permittentes. Defensores enim d. vinorum canonum et custodes sumus, non prævaricatores, quandoquidem prævaricationibus conjunctæ manifesto retributiones sunt. Cujus rei gratia, hortamur canonem observari in iis qui præter mentem ac scientiam seipsos elegerunt vel delecti sunt in patriarchia beatae memoriæ Sophronii. Qui sane ante ipsius patriarchiam, vel post decessum in Domino, a quibusdam non convenienter electi sunt, propter angustiam (ut dictum est) temporis, vel quod ejus copia non esset, qui, iudicio adhibito, sive juxta canones eligere deberet, vel permittere, tales datis scriptis libellis confirmari mandamus, nullatenus inde canonis præiudicio facto. Novit enim canon afflictorum temporum persecutionibus veniam tribuere, in quibus contemptus non præcessit, prævaricationem redarguens, sed angustia magis et penuria, quæ propter necessitatem ex misericordia cogit multam diligentiam prætermittere. Sed hæc de istis. Ejus vero qui false episcopatus sibi nomen affluxit, Macedonii dico, importunas litterarum minas, sive rotationem, fortiter despuo, ut rabidi canis et tenerarii latratum; auscultans ei qui dicit: *Nolite timere opprobrium hominum, et contemptu eorum ne vincamini (Isa. LI, juxta LXX)*. Hunc enim episcopum catholica Ecclesia nullo modo novit, non solum quod is præter canones in externa regione sine consensu, et absque ullo decreto, hæc sibi appellationem usurpavit, sed et quod consentiat hæreticis qui hæresis suæ appendicem, ejus electionem per contemptum tumultuarie fecerunt, quemadmodum et Petri, qui ab iis nominatus est et assimilatus episcopus Alexandriæ, ut per plures et ascriptitias personas hæresim suam munitiorem utique reddant, quam una cum ipsis impræsentiarum canonicè hic et synodaliter anathematizavimus, Theodorum, videlicet, qui Pharan episcopus fuit, et Cyrum, qui Alexandriæ, et Sergium, qui Constantinopolis, ejusque successores Pyrrhum et Paulum, et eos qui similia ipsis senserunt, aut sentiunt, vel sentient, et usque in finem non penituerint, aut se correxerint: quibuscum et typum <sup>a</sup> quæ ex suggestionem ipsius Pauli nuper facta est, contra integritatem nostræ Christianæ fidei: definientes, ut ubique omnes orthodoxi pie sentiant et confiteantur, sicut tradiderunt nobis præcipui catholice Ecclesiæ Patres et sanctæ universales quinque synodi, id est, duas ejusdem et unius Domini ac Dei nostri Jesu Christi secundum hypostasim unitas inconfuse et indivise naturas, ex quibus et in quibus constat; duasque juxta naturam operationes, ac duas juxta naturam voluntates, divinam et humanam, in uno et eodem

ὑπὸ μίψιν γινώμεθα, τοῦ παρανομεῖν αὐτοῖς ἐφέντες τὴν ἄδειαν. Ἐκδικηταὶ γὰρ καὶ φύλακες, ἀλλ' οἱ παραβάται τῶν θείων κανόνων ὑπάρχουσιν, ἐπειδὴ ταῖς παραβάσεσι, σύζυγοι πῶς οὐδὲν αἰ ἀντεποδῶσαι τυγχάνουσιν. Οὗ τινος χάριν φυλαχθῆναι τὸν κανὸνα παρεγγυώμεν ἐπὶ τῶν παρὰ γράμην καὶ εἰδῆσιν αὐτοχειροτονηθέντων ἢ χειροτονηθέντων ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ ἐν μακρυῖα τῆ μνήμῃ Σωφρονίου. Τοὺς μὲν τοι πρὸ τῆς αὐτοῦ πατριαρχίας, ἢ μετὰ τὴν ἐν κυρίῳ [Supple ἐξοδον] χειροτονηθέντας παρὰ τινων οὐ προσηκόντως, διὰ τὴν στένωσιν, ὡς εἴρηται, τοῦ καιροῦ, καὶ τὴν ἀπορίαν τοῦ χειροτονεῖν ἢ ἐπιτρέπειν ἐγγρίτως, ἕτοι κατὰ κανόνας, ἀγέλιοντος, τοὺς τοιοῦτους κυρωθῆναι προστάσσομεν, διὰ τῆς ἐπιδόσεως τῶν ἐνυπογράφων λιβέλλων, οὐδαμῶς ἐντεῦθεν τοῦ κανόνος προκριματ ζομένου τοῦ σύνοδου. Οὕτω γὰρ ὁ κανὼν ἀπονέμειν συγγράμην, τοῖς τῶν Οὐλερῶν καρῶν διογμοῖς, ἐν οἷς, οὐ προϊήρηται μὲν κατοφρήνης ἐλέγχουσα τὴν παράλατιν συνοχῆ δὲ μάλλον καὶ ἀπορία βιαζομένη πως διὰ τὴν ἀνάγκην, ἐξ οἴκτου παραχωρεῖν τὴν ἀκρίθειαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τούτων. Τοῦ γε μὴν ψευδωνύμου τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἐαυτῷ περιπλάσαντος ὀνομασίαν, Μακεδονίου Ἰέρω, τὴν διὰ γραμμάτων ἀκρίτων ἀπειλῶν, ἕτοι διακαρτυρίαν συντόμως διακτύσον ὡς ὑλακὴν λυσσῶντος καὶ ἀτάκτου κυνός, ἀκούων τοῦ λέγοντος· Μὴ φοβείσθε ὀνειδισμὸν ἀνθρώπων, καὶ τῆ φυλισμῶν αὐτῶν μὴ ἠττάσθε. Τούτων γὰρ οὐδαμῶς οὐδὲν ἐπίσκοπον ἢ καθολικὴ Ἐκκλησία, οὐ μόνον διὰ τὸ παρὰ κανόνας αὐτὴν ἐπ' ἀλλοδαπῆς τὴν τοιαύτην ἀσυμφώνως καὶ δίχα παντὸς ἐγκρίτου ψηφίσματος σφετερισσάσθαι προσηγορίαν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑβερρονά τε καὶ ἐμπίδοξον ὑπάρχειν τοῖς ἀρίτεκτοῖς· οἱ τινες καὶ πάμπερον τῆς ἰδίας ἀρίσεως τὴν αὐτοῦ φυλισάντες ἐσχεδιάσαν χειροτονίαν· ὡσπερ οὖν καὶ τὴν Πέτρου τοῦ ὀνομασθέντος αὐτοῖς καὶ ἀναπλασθέντος ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας· ἵνα διὰ πλειόνων καὶ παραγράπτων προσώπων ὀχυρωτέραν δῆθεν τὴν ἐαυτῶν ἀπορήνουν ἀρίσειν· ἢ τινα σὺν αὐτοῖς ἐπὶ τοῦ παρόντος κανονικῶς ἐνθάδε καὶ συνοδικῶς ἀνεπιματίσαμεν, τουτέστι, Θεόδωρον τὸν τῆς Φαράν γενόμενον ἐπίσκοπον, καὶ κύρον τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς αὐτοῦ διαδόχους, Πύρρον καὶ Παῦλον, καὶ τοὺς τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονίσαντας, ἢ φρονούντας, ἢ φρονήσαντας, καὶ μέγχι τέλους αὐτῶν μετανοήσαντας, ἢ διορθωσαμένους, μεθ' ὧν καὶ τὸν ἀρτίως ἐξ εἰσηγήσεως αὐτοῦ τοῦ Παύλου γινόμενον τύπον κατὰ τῆς ἀνωμίτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστει· ὀρίσαντες πανταχοῦ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους, εὐσεβῶς φρονεῖν καὶ ὀμολογεῖν, ὡς παρέδωκαν ἡμεῖς αἱ ἐγκριτοὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας Πατέρες, καὶ αἱ ἄγιοι καὶ οἰκουμεικὰί πάντες σύνοδοι, τουτέστι δύο τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς Κυρίου ἡμῶν καὶ Θεοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατ' ὑπόστασιν ἡνωμένους, ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, τὰς φύσεις, ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς συνέστηκε· καὶ δύο τὰς φύσιν ἐνεργείας, καὶ δύο τὰς κατὰ φύσιν θελήσεις, θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, ἐν εἰ καὶ τῶ αὐτῷ Χριστῷ συμφυῶς ἡνωμένους τε καὶ σαζομένους. Ὅθεν πρὸς τὸ γινῶναι τὴν σὴν ἐν κυρίῳ πνευματικὴν ἀγάπην, καὶ διὰ σοῦ πάσας τὰς ἀπόθι καθολικῆς Ἐκκλησίας, αὐτὰ τὰ παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα συνοδικῶς πραχθέντα πρὸς σύστασιν καὶ ἐκδικησιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ καὶ τῆς ἐγκυκλίου ἡμῶν καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς, ἐστελλόμεν

<sup>a</sup> Lege, qui factus est. Harb.

διὰ τοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἀποκριταρίου ἡμῶν, τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου, καὶ τῶν μοναχῶν τῆς τοῦ ἁγίου Θεοδοῦρου, καὶ τῶν μοναχῶν τῆς τοῦ ἁγίου Θεοδοσίου εὐαγγελιστῆς μονῆς, Ἰωάννου, Στεφάνου, Λεοντίου, τῶν καὶ εὐρεθέντων ἐν τῇ τοιαύτῃ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῇ συνόδῳ, καὶ δι' αὐτοῦ, χάριτι Θεοῦ, μεμαθηκότων τὰ παρακολουθήσαντα πάντα καὶ ὀρισθέντα κανονικῶς. Ἐπερ αὐτοὺς βεβαίως φυλάττων. καὶ πᾶσι παραγγέλλει τοῖς αὐτοῖσι πιστοτάτοις λαοῖς, ἀπαράβατος κατέχειν, εἰς σωτηρίαν τῶν οἰκίων ψυχῶν. Οὐ χάριτι διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξας χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν, ἀλλὰ καθαρᾶ συνειδήσει τὸ Εὐαγγέλιον τῆς χάριτος παραδιδόν παῖσι, καθὼς παρελάβες, ἐκ τε τῶν ἁγίων Πατρῶν, καὶ ἡμῶν αὐτῶν τῶν τὰ ἐκείνων θεσπίσματα συνοδικῶς κηρυσάμενων. Μὴ οὖν ἐπαισχυνηθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀλλ' ἐνδυναμοῦ τῇ χάριτι αὐτοῦ καὶ ἁ ἔκκοσας παρ' ἡμῶν διὰ πολλῶν μαρτύρων, ἕτερι Γραφικῶν καὶ Πατρικῶν ἀποδείξεις, ταῦτα πρὸς πάντας ἀνθρώπους, οἵτινες ἴκανοι ἔσονται καὶ ἑτέροις διδάσκειν. Σὺ κακοπάθησον τῷ Εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν Θεοῦ ὡς καλὸς στρατιώτης· ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἐπειδὴ ὁμολογοῦμένως, μέγα ἐστὶ τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον, ὡς ἐκακερῶθη ἐν σαρκί, ἰδουκασθῆν ἐν πνεύματι, ἔφη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήθη ἐν δόξῃ. Διὸ ταῦτα συντόμως διδάσκει [δίδασκει], καὶ πορακαλεῖ [παρακαλεῖ], διαμαρτυρούμενος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μὴ λογομαχεῖν ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ, πρὸς διαστροφήν τῆς πίστεως. Εἰ δέ τις ἐτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται· ὑγαινοῦσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετρωταί, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας ἀκαίρους, ἐξ ὧ γίνεται φθόνος, ἔρις, βλαστημίαι, ὑπόνοιαι πονηραὶ, διαπειρηθεὶς ἀνθρώπων διεφθαρμένων τὸν νοῦν, καὶ ἠπιστοτερόμενος τῆς ἀληθείας, ἀδοκίμων περὶ τὴν πίστιν· ἢ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλέον. Ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἐκθλός ἐστὶ πᾶσιν ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο, τουτέστι τῶν πρὸ αὐτῶν αἰρετικῶν. Οὗς ἐκτρεπόμενος, ἀγαπητέ, μὴν ἐν οἷς ἔμαθες· καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες. Μηδεὶς σου τῆς ἱερῶς ἡμῶν καταφρονεῖτω. Ἀλλὰ τύπος γίνου πᾶσιν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγιότητι. Πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ διδασκαλίᾳ. Μὴ ἀμελεῖ τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ εἰδὼθαι σοὶ διὰ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας, καὶ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν τοποτηρησίας· ἵνα ἢ σου ἡ προκοπὴ φανερά, καὶ μεμαρτυρημένη πᾶσι, καὶ πρὸ πάντων αὐτῷ τῷ Θεῷ, παρ' ὧ τῶν ὑπὲρ ἀρετῆς καὶ εὐσεβείας καμάτων, ἀπόκειται τοῖς ἀξίοις ὃ ἔπαινος, καὶ τῆς δικαιοσύνης ὃ στέφανος, ἵν' ἀποδώσει σοὶ ὃ δίκαιος κριτὴς ἐν τελείῳ αὐτοῦ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τηροῦντι, καὶ προθύμως τὴν ἐντολὴν ἐκπληρώσαντι, κατὰ τὴν ἐνδοξὴν αὐτοῦ καὶ φοβεράν ἐπιφάνειαν. Ἴδου δὲ πρὸς σὺνταρσιν εἰς τὸ πληρῶσαι σπουδαίως καὶ ἀνεμπόδιστος τὴν σὴν ἀγάπην τὴν ἐμπιστευθείσάν σοι παρὰ τῆς ἀποστολικῆς ἡμῶν αὐθεντίας διακονίαν προσετρεψάμεθα τοῖς θεοφιλεῖς ἐπισκόπους τῶν αὐτοῖσι, Θεόδωρον λέγω, τὸν Ἐσθεῶντων, καὶ Ἀντώνιον, τὸν Βακαλῶν, συνελθεῖν ἐν

connaturaliter unitas et servatas. Quæ ut cognoscat tua in Domino spiritualis dilectio, ac per te omnes quæ istie sunt Ecclesiæ catholicæ, hæc ipsa a nobis hic synodaliter gesta, ad constituendam defendendamque catholicam Ecclesiam, una cum encycliis nostris et synodalibus litteris inisimus per presbyterum et apocrisarium nostrum, abbatem Theodorum, et monachos sancti Theodosii religiosissimæ mansionis, Joannem, Stephanum, Leontium, qui hujusmodi nostræ apostolicæ synodo interfuerunt, et per gratiam Dei ipso visu didicerunt quæ insecta sunt omnia, et canonice definita. Quæ ipse firmiter custodiens, denuntia quoque omnibus, qui istie sunt, fidelibus populis inviolabiliter tenere, in propriarum salutem animarum. Quapropter testifcor coram Deo et Jesu Christo et electis angelis, ut hæc custodiens, amoto omni præjudicio, nihilque placendi causa faciens, sed ex pura conscientia, Evangelium gratiæ tradas omnibus sicut accepisti et a sanctis Patribus, et a nobis ipsis, qui synodaliter sanctiones eorum confirmavimus. Ne igitur erubescas testimonium Domini nostri Jesu Christi, sed conforteris gratia ipsis; et quæ audisti a nobis per multos testes, sive demonstrationes, ex Scripturis et ex Patribus, ea commenda fidelibus hominibus, qui idonei sint ad alios quoque docendos. Tu collabora Evangelio ex virtute Dei, ut bonus miles. Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam. Quandoquidem manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. Propter quod hæc doce et exhortare, testificans coram Deo, non excitare pugnas verborum absque utilitate, ad subversionem fidei. Si quis autem aliter docet, et non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, et ei quæ secundum pietatem est doctrinæ; superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones et pugnas verborum impertunas, ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blasphemiæ, suspiciones male, confictiones hominum mente corruptorum, et qui veritate privati sunt (I Tim. vi), reprobi circa fidem, sed ultra non proficiunt. Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, sicut et illorum fuit: id est illorum, qui ante ipsos fuerunt, hæreticorum, quos devitans, charissime, permane in iis quæ didicisti, et credita sunt tibi, sciens a quibus didiceras (II Tim. iii). Nemo sacerdotium tuum contemnat, sed forma sis omnibus in sermone, in conversatione, in dilectione, in fide, in sanctitate. Attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per sacerdotalem dignitatem, et functionem nostræ apostolicæ vicis, ut profectus tuus manifestus ac testatus sit (I Tim. iv), et ante omnes ipsi Deo, apud quem susceptorum pro virtute et pietate laborum reposita est dignis laus et corona justitiæ, quam reddet tibi justus iudex, qui perfecte servas ejus

<sup>a</sup> Ἐσθεῶς in Arabia; Βάκαθ in Palest. I. HAN: UI: NS.

<sup>b</sup> Monaste:ii. HAN.



orthodoxam fidem, et mandatum prompto animo A  
impleas, in gloriosa ejus ac tremenda apparitione.  
Ecce vero in auxillum, ut magno studio, ac sine  
ullo impedimento, charitas tua ministerium impleat,  
a nostra apostolica auctoritate tibi commissum, hor-  
tati sumus Deo amabiles episcopos, ipsum dico  
Theodorum Esbuntiorum, et Antonium Bacathorum,  
adesse in omnibus, ac pro viribus inservire hujus-  
modi spirituali voluntati tuæ; quibuscum et Geor-  
gium, dilectum presbyterum et archimandritam, et Petrum Christi amantem, Adraensem nempe, ac om-  
nino eos qui in illis partibus fidem Dei verumque zelum habent, quorum merces plurima erit apud Deum,  
cum vobis promptitudinem animi studiique sui præstiterint in omni obedientia et gratiæ perfectione.

πᾶσι καὶ ἐξυπηρετῆσαι κατὰ δύναμιν τῆ τοιαύτη πνευ-  
ματικῆ διαθήσει· μεθ' ὧν καὶ Γεώργιον τὸν ἀγαπῶν  
πρεσβύτερον καὶ Ἀρχιμανδρίτην, καὶ Πέτρον τὸν φιλό-  
χριστον, λέγω δὲ, τὸν ἀπὸ ἁ Ἀδραῶν, καὶ ἀπλῶς τοὺς  
τῶν μερῶν ἐκείνων πίστιν Θεοῦ καὶ ζήλον ἀληθῆ κειτη-  
μίνας. Ὡν ὁ μισθὸς πολὺς ἔσται παρὰ Κυρίου, συμπρο-  
θυμουμένων ἡμῖν ἐν ὑπακοῇ πάσῃ καὶ τελειώσει τῆς χά-  
ριτος.

## EPISTOLA VI,

AD THEODORUM EPISCOPUM ESBUNTIORUM <sup>b</sup>.

*Ostendit eum sua confessione hæreticorum furorem repressisse, et ad obediendum Joanni  
Philadelphię episcopo, quem constituerat vicarium, hortatur.*

Theodoro episcopo Esbuntiorum, Martinus servus B  
servorum Dei, sanctæ ejus catholicæ et apostolicæ  
Romanorum Ecclesiæ episcopus.

*Est confusio adducens peccatum, et est confusio ad-  
ducens gloriam et gratiam (Eccle. iv).* Tu igitur, religio-  
sissime frater, confusionem vituperabilem cul-  
pans, scripta tua secundum Deum satisfactione, glo-  
riam tibi et gratiam acquisivisti: gloriam quidem,  
orthodoxam de ipso Domino ac Deo nostro confes-  
sionem; gratiam vero, splendorem tuorum in vir-  
tute illustriorum: quibus non solum nobis  
innotuisti in pietate perfectus, sed et ipsi universorum  
Salvatori Christo cum multa libertate placitus,  
ut in vobis apostolicum illud de sanctis dictum im-  
pleatur: *Sancti per fidem vicerunt regna, operati sunt  
justitiam, adepti sunt repromissiones, obtulerunt ora  
leonum, exstinxerunt impetum ignis, convulnerunt de  
infirmis, fortes facti sunt in bello, castra vicerunt  
exterorum (Hebr. xi).* Vicisti enim, religiosissime  
frater, adversarii diaboli malum regnum, justitiam  
in fidei confirmatione operatus es: cuius gratia ade-  
ptus repromissiones Spiritus, hæreticorum ora tan-  
quam leonum obturasti, ac exstinxisti eorum impetum  
hæreseos, quasi flammam ignis aspiratione gratiæ;  
qua ita confortatus imbecillitatem sententiæ illorum  
devicisti, fortis in bello contra eos suscepto fuisti,  
eorumque infirma adulterinorum dogmatum castra  
sufficenter vertisti, ac victor per proprium scriptum  
productus es ad victoriæ auctorem, Salvatorem  
omnium Christum, qui idcirco sacerdotalem in te  
dignitatem apostolica confirmavit auctoritate. Verum  
ne cesses laudationes ejus in gutture perpetuo ha-  
bere, eique placitum sacrificium offerre, rationale  
obsequium tuum. Sic enim et supernæ gloriæ præ-  
sentia dignaberis, et cœlestibus Christi muneribus  
imbueris. Quæ autem synodaliter a nobis hic gesta  
sunt, ad confirmationem defensionemque Ecclesiæ

Θεοδώρῳ ἐπίσκοπῳ Ἐσβούντων, Μαρτίνος δούλος τῶν  
δούλων τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας  
ἐπίσκοπος.

Ἔστιν αἰσχρὴν ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, καὶ ἔστιν αἰ-  
σχρὴν, δόξα καὶ χάρις. Τὴν οὖν διαβεβημένην αἰσχύ-  
νην διαβαλὼν, εὐλαβίστατε ἀδελφεῖ, τῇ κατὰ Θεὸν ἐγγράφῃ  
σου πληροφορία, δόξαν ἑαυτῷ καὶ χάριν περιποιήσω·  
δόξαν μὲν τὴν εἰς αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεόν, ὀρ-  
θοδόξον ἐμολογίαν· χάριν δὲ, τὴν λαμπρότητα τῶν ἐν  
ἀρετῇ φωτεινῶν αὐτοῦ σπουδασμάτων. Δι' ὧν οὐκ ἡμῖν  
μόνον ἐγνωρίσθης ὑπάρχων ἐν εὐσιβείᾳ τετελειωμένος,  
ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ Σωτῆρι τῶν ὅλων Χριστῷ σὺν παῦρα  
πολλῇ τυγχάνων, εὐάριστος· ὡς καὶ ἐν ὑμῖν τὸ ἀποστολικόν  
περὶ τῶν ἁγίων πληροῦσαι ῥητὸν τὸ φάσκον· Οἱ ἅγιοι  
διὰ πίστει καταγωνίσαντο βασιλείας, ἐργάσαντο δι-  
καιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἐφράξαν στόματα λεόν-  
των, ἐσέβασαν δύναμιν πυρὸς, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθε-  
νείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἐκλεαν  
ἀλλοτρίων. Κατηγωνίσω γὰρ, εὐλαβίστατε ἀδελφεῖ, τοῦ ἀν-  
τικειμένου διαβόλου τὴν πονηρὰν βασιλείαν, ἐργάσαίμενος  
δικαιοσύνην ἐν τῇ βεβαιώσει τῆς πίστεως· ἥς χάριν τε-  
τευχώς τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Πνεύματος, ἐνίφραξας ὡσπερ  
λέοντων τὰ στόματα τῶν ἀρετικῶν, σέβασας αὐτῶν τὴν δύ-  
ναμιν τῆς αἰρέσεως, ὡσπερ φλόγα πυρὸς τῇ ἐπιποσίᾳ τῆς  
χάριτος. Ἐξ ἧς οὕτω δυναμωθείς καταπάλαισας τὴν τῆς  
ἐκείνων διανοίας ἀσθένειαν, ἰσχυρὸς ἐν τῷ κατ' αὐτῶν  
πολέμῳ γενόμενος, καὶ τὰς ἀσυστάτους παρεμβολὰς τῶν  
κιδθῆλων αὐτῶν δογμάτων ἱκανῶς κατακλίνας, νικητὴς  
προήχθης διὰ τοῦ οικίου γράμματος τοῦ νικοποιοῦ Σωτῆρι  
τῶν ὅλων Χριστῷ, ὃς διὰ τοῦτο τὴν ἱερατικὴν ἀξίαν ἐπί  
D σοὶ διὰ τῆς Ἀποστολικῆς ἐκραταίωσεν αὐθεντίας· ἀλλὰ  
μὴ πύση τὰς ἀνίσεις αὐτῷ ἐν τῷ λάρυγγι φέρειν δεῖ  
παντός, καὶ προσάγων αὐτῷ θυσιαν εὐάριστον, τὴν λογι-  
κὴν λατρίαν. Οὕτω γὰρ καὶ τῆς ἀνω δόξης παραστάτης  
γενέσθαι καταξιώθησιν, καὶ μύστης τῶν οὐρανίων τοῦ  
Χριστοῦ δωρεῶν· τὰ δὲ συνοδικῶς ἡμῖν ἐνθροῦσε πραχθέντα  
πρὸς σύστασιν καὶ ἐκδίκωσιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας,

<sup>a</sup> Forte Ἄδραος in Arabia. HARQUINUS.

<sup>b</sup> In Arabia. HARQUINUS.

ταυτὸν δὲ λέγειν, τῶν πατριῶν, καὶ συνοδικῶν αὐτῆς ὄρων καὶ θεσπισμάτων, ἀρτίως ἐστειλαμένῳ τῷ παρ' ἡμῶν προβληθέντι καנוνικῶς τοποτηρητῇ Ἰωάννῃ τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ ἐπισκόπῳ τῆς Φιλαδελφίῶν πόλεως. Ὁ καλῶς ποιῶντες αὐτοὶ τε συντρέχοντες, καὶ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους σὺν ὑμῖν διεγείροντες, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐσεβῶς ἐπιτραπέντων αὐτῷ κεφαλαίων, εἰς σύστασιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἔσεται γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τοῦτου πολὺς ὁ μισθός, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

## EPISTOLA VII,

AD ANTONIUM EPISCOPUM BACATHORUM.

*Cum jam resipuerit, ut in fide catholica persistat, et Philadelphię episcopo pareat, eum admonet.*

Ἀντωνίῳ ἐπισκόπῳ Βακαθῶν, Μαρτίνος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Τὸ μὲν κλαπῆναι κοινὸν καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἰδίου ἀσθενίας, τὸ δὲ πρὸς τὸ κρείττον μεταβληθῆναι, μόνος τῆς χάριτος, τοὺς καθ' ὑμᾶς ἀξίους ἔν τε λόγῳ παντὶ καὶ ἔργῳ τῷ παναγαθῷ προσοικειώσας Θεῷ, καὶ τὸ πανάγων αὐτοῖς ἀμεταθέτως παρεχομένης πνεύμα τῆς ἀριστοῦς ἢ κατ' αὐτῶν πολιτείας. Ὅπερ ἐν πᾶσι πληροφορία γενοῦς εἰς ὑμᾶς, εὐαδίστατε ἀδελφεῖ, τὸ ὑμέτερον κατεμήνυσε γράμμα, φέρον εὐωδιάζουσαν ὑμᾶν διὰ τῆς ἀληθοῦς εἰς τὸν Κύριον ὁμολογίας, τὴν ἐνάρετον πίστιν ἧς ἀπυλαθόμενοι πνευματικῶς, καὶ ἐπ' αὐτῇ κατὰ Θεὸν εὐφραδιέντες, ἀντιδωκάμεν αὐτῇ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας τὸ μῦρον ἐξ ἀποστολικῆς ἀθεντίας ἐσφραγισμένον προτροπόμενοι θεανικῶς ὑμᾶς, προσμένειν τῷ λόγῳ τῆς χάριτος, εἰς τὸ, κἄσαν παρεισπινέγκασθαι σπουδῆν, τῷ καθ' ὑμᾶς ὑποδείγματι, καὶ πάντας εὐζηλῶς μεταποιῆσαι πρὸς τὴν κρείττονα γνώμην, ἐν Κυρίῳ διανισταμένους τοὺς ὀπίσω τῆς ἐπιστάτου καινοτομίας ἀκολουθήσαντας, ἵνα κἀκεῖνοι σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις ὀρθοτομήσωσι τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, τροχίαις ὀρθῶς ποικασόμενοι ταῖς ποσὶν αὐτῶν, διὰ τε τῆς εὐσεβούς τῶν Πατρῶν διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐνεργούς τῶν ἑντολῶν ἀκριθείας. Τούτου γὰρ χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πάτερα ἐξ οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον καταβαίνει ἵνα δῶ αὐτοῖς κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ, προθύμως ἐπιστραφεῖσι κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ, εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον κατοικήσαι καὶ αὐθις τὸν Χριστὸν, διὰ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξου πίστεως, ἵνα γίνῃται μία ποιμνὴ καὶ εἰς ποιμῆν, αὐτός ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, καὶ συνέγων τοὺς μακρὰν καὶ τοὺς ἐγγύς, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν, διὰ λίθον ἢ ἐπιγνώσεως, σωτήριον ὁμολογίαν. Ἦν τινα μεθ' ἡμῶν καὶ αὐτοὶ βεβαίως κἀτίχοντες, βεβαιωθῆσθεσθαι πάντως ἐν τῷ κλήρῳ τῶν ἁγίων κατακτόμενοι πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν ὑπὲρ αἰσθήσιν καὶ νοῦν ἀγαθῶν τὰ δὲ συνοδικῶς ἡμῖν ἐνθάδε πραχθέντα πρὸς σύστασιν, καὶ ἐδικτικῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ταυτὸν δὲ λέγειν, τῶν πατριῶν, καὶ συνοδικῶν

A catholicæ, id est, paternarum ejus ac synodaliū definitionum, nuper misimus ei, qui a nobis vicarius canonicè designatus est, dilecto fratri nostro et episcopo Philadelphensium civitatis : cui beneficiis assentientes, et omnes orthodoxos una vobiscum excitantes ad eorum articulorum implementum, qui ei pie commissi sunt, ad commendationem Ecclesiæ catholicæ. Nam pro eo multa vobis in sempiterno regno merces erit.

B Antonio episcopo Bacathorum Martinus servus servorum Dei, sanctæ ejus catholicæ et apostolicæ Romanæ Ecclesiæ episcopus.

Decipi quidem et falli commune est propriumque humanæ infirmitatis; at in melius commutari, solius opus est gratiæ: quæ erga eos qui secundum nos in omni sermone et opere digni sunt, perfecte bono Deo convenit, et sanctum eis optimæ secundum eum conversationis spiritum firmiter præbet. Quod in vobis cum omni satisfactione evenisse, religiosissime frater, vestræ litteræ significarunt, afferentes, per veram de Domino confessionem, bonam vestram bonique odoris fidem, quam in spiritu suscipientes, et secundum Deum ea delectati, sacerdotalis dignitatis unguentum ei retribuimus, ex auctoritate apostolica signatum: vos semper hortantes, ut in verbo gratiæ permaneat, ut exemplo aliis esse studeatis, eorum excietis studium, et vestro zelo ad meliorem mentem omnes convertatis, qui superinductam novitatem secuti, in Domino resurgunt, ut illi cum omnibus sanctis rectas vias suas, gressus rectos facientes pedibus suis, per piam Patrum doctrinam, et efficacem mandatorum observationem. *Hujus enim rei gratia flecto genua mea ad Deum et Patrem, a quo omne datum optimum, et omne donum perfectum descendit* (Jac. 1), ut det eis, secundum divitias gloriæ suæ, prompte conversis, confirmari per Spiritum ejus in interiori homine, ut rursus in eis habitet Christus per orthodoxam in eum fidem, utque sit unum ovile et unus pastor, is qui super omnes est Deus ac Dominus noster Jesus Christus, medium parietem maceræ solvens, et colligens eos qui longe sunt et qui prope, per lapidem angularem, in unam et eandem salutarem confessionem: quam una nobiscum ipsi quoque firmiter tenentes, omnino confirmabimini, positi in sorte sanctorum, ad ea bona quæ sensum et cogitationem omnem excedunt, perfrenda. Quæ vero synodali-ter a nobis hic gesta sunt ad commendationem definitionemque Ecclesiæ catholicæ, id est, paternarum

\* Forte, καθ' αὐτ'ν. HARBUINUS.

† Lege, ἐπιγνώσεως vel ἐπιγνωσ'ν. HARBUINUS

et synodaliū ejus definitionum ac decretorum, nuper misimus, canonicè designato a nobis vicario, Joanni, dilecto fratri nostro et episcopo Philadelphensium civitatis : cui bene facitis consentientes, et omnes orthodoxos vobiscum excitantes, pro adimpletione eorum, qui pie ipsi commissi sunt, articuloꝝ, in laudem Ecclesiæ catholicæ. Pro eo enim multa vobis merces in regno cælorum est reposita.

Α αὐτοῖς ὄρων καὶ θεοπισυμμάτων, ἀρτίως ἰστυλάμεν τῷ παρ' ἡμῶν προβληθέντι κανονικῶς τοποτηρητῇ Ἰωάννῃ τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ ἐπισκόπῳ τῆς φιλαδελφείων πόλεως, ᾧ καλῶς ποιεῖτε αὐτοῖ τε συντρέχοντες καὶ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους σὺν ὑμῖν διεγείροντες εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐσεβῶς ἐπιτραπέντων αὐτῷ κεφαλαίων, εἰς σύστασιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τούτου πολὺς ὁ μισθός, ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

## EPISTOLA VIII,

AD GEORGIUM ARCHIMANDRITAM MONASTERII SANCTI THEODOSHII

*Laudat eum ob apostolicæ sedis ministrum defensum, et ut Philadelphorum episcopo obediat.*

Georgio archimandrita: Martinus servus servorum Dei, sanctæ ejus catholicæ et apostolicæ Romanæ Ecclesiæ episcopus.

Te spiritu vegeto ac vivido esse, dilectissime, significat virtutis tenor. Effers enim hujusmodi spiritualis roboris apertos characteres, in quibus insigne est atque eximium charitatis non fictæ studium, quo ostendisti te non verbo, neque lingua, sed opere et veritate diligere, juxta mandatum Domini : qui per proprios monachos nobis eum conservastis qui a nostra apostolica cathedra missus est, Deo amabilissimum Stephanum episcopum civitatis Dorensium, pro quo mercedem a Domino habentes, satagite ad certamina pro pietate studiosius vos extendere, et virtutum reginam, sanctissimam nostram fidem omnino bono zelo defendere : ut eos qui ipsi præter rationem adversantur, misericorditer convertas, vel non convertentes se redarguas : ut integrum catholicæ Ecclesiæ verbum conservantes, Christum, rectorem ejus ac sponsum habeatis, in thalamo cælestis regni vos gratia reficientem, cum ei, qui vos ad luctam et pugnam deligit, complaciti fueritis, in spiritualis certaminis ratione. Quæ hic a nobis synodaliter acta sunt ad commendationem et defensionem Ecclesiæ catholicæ, id est, paternarum ac synodaliū ejus definitionum et sanctionum, proxime misimus a nobis canonicè delecto vicario, Joanni dilecto fratri nostro et episcopo Philadelphensium Ecclesiæ : cui recte facitis tum consentientes, tum omnes orthodoxos vobiscum excitantes ad impletionem eorum qui pie ipsi commissi sunt articuloꝝ, in laudem Ecclesiæ catholicæ. Vobis enim pro eo multa merces in regno cælorum retribuetur.

Β Γεωργίῳ Ἀρχιμανδρίτῃ, Μαρτίνος δοῦλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Νεάζοντά σε τῷ πνεύματι γνωρίζει τῆς ἀρετῆς ὁ τόπος, ἠγαπημένε. Φέρεις γὰρ τῆς τοιαύτης πνευματικῆς ἰσχύος ἐναργεῖς τοὺς χαρακτῆρας, ὧν ἐπίσημός ἐστι καὶ ἐξαιρέτος ὁ τῆς ἀγάπης ἀνυπόκριτος πόθος, δι' οὗ παρίσταντας ὅτι οὐκ ἀγκυρᾶς λόγῳ, οὔτε γλώσσει, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου· περιωσάμενος ἡμῖν διὰ τῶν οικειῶν μοναχῶν, τὸν ἐκ τῆς ἡμετέρας Ἀποστολικῆς καθέδρας αὐτοῖ σταλέντα Στέφανον, τὸν θεοφιλιότατον ἐπίσκοπον τῆς τῶν Δωριητῶν πόλεως, ὑπὲρ οὗ μισθὸν ἔχοντες παρὰ Κυρίου, σπουδάσατε τοῖς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀγῶσι προθυμότερον ἐπεκτείνεσθαι, καὶ τὴν ἡγεμονίαν τῶν ἀρετῶν, λέγω δὴ τὴν ἀγνωστότην ἡμῶν πίστιν, ἐξῆλθόντως διεδικεῖν. Ὡστε τοὺς ἀντικαθεσταμένους αὐτῇ παραλόγως, συμπαλῶς ἐπιστρέφειν, ἢ μὴ ἐπιστρέφοντας διελίγειν. Ἴνα τὸν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀλώθητον διασωσάμενοι λόγον, σχοίητε τὸν αὐτῆς ἀρμοστήν καὶ νυμφίον Χριστὸν, τῷ θαλάμῳ τῆς αὐτοῦ κατ' οὐρανῶν βασιλείας ἐναναπαύοντα κατὰ χάριν ἡμᾶς ὡς αὐτῷ τῷ στρατολογήσαντι Χριστῷ, πρὸς πάλιν καὶ μάχην τῶν ἐναντίων ἐπιδειξαμένους κατὰ λόγον πνευματικῆς ἀθλήσεως, τὸ διὰ πάντων εὐαριστῶν. Τὰ δὲ συνοδικῶς ἡμῖν ἐνθάδε πραχθέντα πρὸς σύστασιν καὶ ἐκδίκησιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ταυτὸν δὲ λέγειν, τῶν πατρικῶν καὶ συνοδικῶν αὐτῆς ὄρων καὶ θεοπισυμμάτων ἀρτίως ἰστυλάμεν, τῷ παρ' ἡμῶν προβληθέντι κανονικῶς τοποτηρητῇ Ἰωάννῃ τῷ ἀγαπητῷ ἡμῶν ἀδελφῷ καὶ ἐπισκόπῳ τῆς φιλαδελφείων πόλεως· ᾧ καλῶς ποιεῖτε, αὐτοῖ τε συντρέχοντες, καὶ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους σὺν ὑμῖν διεγείροντες, εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν εὐσεβῶς ἐπιτραπέντων κεφαλαίων, εἰς σύστασιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἔσται γὰρ ὑμῖν ὑπὲρ τούτου πολὺς μισθός ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

## EPISTOLA IX,

AD PANTALEONEM.

*Absolutum fuisse Dorensem episcopum falso ab eo delatum, peccasse illos, per quos actum est quo minus sedis apostolicæ auctoritatem receperit episcopos et presbyteros ordinandi, et quid cum his qui non canonicè in patriarchatu Hierosolymitano electi fuerant agendum.*

Pantaleoni Martinus servus servorum Dei, sanctæ A  
ejus Romanæ catholicæ Ecclesiæ episcopus.

Semper quidem omnis hominum vita, propter condemnationem ortam e transgressione Adam primævi patris, non in aliis omnino esse cognoscitur, quam in gemitibus et lacrymis; sed nunc præcipue, propter peccatorum abundantiam, et infliccionem vehementiorum propter ipsa correptionum et poenarum, quandoquidem errori et amentię delicti, castigationis et emendationis medicinam Dei humanitas adjunxit. Quod charitas tua manifeste cognoscens, non debuit ita se gerere adversus eum qui ab apostolica sede missus esset, Stephanum Deo amabilem episcopum Dorensem civitatis, aut ejusmodi de eo ad nos per propriam relationem transmittere, cum B Salvatoris nostri mandatum id non facere jubeat, sed præcipiat invicem sincere diligere. Ecce enim illa diligenter expendentes, vana prorsus invenimus, nec ullis argumentis demonstrata; atque idcirco eum merito ex apostolica justificavimus auctoritate; iis autem qui contra eum scripserunt crimen dimissimus, canonis rigorem misericordia temperantes, et ad resipiscentiam ipsis sufficere existimantes fabulæ revelationem. Nam aliud talium hominum peccatum ad remissionem sola indiget Salvatoris nostri bonitate. Scriptum est enim: *Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo (I Reg. 11)?* Universam enim, quæ istic est, catholicam Ecclesiam clausurunt, quantum in ipsis est, qui vel fecerunt, vel consenserunt, ne memorato episcopo redderentur missa ad eum ab apostolica sede præcepta, quibus ejus vicarius constitutus est, ac jussus, propter temporis angustias, id est, propter pressuram irruentium in nos gentium, canonicè instituere, ad supplementum ecclesiastici ordinis, episcopos et presbyteros et diaconos, quoad potestas nobis defuit ad promovendum patriarcham Jerosolymorum. Oportebat igitur eos qui se zelum habere prætententur hic zeli ardorem exhibere, ut Christianorum suggeretur et exaltetur cornu, incremento sive creatione sacerdotum. Oportuit passionem humanam vinci, propter salutarem Christi Dei passionem. Oportuit humanæ contentioni anteferre catholicæ Ecclesiæ ædificationem, nec violari apostolicam de eo jussionem. Dicit enim ad Samuel Deus: *Non te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos (I Reg. vi).* Ea enim fecerunt, quæ nec hæretici unquam ausi sunt facere, abscondentes ea quæ ad creationem et institutionem pertinebant,

Α Πανταλίοντι, Μαρτίνος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Ἄξι μὲν πᾶς ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, διὰ τὴν ἐκ παραβάσεως τοῦ προπάτορος Ἀδάμ καταδικᾶν, οὐκ ἐν ἑτέροις ὑπάρχων γνωρίζεται παντελῶς, εἰ μὴ ἐν στεναγμαῖς τε καὶ δάκρυσιν' ἐξαιρίτως δὲ νῦν διὰ τὴν πλημμύραν τῶν ἀμικτημάτων, καὶ τῆν δὲ αὐτῶν σφοδροτέρων ἐπαγωγῶν παιδευμάτων' ἐπειδὴ τῇ ἀνοίᾳ τοῦ παραπτώματος, τὴν ἰατρειάν ἡμῖν τοῦ σωφρονιστικοῦ παιδευματος συνίξευξεν φιλοκθρώπως ὁ Κύριος. Ὅπερ καὶ ἡ σὴ ἀγάπη δι' ἀκριβείας γνώσκουσα, οὐκ ὤφειλεν οὕτως ἐνεχθῆναι πρὸς τὸν ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς καθέδρας, αὐτίθι σταλίντα Στέφανον τὸν θεοφιλέτατον ἐπίσκοπον τῆς Δωρητῶν πόλεως, ἢ τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀναγγεῖν διὰ τῆς οἰκίας ἀναφορᾶς, τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐντολῆς μὴ τοῦτο πράττειν παρεγγυωμένης, ἀλλ' ἀγαπᾶν εὐκρινῶς ἀλλήλους παρακαλουμένης. Ἰδοὺ γὰρ σὺν ἀκριβείᾳ τὰ περὶ αὐτοῦ κατεξέτασαντες, ἴδωλα παντάπασιν εὑραμεν ὄντα καὶ ἀναπίδειατα διὰ τοῦτο μὲν, εἰκότως ἐξ Ἀποστολικῆς ἐδικαιώσαμεν ἀθεντίας, τοῖς δὲ κατ' αὐτοῦ γεγραφοῖσι, τὸ γρῆμα παρεχωρήσαμεν, εἰδῶ συγκιράσαντες τὴν τοῦ κανόνος ἀκριβείαν, ἀρκετὸν αὐτοῖς ἠγησάμενοι πρὸς συναίσθησιν τὴν τοῦ δράματος ἀποκάλυψιν. Τὸ γὰρ ἕτερον τῶν τοιούτων πλημμέλημα, μόνως χρῆζει πρὸς ἄρσιν τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀγαθότητος, γέγραπται γάρ· Ἐὰν ἀμάρτη ἀνὴρ εἰς ἄνδρα, καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ πρὸς Κύριον' καὶ ἐὰν τῷ Κυρίῳ ἀμάρτη, τίς προσεύξεται περὶ αὐτοῦ; διότι πᾶσαν τὴν αὐτίθι καθολικὴν Ἐκκλησίαν, ὅκαί λέγων πινῶ καὶ δάκρυω, συνέκλεισαν, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτοῖς, ὅτε δράσαντες, καὶ εἰς συνουδοκῆσαντες, μὴ ἀποδοθῆναι τῷ εἰρημίῳ θεοφιλετάτῳ ἐπισκόπῳ τὰ σταλίντα πρὸς αὐτὸν ἐκ τοῦ Ἀποστολικοῦ θρόνου πρακίεπτα, δι' ὧν τοποτηρητὴν αὐτὸν κατέστησαν ἑαυτοῦ, προστάξας αὐτῷ, διὰ τὴν στένωσιν τοῦ καθ' ἡμᾶς καιροῦ, ταυτὸν δὲ λέγειν, τὴν συνοχὴν τῶν ἐπιελθόντων ἡμῖν ἰθύνων, ἵνα χειροτονήσῃ κανονικῶς αὐτίθι, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, ἐφ' ὅσον πραχθῆναι πατριάρχην Ἱεροσολύμων ἐξαπορήσαμεν. Ἔδει τοίνυν τοὺς ζῆλον ἔχειν ἐπαγγελλομένους, ἐνταῦθα τοῦ ζήλου παραστήσασθαι τὸ διάπυρον' ἵνα τῶν Χριστιανῶν αὐξήθῃ τὸ κίρας διὰ τῆς αὐξήσεως ἧτοι χειροτονίας τῶν ἱερέων. Ἔδει τὸ ἀνθρώπινον νικηθῆναι πάθος, διὰ τὸ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ σωτήριον πάθος. Ἔδει πρακρίναι τῆς ἀνθρωπίνης φιλονεικίας τὴν οἰκοδομὴν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ μὴ παραβαθῆναι τὴν ἀποστολικὴν περὶ τούτου παραγγελίαν. Λέγει γὰρ πρὸς τὸν Σαμουὴλ ὁ Θεός· Οὐχί σε ἐξουδυνώσασιν τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν. Ἐποίησαν γὰρ ὅπερ οὔτε αἱρετικοὶ ποιεῖσαι περὶ τιτολήμασιν, ἀπο-

κρυψόμενοι μὲν τὰ τῆς τελειώσεως, ἐγχειρήσαντες δὲ Ἀ μόνον αὐτῶ τὰ τῆς καθαιρέσεως. Ποίαν οὖν ἔξουσιν ἀπο- λογίαν, οὐκ ὄντων ἔτι δι' αὐτοὺς ἐπισκόπων ἑκείνοι καὶ ἱερέων ἐνδελεχῶς τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρόντων, καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τῷ Θεῷ προσαγόντων θυσίας καὶ ἀναφο- ρὰς εἰς περιποίησιν τῶν ψυχῶν; καίτοι γνώσκοντες ἀσφαλῶς, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ, καὶ ὁ τῶν σκανδάλων και- ρὸς ἐνίστηκε. Καὶ ἔχρησεν διὰ τοῦτο προνοητικῶς πλείοσιν ἐπισκόποις, καὶ πρεσβυτέροις, καὶ διακόνοις, τὰς Ἐκκλη- σίας τοῦ Θεοῦ πανταχοῦ καταπικνωθῆναι, καθάπερ καὶ ναῦν ἐν χειμῶνι καὶ πλῆγματι κλυδωνιζομένην πλείοσι κυ- βερνήταις καὶ ναύταις. Τούτου γὰρ χάριν καὶ ἡμεῖς εἰς ὀκδομήν προηγουμένως, ἀλλ' οὐκ εἰς καθαιρέσιν, παρὰ τοῦ Κυρίου τὴν ἔξουσίαν ἔλαβον, ἵνα φιλανθρώ- πως ἐπικουρήσωμεν τοῖς χειμαζομένοις λαοῖς. Ὅθεν ὑπὸ ταύτης τῆς ἔξουσίας ὁ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικὸς ὁρμηθεὶς θρόνος παρελείψε μὲν οὐδέτι, εἰς τὸ πρεπόντως ἀπολαθεῖν τὸν ἱερατικὸν αὐτῆς κόσμον διὰ τοῦ ῥηθέντος εὐλαβοῦς ἐπισκόπου τὴν αὐτόθι καθολικὴν Ἐκκλησίαν· οἱ δὲ τοῦτο γενέσθαι καλύσαντες, ἑαυτοῖς τὸν περὶ τούτου καταλογί- σονται λόγον. Ὁ γὰρ χάριν πειθῶν καὶ σκυθρωπάων πο- ρεῦμαι, παρακαλῶν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ, μετὰ δα- κρύων νυκτὸς καὶ ἡμέρας, μὴ εἰς τέλος ἀπώσασθαι τὴν ἑαυτοῦ κληρονομίαν, ἀλλ' ἀνοιξάει τὴν θύραν, ἣν ἐκεῖνοι συνέκλεισαν, ἵνα πάλιν αὐτόθι τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ διὰ τῆς συμπληρώσεως τῶν ἐπιστητῶν ἀνατιθῇ ὁ κοσμὸς· τὰ πρόβατα τῆς Ἐκκλησίας ποιμαντικῶς περιποιούμε- νος, καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τῶν λύκων ἀγρῶν σπουδῇ συν- τῶν; λυτρούμενος. Περὶ μὲντοι τῶν ἀκανονίστως αὐτόθι χειροτονηθέντων ἐπὶ τῆς πατριαρχίας τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ Σωφρονίου, τὸν ἐπὶ τῶν χειροτονουμένων ἢ χειρο- τονουμένων, καὶ συναίνουτων, ἢ συγκαλούντων ἐν ἑτέρᾳ πόλει παρὰ γνώμην καὶ εἰδῆσιν τοῦ ἐν τῇ πόλει προεστῶ- τος ἀρχιερέως κείμενον κανῶνα τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις καὶ Πατράσι ἡμῶν, ἀπαράβιατος ὀρίζομεν φυλαχθῆναι. Κανὼνας γὰρ ἐκκλησιαστικὸς οὐ δυνάμεθα λύειν, ἐκ- δίκηται καὶ φυλάκεσθαι, ἀλλ' οὐκ ἀπαράβιατος τῶν κανῶ- νων ὑπάρχοντες· εἰ καὶ ἀμποτίρους ἐκεῖνοι τοὺς θρό- νους παρέβησαν, τὸν τε καθ' ἡμᾶς ἀποστολικὸν θρόνον, διὰ τὸ μὴ δοῦναι τὰ πραικτικὰ τῆς χειροτονίας, ὡς εἴρη- ται, καὶ τὸν τοῦ ἁγίου Ἰακώβου θρόνον διὰ τοῦ λα- θεῖν τὸν ἐν ἁγίοις Σωφρόνιον, ἵνα λοιπὸν αὐτονόμως, ὡς αὐτοὶ θέλουσιν, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον παρακλυτεύεται, τὰς χειροτονίας ἑαυτοῦ σφε- τερίζονται. Διὸ τοὺς τοιοῦτους ὁ κανὼν σωφρονίζει τῆς Ἐκκλησίας· οὐ γὰρ ἴστιν ἀκαταστασίος ὁ Θεός, ἀλλὰ τάξιος καὶ εἰρήνης. Τοὺς μὲντοι πρὸ τῆς πατριαρχίας, ἢ μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ῥηθέντος ἐν ἁγίοις Σωφρονίου χειροτονηθέντας, ἐπιγράψαμεν, καὶ τοῦτο διὰ τὴν τοῦ καιροῦ στενοχωρίαν, τόπον ἀπολογίας τοῖς οὕτω χειρο- τονηθεῖσι παρεχομένην, οὐδαμῶς ἐντεῦθεν τοῦ ἐκκλησιασ- τικοῦ προκριματιζομένου κανόνος· ἵνα λιβελλοὺς εὐλο- γοῦντας μετανοήσας, ἥγων ὀρθοδόξου πίστεως ἐπιδιδόν- τας τῷ ἐπὶ τούτῳ παρ' ἡμῶν ἀρτίως αὐτόθι προχειρι- σθῆναι. κυρώσῃ τοῦτους ἐν τῇ ἰδίᾳ τάξει βεβαιωμένους, εἰ μὲντοι μὴ ἐξ ἑτέρων καὶ οὕτοι καλύονται κυρωθῆναι πα- ρορτωμάτων, ἅπερ τῷ κανόνι σεσημειωμένα καθίσταται. Περὶ δὲ τῶν σταλέντων δογματικῶν χαρτῶν, ἥτοι συγ-

\* Gr., ut deinde libere. Interpres legit λοιποί. HARDUINUS.

ea vero tradentes quæ ad depositionem. Quam igitur defensionem habebunt, cum jam propter eos non sint ibi episcopi et sacerdotes, qui jugiter altari insistant, et sacrificia atque oblationes pro populo ad salutem animarum offerant, quamvis cognoscant quod ultima hora sit, et scandalorum tempus imminet? Atque idcirco oportebat pluribus episcopis, et presbyteris, et diaconis, providenter Ecclesias Dei ubique increbrescere, quemadmodum navim, quæ in pelago tempestate jactatur, pluribus gubernatoribus et nautis; hujus enim rei gratia et nos in ædificationem præcipue, et non in destructionem a Domino potestatem accepimus, ut populis fluctantibus humane ac benigne opitemur. Unde ob hanc potestatem mota apostolica sedes nihil prætermisit, quo catholica istic Ecclesia per memoratum religiosum episcopum convenienter sacerdotale decus recuperaret, qui vero id prohibuerunt, sibi de eo imputabunt rationem: cujus causa lugens et contristatus ingredior, dies noctesque bonitate Dei cum lacrymis obscans, ne hæreditatem suam usque in finem repellat, sed ostium aperlat, quod illi concluderunt, ut rursus istic sacerdotii ejus, per supplementum episcoporum, splendor et ornamentum exoriatur, Ecclesiæ oves cura pastoralis servans, et a luporum insidiis vigilantissimo studio eripiens. De iis, qui non canonice istic electi sunt in patriarchia beatæ memoriæ Sophronii, eum canonem inviolabiliter decernimus custodiri, qui a sanctis apostolis et Patribus nostris constitutus est de iis qui in alicubi civitate præter sententiam scientiamque pontificis, qui ei civitati præest, vel eligunt, vel eliguntur, vel consentiunt, vel convocant (*Lateran. conc. decret. 2*). Canones enim ecclesiasticos solvere non possumus, qui defensores et custodes canonum sumus, non transgressores, tametsi utramque sedem illi violaverunt: hanc quidem apostolicam sedem, quod creationum præcepta non dederint, ut ante dictum est; sedem vero sancti Jacobi, quod Sophronium celare studuerint, \* ut cæteri libere, sicut ipsi volunt, non sicut sanctus Spiritus jubet, electiones sibi arrogarent: tales propterea Ecclesiæ canon castigat, non enim confusionis ac turbationis Deus est, sed ordinis et pacis (*I Cor. xiv, 33*). Qui vero ante ipsius patriarchiam, aut post dormitationem memorati Sophronii creati sunt, de iis scripsimus, propter temporis angustiam, quæ sic creatis defensionis locum præbet, cum inde ecclesiastico canoni nullo modo præjudicetur, ut, cum libellum sinceræ penitentiae sive orthodoxæ fidelis dederint ei, qui nuper a nobis ad id istic delectus est, eos in proprio ordine confirmet, modo hi ex aliis peccatis non prohibeantur confirmari, quæ a canone notata sunt. Transmissas autem dogmaticas chartas, sive quæ scriptæ sunt ab adversariis, damnamus una cum iis qui scripserunt, siquidem in propriæ opinionis perversitate maneat, ut et omnes hæreticos, cum omnibus impiis eorum scriptis: hortantes eos qui ubique or-

thodoxi sunt, ut in Patrum doctrina, et iis quæ synodaliter definita sunt, ac nuper a nobis hic per synodum confirmata ad commendationem defensionemque Ecclesiæ catholicæ, quæ brevi nota omnibus faciemus, ea mittentes, firmiter, inviolabiliterque permaneant. Nam hæc vos, nobiscum pie servantes, Dominique fidem bono zelo asserentes, res vestras feliciter geretis, ac promissa cœlesti hæreditate tandem dignabimini.

ἐκράξετε, τὴν τοῦ Κυρίου πίστιν, εὐζηλώτως διεκδικούντες, καὶ τῶν κατ' ἐπαγγελίαν ἀποδοχῶν ἀξιούμενοι.

## EPISTOLA X,

AD PETRUM ILLUSTREM VIRUM.

*Commendatur ejus vitæ integritas, hortaturque ut vicario suo fauere.*

Petro illustri Martinus servus servorum Dei, sanctæ ejus catholicæ et apostolicæ Romanæ Ecclesiæ episcopus.

Cum in timore Domini et charitatis dilectione vestram Christi amantem nobilitatem irraprensibiliter ambulare a multis fide dignis personis didicissemus, merito ex toto corde ipsum Dominum ac Deum nostrum Jesum Christum glorificavimus: nihil enim æque ad eum collaudandum omnes commovere solet, quam integra vita virtutibus præfulgens: e quibus in imagine pertransiens homo similitudinem Conditoris sui exhibet, se ab irrationali separans: quandoquidem hanc nobis transgressio superinduxit, illam vero dilapsam in nobis rursus gratia reformavit, observatione mandatorum hominem secundum Deum formans, et eum efficiens sancti Spiritus templum: quod te, sordidarum depositione passionum, sapienter te ipsum constituisti, dilecte, ac merito ea sola cogitas, quæ sunt Jesu Christi, ad perfectam salutem festinans, quam tibi ardentius desideranti nos quoque conciliantes hortamur, ut intentiore studio vires tuas conferas Dei amantissimo episcopo Philadelphensium civitatis, quoniam eum vice nostra Deo juvante fungi canonice jussimus, et catholicas in illis partibus Ecclesiæ decenter ordinet, in iis omnibus episcopos, et presbyteros, et diaconos creans, permissa ei a Domino per nos minime, sive per auctoritatem sancti et principis apostolorum Petri, spiritali potestate; ne viduati in tam multis temporibus, talique afflictionis pressura, populi in terram squalidam et infrugiferam vertantur, sed ut magis augeantur ac splendescant, instantia diligentiaque sacerdotum, qui ut constituantur, adjuvans vestra Christi amans claritate per præfatum dilectum nostrum coepiscopum, propriæ matris, nempe catholicæ Ecclesiæ vi-cera reficiet, ad salutem ejus filiorum suum Domino studium ipsis operibus exhibens, a quo juste in illo tribunali audies curam celestibus angelis et omni sanctorum choro: *Engel, serve bone, super puerum fuisti fidelis, super multa*

Ἀγραφέντων παρὰ τῶν οὐ ἐναντίας, κατακρίνομεν αὐτὰ, καὶ τοὺς γεγραφότες, τῇ ἰδίᾳ μέντοι κατοδοξίᾳ προσμένοντας, ὡσπερ καὶ πάντας τοὺς αἱρετικούς, μετὰ πάντων τῶν ἀσθεῶν αὐτῶν συγγραμμάτων προτρέποντες πανταχοῦ πάντας τοὺς ὀρθοδόξους τοῖς πατρικῶς καὶ συνοδικῶς ὀρισθεῖσι, καὶ παρ' ἡμῶν ἀρτίως ἐνταῦθα διὰ συνόδου βεβαιωθεῖσιν, εἰς σύστασιν καὶ ἐκδικησιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἃ καὶ ἐν τάχει πασι γνωρίσωμεν, ἐκπέμποντες αὐτὰ, βεβαίως καὶ ἀπαραβάτως ἐμμενῆν. Ταῦτα γὰρ σὺν ἡμῖν καὶ οὐσίς εὐσεβῶς φυλάττοντες, οὐκ ἐκράξετε, τὴν τοῦ Κυρίου πίστιν, εὐζηλώτως διεκδικούντες, καὶ τῶν κατ' ἐπαγγελίαν ἀποδοχῶν ἀξιούμενοι.

Πέτρω Ἰλλουστρίῳ Μαρτίνω δούλῳ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Ἐν φόβῳ Κυρίου καὶ τῇ ἀγάπῃ τῆς χάριτος περιπατοῦσαν ἀμίμπτως τὴν φιλόχριστον ὑμῶν λαμπρότητα, διὰ πλείονων καὶ ἀξιόπιστων μεμαθηκότες προσώπων, εἰκότως ἐξ ὅλης καρδίας αὐτὸν τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἰδοξάσαμεν. Οὐδὲν γὰρ εὐτως πρὸς δόξολογίαν αὐτοῦ συγκατεῖν εἶδεν ἅπαντας, ὡς βίος ἀμύλωνος ταῖς ἀρεταῖς φαεινόμενος. Ἐξ ὧν ἐν εἰκόνι διακορυμμένου τοῦ Κτίσαντος αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος ἀποδεικνύεται, τῆς ἀλλαγῆς καθάπερ διαχωριζόμενος ὁμοιότητος, ἐπειδὴ ταύτην μὲν ἡμῖν ἡ παράβασις παριστήγαγεν, ἐκείνη διαρρῦσιν ἐν ἡμῖν ἀνεξωγράφου πάλιν ἡ χάρις, τῇ τηρήσει τῶν ἐντολῶν, κατὰ Θεὸν μορφῶσα τὸν ἄνθρωπον, καὶ ναὶ αὐτὸν ἀπεργαζομένη τοῦ Πνεύματος ὅπερ τῇ τῶν βλαπέντων ὑποβολῇ παθῶν ἐμψύχως ἑαυτὸν καταστητάμενος, ὑλοσημένι, μόνᾳ μεριμῆς εἰκότως, τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρὸς τελειωτικὴν ἐπιτόγμονος σωτηρίαν, ἣν τὰς διακῶρας ποδοῦντί σοι, καὶ ἡμεῖς προξενούντες προτρεπόμεθα συντονωτέρᾳ σπουδῇ, τὴν ἑαυτοῦ συνεισενέγκασθαι δύναμιν, τῇ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ τῆς φιλadelphίων πόλεως ἔπειδὴ τοῦτον ἀνακληθῆσαι σὺν Θεῷ τὸν ἡμέτερον τόπον αὐτοῦ κανονικῶς προσιτάξασιν, ἵνα τὰς ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις καθολικῆς Ἐκκλησίας κομισθῆ προσηύτως, ἐν πάσαις αὐταῖς χειροτονῶν ἐπισκόπους, καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους ἐκ τῆς ἐνδοθείας αὐτῶν παρὰ Κυρίου δι' ἡμῶν τῶν ἐλαχίστων, ἧτοι τῆς αὐθεντίας τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου πνευματικῆς ἐξουσίας ἵνα μὴ διὰ τοῦ χηρεῖν ἐν τοσούτοις χρόνοις καὶ τοιαύτη συνοχῇ θλίψεως, οἱ πιστοὶ λαοὶ χερσῶσιν, αὐξήσῃ δὲ μᾶλλον ἐν Κυρίῳ, καὶ λαμπρυνῶσιν διὰ τῆς ἐπιστάσεως καὶ ἐπιμελείας τῶν ἱερέων, οὓς τελειωθῆναι συντρέχουσα καὶ ἡ φιλόχριστος ὑμῶν λαμπρότης διὰ τοῦ ρεθίντος ἀγκυπητοῦ ἡμῶν συνεπισκόπου τῆς οἰκτικῆς μητρὸς, ἧτοι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἀνακρούσεις τὰ σπλάγχνα πρὸς περιποίησιν τῶν τέκνων αὐτῆς, τὴν ἑαυτῆς σπουδὴν τῷ Κυρίῳ δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ἐπιειξόμενος, παρ' οὐ δικαίως ἀκούσῃ ἐπὶ τοῦ βήματος αὐτοῦ, ἐμπεραθεῖν τῶν οὐρανίων ἁγγέλων, καὶ τοῦ χοροῦ πάντων τῶν ἁγίων. Εὐρε, δούλω

ἀγαθὴ καὶ πιστὴ, ἐπὶ ὀλίγα ἢ πιστὸς, ἐπὶ πολλῶν σι κατα- A *te constituam; intra in gaudium Domini tui (Matth. stήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. xxv).*

## EPISTOLA XI,

### AD ECCLESIAM JEROSOLYMITANAM ET ANTIOCHENAM.

*Nuntiatur Monothelitarum hæresim in concilio fuisse damnatam, ordinationemque Mucedonii Antiochiæ, et Petri Alexandria perperam esse actam. Ut in fide catholica persistent, et Joanni vicario, cui dictæ synodi acta misit, obediant.*

Τοῖς ὑπὸ τὴν ἁγίαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πόλιν, ἔχον ὑπὸ τὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον ἱερατικῶς τελούσιν ἀγκλητοῖς ἡμῶν ἀδελφοῖς, ὀρθοδόξοις ἐπισκόποις, πρεσβυτέρους, διακόνους, ἡγουμένους μοναστηρίων, μονάζουσιν, ἀσκηταῖς, καὶ φιλοχριστοῖς λαοῖς, ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς τοὺς ὑπὸ τὴν Ἀντιοχείας τελούσας θρόνον, Μαρτίνος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας αὐτοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι τῷ ἐνοικοῦντι διὰ τῶν ἀρετῶν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ κνία ὑμῶν πάντοτε ἐν πάσῃ δεῖσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν διησίν μου ποιούμενος ἐπὶ τῇ κοκων' ἄ ὑμῖν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ἵνα τῇ ἀγάπῃ ἔτι μᾶλλον, καὶ μᾶλλον περισσεύετε ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε ἐλευθεροὶ καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ πεπληρωμένοι καρπῶν δικαιοσύνης, εἰς δόξαν καὶ ἔκτανον αὐτοῦ. Γνωσκοντες γὰρ ὑμᾶς θέλομεν, ἀδελφοί, τοῦτο ἀκριβῶς ἐπισταμένους ὑπὲρ τῶν νυνὶ, τουτίστιν, ἐπὶ τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἐπαναστάτων κλεπτῶν κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, φαμέν δὲ Θεοδώρου τοῦ γινομένου ἐπισκόπου τῆς φαιρίας, καὶ κύρου τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ Σεργίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν αὐτοῦ διαδόχων Πύρρου καὶ Παύλου· ὡς οὗτοι πλείστον ἐμνησαντο διὰ τῆς οἰκίας αἰρέσεως διορῆσαι καὶ ἀποσυλῆσαι τὰ κειμήλια, ἔχον τὰ δόγματα τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας· ἀλλ' ἡμεῖς γὰρ, τουτίστιν οἱ τοῦ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικοῦ θρόνου ἀρχιερεῖς, διαγρηγορούντες πρὸς φυλακὴν τῆς οἰκίας κατὰ τὴν τοῦ κυρίου διάταξιν, οὐκ εἰσάγαμεν οὐτοὺς διορῆσαι ταύτην ἢ τὸν ὁρισμένον ἀποσυλῆσαι τῆς πίστεως. Ἀλλὰ σειραῖς τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν καὶ κιδώλων δογμάτων τούτους συνδήσαντες, ἐξ ἀκριβοῦς ἀκιδεῖξως τε καὶ ἐξετάσως τῶν παρ' αὐτῶν γεγραμμένων, κατὰ τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πίστεως, ὡς πρὸς ζήλεια πονηρὰ τῷ πυρὶ τῆς κανονικῆς ἀποτάσεως, αὐτοὺς τε καὶ τὰ παρ' αὐτῶν ἀσεβῶς δογματισθῆντα καταφλέξαντες, συνοδικῶς κατεκρίναμεν, πανταχοῦ τοῖς πᾶσι τὴν ἐπίνοιαν δημοσιεύσαντες ἄρσειν· ἵνα ταύτην ἀκριβῶς πάντες γνώσκοντες ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν ἀρτίως πραχθέντων, ἐκτικτιαν ὑπάρχονσαν, καὶ ἀντίκαλον τοῖς πατρικοῖς καὶ συνοδικοῖς ἔθεοις τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, πάντες ὁμοτρόπως ἡμῖν οἱ εὐσεβεῖς καὶ ὀρθόδοξοι ζήλω Θεοῦ κατὰ τῶν εἰρημένων ἀρετικῶν κινδύνους, τούτους τε καὶ τὴν τούτων ἀρσειν, κατακρίνωσι, καὶ πάντα τὰ ὑπὲρ ταύτης πραχθέντα τε καὶ γραφέντα δυσεπίδως παρ' αὐτῶν, μετὰ καὶ τῶν ἐξ εἰσηγήσεως αὐτῶν, γεγεννημένων κατὰ τῆς πίστεως, φαμέν δὲ τῆς ἐκθέσεως Ἐρακλείου τοῦ βουσίως,

D lectis fratribus, qui sanctæ Christi Dei nostri civitati, nempe Hierosolymitanæ sedi sacerdotaliter subsunt, orthodoxis episcopis, presbyteris, diaconis, præfectis monasteriorum, monachis, ascetis, populis Christum diligentibus: similiter iis qui censentur sub Antiochena sede, Martinus servus servorum Dei, et sanctæ ejus catholicæ et apostolicæ Romanæ Ecclesiæ episcopus.

*Gratia vobis et paz a Deo Patre nostro et Domino Jesu Christo in Spiritu sancto, qui per virtutes habitat in cordibus vestris. Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecationem faciens super communitatione vestra in Evangelio Christi, ut charitate magis abundetis in scientia et omni sensu, ut probetis potiora, ut sitis sinceri et sine offensa in diem Christi, repleti fructu justitiæ in gloriam et laudem ejus (Philipp. 1). Scire enim vos volo, fratres, de fratribus, qui temporibus nostris insurrexerunt contra orthodoxam fidem, nempe Theodoro, qui fuit episcopus Pharan, et Cyro qui Alexandriæ, et Sergio qui Constantino-polis, et ejus successoribus Pyrrho et Paulo: quod hi per propriam hæresim valde moliti sunt perfodere, et thesauros sive dogmata Ecclesiæ catholicæ expilare. Nos vero, id est, hujus apostolicæ sedis pontifices, ad custodiam domus pervigiles, juxta præceptum Domini, non permisimus eos hanc effodere, vel fidei surripere thesaurum, sed ipsos cate-nis impiæ eorum et adulterinæ doctrinæ constringentes, accurata demonstratione et examinatione eorum quæ ab ipsis contra integritatem Christianæ fidei scripta sunt, tum ipsos, tum ea quæ impie docuerunt, igne canonicæ sententiæ veluti mala zizania exurentes, synodallyter condemnavimus, ubique omnibus eorum hæresim publicantes, ut, cum omnes ex iis quæ a nobis nuper gesta sunt, eam contrariam et adversariam Paternis ac synodalibus Ecclesiæ catholicæ definitionibus esse cognoverint, et orthodoxi, simili nobis modo, zelo Dei contra prædictos hæreticos moveantur, eosque et ipsorum hæresim damnent, omniaque pro ea ab iis impie acta et scripta, una cum ipsorum suggestione contra fidem facta, nempe expositio Hæraclii imperatoris, et formula ejus qui nunc serene imperat, atque omnibus qui similia ipsis senserunt, aut sentiunt, sensurive sunt, et usque in finem in ejusmodi hæresi permanent, nec penitent; sed unam dementer aut nullam omnino divinitatis atque humanitatis Christi docent voluntatem et operationem, ut et na-*

uram ex toto, nam ex eadem voluntate atque operatione, eadem inducitur substantia, juxta sanctorum et orthodoxorum doctrinam Patrum. Quorum nos disciplinam inviolabiliter custodientes ac defendentes, eos omnes qui contraria ipsis sentiunt, damnavimus ac damnamus: atque idcirco prædictos damnavimus viros, ut pote qui ex iis quæ docuerunt declarati sunt aliter quam illi sentire, nec se usque adhuc correxerunt, aut corrigi volunt. Quidam enim ipsorum in hæresi vitam finierunt, alii per suam hæresim etiam nunc vitam admodum perturbant: quamvis nullis ac multorum religiosorum sacerdotum, in diversis commorantium locis, non utique solum nostris, sive hujus catholicæ sedis pontificum exhortationibus et obtestationibus admoniti, ut a propria hæresi declinent, et ad Dominum per orthodoxam fidem accurrant; nec voluerunt intelligere ut bene agerent, sed in proposito suo obstinate perseverarunt, et noluerunt converti ad Dominum. Unde eos, veluti lapides scandali et petram offensionis e via disjecimus, omnibusque diligentibus Dominum semitam munivimus sinceræ in ipsum confessionis ex sanctorum Patrum et universalium quinque conciliorum doctrina, ut nobiscum juxta sanctissimam illorum traditionem teneant ac prædicent duas ejusdem et unius Christi Dei nostri naturas secundum hypostasim unitas inconfuse, ac duas naturales voluntates, duasque naturales operationes, divinam et humanam, incrementam et creatam, consubstantialiter unitas ad demonstrationem perfectam, quod Deus natura perfectus, et homo natura perfectus, absque solo peccato, idem vere existit. Quapropter hortamur dilectionem vestram, ut ita nobiscum semper credatis ac teneatis, devitantes omnem hæresim, que contra catholicam Ecclesiam et prius et nunc exorta est, insanorūque hæresum auctores, quorum exemplo, una cum vetere et novum, quique temporibus nostris a vera doctrina aberravit, Macedonium hæreticum, quem contra canones sibi sinnerunt falsum Antiochiæ episcopum prædicti hæretici, quemadmodum et Petrum Alexandriæ tumultuarie creaverunt. Hos enim sibi consentientes nacti, concurrentesque in propriæ hæreseos exitium, et similiter ipsis expositionem novæ doctrinæ formulamque superinductiam accipientes, mercedem injustam hujusmodi eorum impiæ consensionis ac vaunitatis, fictam sacerdoti ipsis imposuerunt appellationem; non ab ullo legitimo suffragio aut ecclesiastica successione ad hoc induci, sed a prava et hæretica excogitatione, ut per plures et ascriptitias personas, ut quidem putant, constituent inconsistentem suam et damnatam hæresim, Dei vero catholicam et apostolicam Ecclesiam vastent, quam nos ædificare properantes in Spiritu sancto, ad majorem ejus stabilitatem convenienter studuimus in præsentem præcipere, secundum potestatem nobis a Domino in gratia datam per sanctum Petrum apostolorum principem, Joanni dilecto fratri nostro, episcopo Philadelphensium civitatis, ut locum nostrum in omnibus ecclesiasticis articulis in

καὶ τοῦ τύπου τοῦ νυκὶ γαληνῶς βασιλεύοντος, καὶ πάντων ἀπλῶς τῶν τὰ ὁμοία αὐτῶν φρονισάντων, ἢ φρονούντων ἢ φρονεῖν μελλόντων, καὶ μέχρι τέλους τῆ τοιαύτῃ προσημνόντων αἵρεσι, καὶ μὴ μετανοούντων, ἀλλὰ μίαν ἀφρόνως, ἢ μηδεμίαν ὁμῶς τῆς θεότητος· καὶ τῆς ἀνθρωπότητος; τοῦ Χριστοῦ δογματιζόντων θέλησιν καὶ ἐνεργίαν, ὡσπερ οὖν καὶ φύσιν ἐξάπακτος, τῷ γὰρ ταῦτῃ τῆς θελήσεως, καὶ τῆς ἐνεργείας, τὸ ταυτὸν ἐισάγεται τῆς οὐσίας· κατὰ τὴν τῶν ἁγίων καὶ ὀρθοδόξων Πατρῶν διδασκαλίαν, ὧν τὰ δόγματα φυλάττοντες ἀπαραβιάτως καὶ διεκδικούντες ἡμεῖς πάντας τοῦ τῶναντία φρασούντας αὐτοῖς· κατεκρινάμεν τε καὶ κατακρινόμεν Οὐ χάριτι καὶ τοὺς εἰρημένους κατεδικάσαμεν ἄνδρας, ὡς ἀντιφρασσοῦσιν· αἰτοῖς δὲ ὧν ἰδογματίσασιν ἀποδεδειγμένους· καὶ μὴ διορθωσαμένους ἄχρι τοῦ νῦν, ἢ διορθωθῆναι θέλοντας. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν τῇ αἵρεσι, τὸν βίον κατέλυσαν, οἱ δὲ διὰ τῆς αἵρεσεως αὐτῶν, ἔτι καὶ νῦν τὸν βίον ἰκανῶς ἐκτελεῖσασιν· καὶ τοὶ πολλοὶ εὐλαβῶν ἱερέων τῶν ἐν διαφόροις παροισμένων τόποις, οὐ γὰρ δὴ μόνον ἡμῶν, ἤγουν τῶν τῆς καθ' ἡμᾶς καθολικῆς καθίδρας ἀρχιερέων παρακρίσεισι τε καὶ διαμκρυταῖς ὑπομνησθέντες, ἐκκλίνει τῆς οἰκείας αἵρεσεως, καὶ προσδραμεῖν τῷ Κυρίῳ διὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ οὐκ ἠβουλήθησαν συνκίμαι, τοῦ ἀγαθύναι, ἀλλ' ἐπραταιώθησαν ἐν τῇ προαίρεσι αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠθέλησαν τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς Κύριον. Ὅθεν ἡμεῖς καθάπερ λίθους σκανδαλοῦ καί πέτραν προσκείμενους, τοὺτους ἐκ τῆς ὁδοῦ διεβρίψαντες, ὡδοποιήσαμεν πάλαι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Κύριον τὴν τρίθην τῆς εἰς αὐτὸν εὐκρινούς ὁμολογίας, δὴ τῆς τῶν ἁγίων Πατρῶν, καὶ τῶν ἰσχυρῶν καὶ οἰκουμένικῶν πέντε συνόδων διδασκαλίας· ὥστε σὺν ἡμῖν προσβῆναι, κατὰ τὴν αὐτῶν ὁσιωτέτην παράδοσιν, δύο τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνὸς Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τὰς φύσεις καθ' ὑπόστασιν ἡνωμένας ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως, καὶ δύο τὰς φυσικὰς θελήσεις, καὶ δύο τὰς φυσικὰς ἐνεργείας, θείαν καὶ ἀνθρωπίνην, ἄκτιστον καὶ κτιστήν, συμφυῶς ἡνωμένας εἰς ἀπόδειξιν ἐντελῆ τοῦ Θεοῦ φύσει τέλειον καὶ ἀνθρώπου φύσει τέλειον μόνης διχα τῆς ἀμαρτίας τὸν αὐτὸν ἀληθῶς ὑπάρχειν. Διὸ προτρέπομεθα τὴν ἀγάπην ὑμῶν οὕτως σὺν ἡμῖν πιστεύετε καὶ κατέχετε ἐκτελεζομένους πάντα αἵρεσιν πρότερόν τε καὶ νῦν ἀναφύεσαν κατὰ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοὺς τῶν αἰρέσεων ἀνοήτους, προστάτας, μετ' ὧν σὺν τῷ παλαιῷ, καὶ τὸν νεὸν καὶ ἐφ' ἡμῶν τῶν ἀληθῶν ἐκτραπέυτα δογματῶν, Μακεδόνιον τὸν αἰρετικὸν, ὃν τενα παρὰ κανόνας ἑαυτοῖς ἀνεπίσταστο ψευδῶν ἄντιοχείας ἐπίσκοπον οἱ ἐβλήθησαν αἰρετικοί, καθάπερ οὖν καὶ Πέτρον τῆς Ἀλεξανδρίων ἐσχιδίασαν. Τοῦτους γὰρ ὀμοδόξους ἑαυτοῖς ὄντας εὐράμενοι, καὶ πρὸς τὸν τῆς οἰκείας αἵρεσεως συντρέχοντας ἄθερον, καὶ διὰ τοῦτο παρακλησῶσιν αὐτοῖς διεχόμενους τὴν τε τῆς κωνοτομίας ἐκρίσιν καὶ τὸν ἐπίσκοπον τύπον, μισθὸν ἄδικον τῆς τοιαύτης αὐτῶν ἀσεβοῦς ὁμοφροσύνης, ἧτοι ματαιοφροσύνης, τὴν ἐπίπλαστον τῆς ἱερωσύνης αὐτοῖς ἐπίθησαν ὀνομασίαν, οὐκ ἀπ' ἡμῶν· ἐνθίσμου ψηφισμῶτος, ἢ ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας εἰς τοῦτο γε προαχθέντες, ἀλλ' ἐκ φαύλης καὶ αἰρετικῆς ἐπινοίας, ἐφ' ὅτι διὰ πλειόνων καὶ παρεγγράπτων προσώπων, ὅς γε νομίζουσι, συστήσασιν μὲν τὴν ἀσύστατον αὐτῶν κατάκριτον αἵρεσιν, πορθῆσαι δὲ τὴν καθολικὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἢν οἰκοδομεῖν ἐπιεργόμενοι ἐν ἁγίῳ Πνεύματι, προσηκότως εἰς ἀκριβεστέρην ταύτης ἀσφάλειαν ἐσπουδάζομεν ἐπὶ



τῶν παρόντων· προστάξει κατὰ τὴν ἐν χάριτι παρὰ τοῦ  
 Κυρίου δοθεῖσαν ἡμῖν ἐξουσίαν, διὰ Πέτρου τοῦ παναγίου  
 καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων, Ἰωάννη τῷ ἀγαπῶν ἡμῶν  
 ἀδελφῷ τῷ ἐπισκόπῳ τῆς Φιλαδελφῶν πόλεως, ἵνα τὸν  
 ἡμέτερον τόπον ἐν πᾶσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κεφαλαίοις,  
 ἐν τοῖς μίρεισι τῆ· Ἀνατολῆς ἀναπληρώσῃ καὶ χειροτονήσῃ  
 κατὰ πᾶσαν πόλιν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀπτιοχίας θρόνου καὶ  
 τῶν ὑπὸ τῶν Ἱεροσολύμων ἱερατικῶς τελευσῶν ἐπισκό-  
 πους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους· ἵνα μὴ, καθὼς φη-  
 σεν ὁ προφήτης, ἐλλίπωσιν ἀπὸ βρώσεως πρόβατα διὰ τὸ  
 μὴ ὑπάρχειν βόας ἐπὶ φάτναις, τουτίστιν πιστοὶ καὶ  
 ὁρθόδοξοι λαοὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἐπισκόπους τὰς καθολικὰς  
 Ἐκκλησίας, τὴν πνευματικὴν τροφὴν γινωσκόντας αὐτοῖς  
 καὶ περιχόντας διὰ τῆς ἐμμελοῦς τῶν καθολικῶν διδα-  
 σκαλίας καὶ ὑψηλῆς, μάλιστα νῦν ὅτι διὰ τῆς ἀμαρ-  
 τίας ἡμῶν ἐκ πάντων τῶν θλιβερῶν συνελήθημεν τοῖς  
 ἐσχάτοις καιροῖς συγκλεισθέντες, ἐν ὧς αἱ τῶν μεγάλων  
 ἐπιφορὰι σπανδάλων τυγχάνουσιν, ὡς τε εἰ δυνατόν, καὶ  
 τοὺς ἐλλατοῦς κλονεῖναι, κατὰ τὰς ἀψευδίς τοῦ Κυρίου  
 προβήσεις. Οὐ χάριν, ἀγαπητοί, περισσοτέρᾳ τε καὶ ἐπι-  
 μαιεστέρᾳ φρονεῖτε τὰ τῶν λογικῶν προβάτων κατασφα-  
 λίσασθαι διὰ τῶν ἱερίων ὀφειλομένων· ἐπειδὴ ὁ ἀντιδικὸς  
 ἡμῶν διάβολος, ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζῆτων τετὰ  
 καταπιεῖν. Ἐάντιστε στεβρῶς τῇ πίστει προσμένον-  
 τες· διὸ ἀναλωσάμενοι τὰς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν νήγοντες τε-  
 λείως, ἐπίσκατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ὑποδοχῇ  
 τῆς ἡμετέρας ἀποστολικῆς περὶ τοῦτου διήσεως τε καὶ  
 παρακλήσεως· ἵνα ὡς τέσσα ὑπακοῆς ὁμοθυμαδὸν πάν-  
 τεις κατὰ σπουδὴν ἱεράν καὶ φιλοθεον συνήρησθε τῷ προ-  
 βληθέντι παρὰ τῆς ἀποστολικῆς αὐθεντίας ἡμετέρου τοπο-  
 ταρχῆ, τουτίστιν τῷ τῆς Φιλαδελφῶν ἀγαπῶν ἐπισκόπῳ  
 πρὸς τὸ πᾶσι τρόποις τελειώσαι τὸ ἔργον τῆς διακονίας  
 ταύτης εἰς περιποίησιν τῶν ὑμετέρων ψυχῶν· μὴ συ-  
 σχηματιζόμενοι τοῖς ἀπειθεῦσιν ἢ ἀντιλέγουσι τῇ ἀληθείᾳ,  
 διὰ τὴν αὐτῶν ἀσύστατον αἵρεσιν· ἀλλὰ κατὰ τὴν καλέ-  
 σσιντα ἡμᾶς ἄγων καὶ αὐτοὶ ἄγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ  
 γενήθητε διὰ τῆς ἐπὶ τῷ αὐτῷ λόγῳ τῆς πίστεως, ὑπα-  
 κοῆς τε καὶ χάριτος. Ἴδού γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν  
 συνοδικῶς πραχθέντα ποσόμενα, ἐπιτρέψαντες ἵνα  
 ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν ἐμφανίσῃ, καὶ γνωρίτῃ βεβαίως ἐν αὐ-  
 τοῖς παρ' ἡμῶν κυρωθέντα τὰ εὐσεβῶ κηρύγματα, καὶ θε-  
 σπίσματα τῶν εἰρημίνων ἁγίων Πατρῶν, καὶ τῶν ἐγκρίτων  
 οἰκουμενικῶν πάντε συνόδων, καὶ προτρέψανται μετ' ἡμῶν  
 πάντας ὑμᾶς τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ὀρθοδόξους, ἵνα ὡς ἐξ  
 αὐτῶν παρελάβετε τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χρι-  
 στὸν, οὕτως εἰς αὐτὸν πιστεύητε, καὶ ἐν αὐτῷ περιπα-  
 τῆτε. Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ  
 καὶ τὰς περὶ τοῦτου σωτηριαθῆτε ἡμῶν προσδέξασθε πά-  
 ρακλήσεις· ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ τῆς αὐτοῦ θειο-  
 τῆτος ἀποκαλύψεως εἰς ἣν πολλὸς ἔσται καὶ ὑπὲρ πᾶσαν  
 διανοίαν ὁ μισθός, τοῖς τὴν αὐτοῦ πίστιν ἄχρι τέλους,  
 καὶ τὴν ἐντολὴν ἀπαράβατος τηρήσασιν· ὁ δὲ Θεὸς πά-  
 σης χάριτος ὁ καλῶς ἡμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν,  
 προκόπτοντας ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς καὶ τὰς ἀνεβάσεις τῶν ἀρετῶν  
 εἰς αὐτὸν ἀεὶ ποιουμένων καταρτίσει, στηριξοί  
 σθενώσει, θεμελιώσει πάντας ὑμᾶς εἰς τὸν φόβον αὐτοῦ,  
 καὶ τὴν ἐπιγνώσιν τῆς ἀληθείας. Αὐτῷ τὸ κράτος, καὶ  
 ἡ δόξα, σὺν Πατρὶ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

A paribus Orientis suppleat, et creet in omnibus civi-  
 tatibus, quæ Antioclienæ sedi, quæque Jerosolymi-  
 tanæ sacerdotalliter subsunt, episcopos, et presbyte-  
 ros, et diaconos, ne, sicut dicit propheta, *deficiant a comestione oves, eo quod non sint boves in prescribis*  
 (*Habac. iii, juxta LXX*), id est, fideles et orthodoxi  
 populi, quod catholicæ Ecclesiæ episcopos non ha-  
 beant, qui spiritualem ipsis cibum excolant et præ-  
 bebant, per aptam rerum convenientium doctrinam  
 atque institutionem, nuncque maxime, cum omnia  
 nos misera deprehenderunt, et in novissima tem-  
 pora conclusi sumus, in quibus multa in nos irruunt  
 scandala, ut percellantur, si fieri potest, etiam ele-  
 cti, juxta verissimas Domini prædicationes (*Muth. xxiv*).  
 Quamobrem, dilectissimi, ampliori et dili-  
 gentiori cura rationabiles oves per sacerdotale offi-  
 cium manire debemus: *quoniam adversarius noster*  
*diabolus, sicut leo rugiens circum quærens quem devo-*  
*ret; cui resistite fortiter in fide permanentes* (*I Petr. v*);  
 propter quod succincti lumbos vestros, perfecte  
 sobrii, in gratiam, quæ vobis offertur, sperate, in  
 susceptione nostræ apostolicæ de hoc obsecrationis  
 et exhortationis, ut, tanquam obedientiæ filii, una-  
 nimiter omnes sacro divinoque studio adjuvetis pro-  
 positum apostolica auctoritate vicarium nostrum,  
 nempe dilectum episcopum Philadelphienium, ut  
 omnimodis perficiatis opus ministerii hujus ad salu-  
 tem animarum vestrarum: non configurati inobe-  
 dientibus aut contradicentibus veritati per inconsi-  
 stentem ipsorum hæresim, sed secundum eum qui  
 C vocavit vos, sanctum, et ipsi sancti in omni conver-  
 satione sitis, per obedientiam et gratiam in eodem  
 verbo fidei. Ecce enim ipsi quæ a nobis synodaliter  
 gesta sunt misimus, permittentes ut ea vobis omni-  
 bus manifestet, et nota faciat quæ a nobis ibi con-  
 firmata sunt pia præconia sanctionesque præstorum  
 sanctorum Patrum, et probatarum universalium  
 quinque synodorum, atque ut nobiscum hortetur  
 vos omnes pios atque orthodoxos, ut quemadmodum  
 ex ipsis accepistis Dominum ac Deum nostrum  
 Christum, sic in ipsum credatis, et in ipso ambuletis.  
*Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, et saluti fera*  
*nostra de hoc accipite monita, ut exaltet vos in tempore*  
*divinissimæ ipsius revelationis* (*I Petr. ii*), in qua  
 multa erit superque omnem cogitationem merces his  
 D qui ejus fidem et mandatum usque in finem impræ-  
 varicabiliter servaverint. *Deus autem omnis gratiæ,*  
*qui vocavit vos ad æternam ipsius gloriam proficientes*  
*in omnibus bonis, et ascensionem virtutum in ipsum*  
*semper facientes, perficiat, stabiliat, confirmet ac*  
*fundet in ipsius metu et cognitione veritatis. Ipsi imper-*  
*ium et gloria cum Patre et sancto Spiritu in sæcula*  
*sæculorum. Amen* (*Ibid.*).

ἀρετῶν εἰς αὐτὸν ἀεὶ ποιουμένων καταρτίσει, στηριξοί  
 σθενώσει, θεμελιώσει πάντας ὑμᾶς εἰς τὸν φόβον αὐτοῦ,  
 καὶ τὴν ἐπιγνώσιν τῆς ἀληθείας. Αὐτῷ τὸ κράτος, καὶ  
 ἡ δόξα, σὺν Πατρὶ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων, ἀμήν.

## EPISTOLA XII,

AD PAULUM THESSALONICENSEM EPISCOPUM.

*Cum non modo, ut promiserat, non resipuerit, verum eo auctore apostolicæ sedis apocrisuræ in hæresim fuerint inducti, anathematizatur et deponitur.*

Paulo episcopo Thessalonicæ Martinus servus servorum Dei, sanctæ Romanæ catholicæ et apostolicæ Dei Ecclesiæ episcopus.

Dominus ac Deus noster Jesus Christus, qui humana ipsius incarnatione inveteratam naturam nostram renovavit, ac proprio livore plagam transgressionis nostræ sanavit, cum velit nos non jam de cætero peccare, ne per peccatum deterius quid nobis coulingat, et tradamur æterno supplicio, cui traditur qui hic disciplina emendatus non fuerit, dignatus est nimia bonitate te pœnis percutientibus quasi quibusdam vallis, animæ nostræ vias et aditus ad peccatum obsepire ac munire. Idque significat per Oseeam prophetam dicentem: *Ecce ego septiam viam tuam spinis, et septiam eam maceria; et semitas suas non intrerit, et sequetur amatores suos, et non apprehendet eos; et queret eos, et non inveniet eos; et dicet: Vadam, et revertar ad virum meum priorem, quia tene erat mihi tunc magis quam nunc (Osee 11)*. Unde, ex humanitate immensa, non ea solum quæ a nobis per scientiam, sed etiam quæ ex ignorantia peccantur, condemnat, quæque ex oblivione, aut cupiditate inutili, ne per ea quæ leviora esse videntur, malitiæ viam ac semitam facientes, ex contemptu ad majoraque peccata adducamur, nullo jam existente metu, qui impetum malitiæ nostræ per supplicium cohibeat. Majora autem dico, quæ ex scientia per operationem peccantur, et ad malum finem veniunt: per quæ omnino excidimus a Deo, et ullius morti adjudicamur, ubi sempiterna quidem pœna est, nulla autem remissionis est venia: *Quoniam non est in morte qui memor sit tui; in inferno autem quis confitebitur tibi (Psal. vi)?* dicit beatus David. Quod autem Deus ea quæ ex ignorantia a nobis in ipsum delinquantur punit, ipse testatur dicens: *Ille autem servus qui cognovit voluntatem domini sui, et non præparavit, et non fecit secundum voluntatem ejus, vapulabit multis; qui autem non cognovit, et fecit digna plagis, vapulabit paucis (Luc. xii)*. Quod autem et ea, quæ involuntarie aut ex oblivione, præterquam oportet, perpetrantur, non inulta relinquit, ostendit rursus per Moysen: *Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Loquere filiis Israel: Anima cum peccaverit per ignorantiam, et de universis mandatis Domini, quæ præcepit ut non fierent, quippiam fecerit: si sacerdos, qui unctus est, peccaverit, delinqueret faciens populum, offerret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino. Si peccaverit princeps, et fecerit unum e pluribus per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur, et postea intellexerit peccatum suum, offerret hostiam Domino, hircum de capris immaculatum (Levit. iv); et rursus: Anima si prævaricans*

Α Παῦλῳ ἐπισκόπῳ Θεσσαλονικῆς, Μαρτίνος δούλος τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Ὁ Κύριος ἡμῶν καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ τῆ αὐτοῦ φιλανθρώπων σαρκώσει τὴν παλαιωθείσαν ἡμῶν φύσιν ἀνακαινίσας, καὶ τῷ ἰδίῳ μώλωπι τὴν πληγὴν τῆς παραβίσεως ἡμῶν ἱασάμενος, βουλόμενος ἡμᾶς μηκέτι λοιπὸν ἀμαρτάνειν, ἵνα μὴ χεῖρόν τι γένηται καθ' ἡμῶν διὰ τὴν ἀμαρτίαν, καὶ παραδοθῶμεν τῇ αἰωνίῳ κολάσει, καὶ γὰρ ἐκείνη παραδίδοται πάντως ὁ μὴ ἐνταῦθα παιδία σωφρομισθεῖς· ἤξιωσε δὲ ὑπερβάλλουσαν ἀγαθότητα σκόλοψιν ὥσπερ τισὶ ταῖς πληκτικαῖς ἐπιτιμίαις, τὰς πρὸς ἀμαρτίαν ὁδούς καὶ εἰσόδους τῆς ἡμετέρας ψυχῆς ἀποφράξαι, καὶ ἀνοικοδομηῖσαι. καὶ τοῦτο γνωρίζει δὲ Ὁσὴε τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἰδοὺ ἐγὼ φράσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν

Β σκόλοψι, καὶ ἀνοικοδομήσω τὰς ὁδοὺς αὐτῆς· καὶ τὴν τρίθρον αὐτῆς οὐ μὴ εὔρη, καὶ καταδιώξεται τοὺς ἐρεστάς αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ, καὶ ζητήσῃ αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ εὔρη· καὶ ἐρεῖ· Πορτίσσομαι καὶ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν ἄνδρα μου τὸν πρότερον, ὅτι καλῶς μοι ἦν τότε ἢ νῦν.

Ὅθεν ἐξ αἵτρου φιλανθρωπίας, οὐ τὰ κατ' ἐπίγνωσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ καταδικάζει τὰ ἀμαρτανόμενα παρ' ἡμῶν ἐξ ἀγνοίας ἢ λήθης ἢ ψιλῆς ἐνθυμισίας ἢ ἀνωφελέως ἐπιθυμίας, ἵνα μὴ διὰ τῶν δοκοῦντων εὐτελεστέρων ὑπάρχειν τῇ κακίᾳ τριθών, ὀδοποιῶντες διὰ τὴν καταφρόνησιν, ἐπὶ τὰ μείζω καὶ πονηρότερα προαχθῶμεν τῶν ἀμαρτωμάτων, οὐκ ὄντος ἔτι φόβου, τοῦ τὴν ἑρμῆν διὰ τῆς ἡμετέρας κακίας διὰ τιμωρίας ἐπιχόντος. Μείζονα δὲ λέγω, τὰ ἐν ἐπιγνώσει δὲ ἐνεργίας αὐτῆς πλημμελούμενα, καὶ εἰς πέρας ἐρχόμενα μαθητῶν· δὲ ὦν τελείως ἐπι-

Γ πτομον τοῦ Θεοῦ καὶ τῷ ἐσχάτῳ θανάτῳ κατακρινόμεθα, ἔνθα κολάσις μὲν ἔστιν αἰώνιος, ἄνεσις δὲ τὸ παράπαν οὐκ ἔστιν ἀφέσεως· οὐ γὰρ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων, καὶ ἐν τῷ ἄῃ τίς ἐξομολογήσεται σοι, φησὶν ὁ μακάριος Δαβὶδ. Ὅτι γὰρ κολάζει τὰ ἐξ ἀγνοίας εἰς αὐτὸν παρ' ἡμῶν πλημμελούμενα, ὁ Θεὸς αὐτὸς μαρτυρεῖ λέγων· Ἐκεῖνος δὲ ὁ δούλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοίμασας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, θαρσύνεται πολλάς, ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, θαρσύνεται ὀλίγας.

Ὅτι δὲ καὶ τὰ ἀκουσίως, ἢ ἐκ λήθης πραττόμενα παρὰ τὸ δέον οὐκ ἀνεύθυνα καταλαμβάνει, γνωρίζει πάλιν διὰ Μωϋσείως· καὶ ἐλάλησε Κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων· Ἀλάλησον πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ λέγων· Ψυχὴ ἐάν ἀμαρτή ἀκουσίως ἀπὸ πάντων τῶν προσταγμάτων Κυρίου, ὧν οὐ δεῖ ποιεῖν, καὶ ποιήσῃ ἐν τῇ ἀπ' αὐτῶν· ἐάν μὲν ὁ ἄρχι-

Δ μεύς ὁ κειχρμένος ἀμαρτή τοῦ τὸν λαὸν ἀμαρτεῖν, καὶ προσοίσει περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ ἢς ἤμαρτε μόντον ἐκ βοῶν ἄμωμον τῷ Κυρίῳ περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ. Ἐάν δὲ ὁ ἄρχων ἀμαρτή, καὶ ποιήσῃ μίαν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτῶν ἢ οὐ ποιηθήσεται ἀκουσίως καὶ πλημμελήσῃ, καὶ γνωσθῇ αὐτῷ ἡ ἀμαρτία ἢ ἡμαρτεν ἐν αὐτῇ, καὶ προσοίσει τὸ δῶρον αὐτοῦ χιμαῖρόν

ἔξ αἰγῶν· καὶ ψυχὴ ἢ ἂν λάθῃ αὐτὸν λάθῃ, καὶ ἁμαρτήσῃ ἀπονοσίως ἀπὸ τῶν ἁγίων Κυρίου καὶ εἰσίσαι τῆς πλημμελείας αὐτοῦ τῷ Κυρίῳ κριὸν ἁμῶμον ἐκ τῶν προβάτων. Οὕτω δὲ πάλιν καὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ, τουτέστι ἐν μόνῃ συνιστάμενα τῇ ἐπιθυμίᾳ, καταδικάζει λέγων· Πρόσχε σιαυτῶ μήποτε γένηται βῆμα κρυπτόν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνόμημα, καὶ ἔσται σοὶ ἁμαρτία μεγάλη. Ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ ἐξ ἐπιθυμίας ἀκαίρου γενομένα πλάττει λέγων· Οὐκ ἐπιθυμήσεις γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ τὸν ἀγρόν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὐδὲ τὴν παιδίσκαυ αὐτοῦ, οὐδὲ τοὺς βόας αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ ὑπόζυγιον αὐτοῦ, οὐδὲ παντὸς κτήνους αὐτοῦ, οὐδὲ ὅσα τοῦ πλησίον σου ἐστίν. Ἐὰν οὖν ταῦτα, τουτέστι τὰ ἐκ λήθης· ἢ ἀγνοίας, ἢ συναρπαγῆς, ἢ ἐπιθυμίας, ἀτόπως γενομένα παρ' ἡμῶν οὐ περιτορᾷ παντελῶς, καταδικάζει δὲ προφανῶς ὁ τῶν ὄλων Θεός, ἵνα τὸ κέντρον τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐξαφανίσῃ καὶ τὸν ἐκ τούτου τῆς ἡμετέρας κατακρίσειως ὀλέσῃται θάνατον, ποίαις ἄρα καὶ πόσης αἰετός ἐστι τιμωρίας ὁ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητας αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταρρῶν; καὶ διὰ τοῦτο πάση σπουδῇ καὶ προθέσει κατ' ἐπίγνωσιν ἁμαρτάνων, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν τὸν Θεὸν οἰκίαν παράβασιν διὰ τῶν αὐτοῦ γραμμάτων ἐγγράφως ἡμῖν ἐπιδεικνύμενος, ὅπερ αὐτῆς ποιῆσαι τετόληκας, καὶ τοῦτο οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλ' ἰδη καὶ δευτέρον διὰ τῶν συνοδικῶν συγγραμμάτων, ἄγνοήσας ὡς εἰκοιεν, ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετενοίαν σε ἄγει· κατὰ δὲ τὴν σκληρότητα σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σιαυτῶ ὄργην ἐν ἡμέρᾳ ὄργης καὶ ἀποκαλύψεως, καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσι ζωὴν αἰώνιον. Τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τῇ ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὄργη καὶ θυμὸς, θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπίπασαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ καταπραζομένου τὸ κακόν· ἐπισκόπου μάλιστα καὶ ἐπίως τοῦ καθοδογιεῖν τοὺς ἄλλους ὀφειλοντος, καὶ κατευθύνειν εἰς ὁδὸν εἰρήνης διὰ τῆς ἀληθείας εἰς Χριστὸν τὸν Θεὸν ἰμολογίας, ἀλλ' οὐ κρημνίζειν εἰς ὁδὸν ἀπωλείας, διὰ τῆς οἰκίας αἰρίσεως τὰ διαθήματα τῶν ἐπομένων λαῶν. Περὶ ὧν καὶ λέγει διὰ τοῦ μακαρίου Ἱερεμίου ὁ Κύριος· Ὁ οἱ ποιμαίνοντες, οἱ διασκορπίζοντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς μου! Πρόβατα ἀπολωλότα ἐγενήθη ὁ λαός μου, οἱ ποιμαίνοντες αὐτὸν, ἔξωσαν αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ὄρη, ἀπεπλάνησαν αὐτοὺς, ἐξ ὄρους ἐπὶ βουνὸν ὤχοντο, ἐπελάθοντο κοίτης αὐτῶν. Πάντες οἱ εὐρίσκοντες αὐτοὺς, κατανήλισκον αὐτούς. Ποιμένες γὰρ πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελών μου, ἐμόλυκαν τὴν μερῖδα μου ἐπιθυμητὴν ἔδωκαν αὐτὴν εἰς ἔρημον ἄβασον. Διὰ τοῦτο, τάδε λέγει Κύριος ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας τὸν λαόν μου· Ὑμεῖς διασκορπίσατε τὰ πρόβατά μου, καὶ ἐξώσατε αὐτά, καὶ οὐκ ἐπισκέψασθε αὐτά. Ἴδου ἐγὼ ἐνδικῶς ἐφ' ὑμᾶς, κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν. καὶ ὡς ἐπελάθω μου καὶ ἠλιπίσας ἐπὶ ψεύδεσι, κέγω ἀποκαλύψω τὰ ὀπίτω σου, ἐπὶ πρόσωπόν σου, καὶ γνωσθήσεται ἡ ἀτιμία σου. Φανερώς γὰρ ἡ τῶν σῶν δογμάτων δευτέρα παράβασις, καὶ τὴν πρώτην ἰκούσιον οὐσαν ἀπέδειξεν καὶ ἐκ μελέτης πονηρᾶς, ἤγουν διανοίας ἀίρετικῆς, ἀλλ' οὐκ ἀβουλήτου συναρπαγῆς ἢ ἀπλάστου καρδίας παρὰ σοῦ γεγεννημένη κατὰ τῆς πίστεως. Ἐδει τοίνυν ἡμᾶς ἀναλογιζομένους τὸ πιστευθῆν ἡμῖν βάρως τῆς ἀρχιερατικῆς διακονίας, ταυτὸν δὲ λέγειν, τῆς προνοητικῆς τῶν ψυχῶν ἐπιμελείας, μηδαμῶς ἀναβαλίσθαι,

**A** *cerimonias per errorem in his quæ Domino sunt sanctificata, peccaverit, offeret pro delicto suo arietem immaculatum de gregibus (Levit. v). Sic quoque ea quæ in corde, id est, in sola cogitatione consistunt, damnat dicens: Cave ne forte subrepat tibi impia cogitatio, et fiat tibi in peccatum (Deut. xv). Et quæ ex intempestiva cupiditate fiunt, percutit, dicens: Non concupisces domum proximi tui, nec desiderabis uxorem ejus, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec omnia quæ illius sunt (Exod. xx). Quaresi hæc quæ a nobis ex oblivione, aut ignorantia, aut abreptione, aut cogitatione, aut cupiditate contra rationem fiunt, omnino non præterit, sed aperte damnat universitatis Deus, ut stimulum peccati nostri dealeat, et damnationis nostræ mortem, quæ ex eo oritur, perimat, quali, quæso, aut quanta dignus est pœna, qui divitias bonitatis ejus, et patientiæ, et longanimitatis contemnit; atque idcirco omni studio ac proposito per cognitionem peccat, et propriam in ipsum Deum transgressionem scripto nobis ostendit; quod ipse facere ausus es, idque non semel solum, sed jam iterum per synodales litteras tuas, ignorans, ut videtur, quod bonitas Dei ad pœnitentiam te adducit; secundum autem duritiam tuam et impeniens cor thesaurizans tibi iram in die iræ et revelationis justiciæ Dei, qui reddet unicuique secundum opera ejus: iis quidem qui secundum patientiam boni operis, gloriam et honorem et incorruptionem querunt, vitam æternam; iis autem qui sunt ex contentione, et qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, ira et indignatio, et tribulatio et angustia in omnem animum hominis operantis malum (Rom. ii); episcopi maxime, et sacerdotis, qui aliorum dux esse debet, eosque regere, et in viam pacis per veram in Christum Deum confessionem adducere, non præcipitare in viam perditionis gessus sequentium populorum, per propriam hæresim: de quibus et per beatum Jeremiam Dominus dicit: Væ pastoribus qui disperdunt et d lacerant ovem pascuæ meæ. Grex perditus factus est populus meus; pastores eorum seduxerunt eos, feceruntque vagari in montibus: de monte in collem transierunt, oblitii sunt cubitis sui. Omnes qui invenerunt, comederunt eum. Pastores enim multi demoliti sunt vineam meam, conculcaverunt partem meam, dederunt portionem meam desiderabilem in deserto solitudinis. Idcirco hæc dicit Dominus ad pastores qui pascunt populum meum: Vos dispersistis gregem meum, et ejecistis eos, et non visitastis eos. Ecce ego visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum (Jerem. xxiii, l, xii). Et quia oblitus es mei, et sperasti in mendacio; et ego revelabo posteriora tua contra faciem tuam, et apparebit ignominia tua (Jerem. xiv, juxta LXX). Manifeste enim secunda dogmatum tuorum transgressio etiam primam voluntariam demonstravit, et ex prava meditatione, sive sensu hæretico contra fidem a te factam fuisse, non ex involuntaria abreptione aut corde non ficto. Nos igitur oportuit, creditum nobis onus pontificalis ministerii reputantes, id est, providæ animarum curæ atque diligentie, nullatenus morari ac differre, cum fides a te prodere ur;*

sed rigore canonis præcise utentes, ex prima interpellatione scripti tui una cum eo qui scripsisset, dammare, ne rationalibus Domini ovis mortiferam doctrinæ tuæ porrigens granien, eos tecum per malam fidem mortificares, privaresque æterna secundum Christum vita: pro quibus ipse animam suam posuit bonus pastor, et propter quas cælos inclinans, a Patris non discedens sinu, venit in terram, ut perditam recuperans ovem, propriis honoribus ad suum secundum naturam patrem humaniter referret, ac per viscera misericordiæ cælesti gregi connumeraret (*Luc. xv*). Sed per longanimitatem sustinimus, nec rænam infliximus, acceptis misericorditer precibus Pithani episcopi, et Ignatii deconi tuorum apocrisiariorum, qui maxime asseverarent et affirmarent ejusmodi litterarum involuntariam esse abreptionem, nec mentis ac certæ sententiæ opus esse illam absurditatem dogmatis tui. Unde et dicebant, statim ac sine mora a peiori dogmate in melius mutationem in te fore, si te juxta illorum postulatam de eo amanter monuissemus, cujus rei causa nos hortati sunt, ut tibi ostenderemus, nos ea, in quibus lapsus es, notasse, quod utique per apocrisiarios nostros fecimus, rigorem canonis per charitatem omitentes, teque adhortantes, non tamen præcipientes omnino tanquam subjecto huic apostolicæ sedi, ut huc venire, teque canonicè expurgares de his quæ initio creationis tuæ non pie docuisti. Sed curavimus, inquit, *Babylonem, et non est sanata quoniam pervenit usque ad cælos iudicium ejus* (*Jerem. xv*). Non solum enim ipse incorrectus mansisti, sed memoratos apocrisiarios nostros decepti, idque erga eos fecisti, quod astutus serpens fecit adversus Adam, desertiorem una secum eum constituens, qui a Domino mandatum accepit. Tu enim simili modo, ut serpens, eos induxisti ac persuasisti ut extenderent manum, ac pro eo ut caperent de scripto nostro, ad te in modum formulæ misso, non malum quemdam et pronisecuum gustum, ut illic, id est, de ligno transgressionis, sed peram et sinceram sanctorum patrum consensionem; hæc enim pie ei scripto inseruimus ad animæ tuæ correctionem: tu eam a te repulisti, proque ea adulterino subjecisti absurditatis tuæ doctrinam, quo manuum adjicerent, quæ omnino tibi non profuerunt: tametsi visus es eos irretire multis sermonibus, et blanditiis labiorum protraxisti eos; at illi levitate elati, secuti sunt, nescientes animæ se periculum adire, quod iis fraudulentè struxeras: *Verba enim fraudulentorum mollia, et serunt intima v. s. eorum* (*Proverb. vii*). Nec audivisti dicentem: *Qui fodit se eam proximo, incidit in eam; et qui volvit la, idem, in seipsum volvit; lingua enim mendax odit veritatem, os vero incustoditum facit ruinas* (*Proverb. xvi, juxta LXX*). Quomodo igitur, cum hæc perpetraris in ipsis, et in exemplum formulæ perscriptam a nobis, et per ipsos ad te missam hortatu, ut dictum est, tuorum apocrisiariorum, constituisti ad nos scribere, teipsum decipiens, non nobis obrepens. Ideo certiores facimus Patres qui ubique terrarum sunt, quod ea quæ

A πίστει ὑπὸ σοῦ προδοθεῖν, ἀλλὰ τῇ ἀκριβείᾳ τοῦ κανόνος ἀποχρωμένους, ἐκ πρώτης ἐντύξεως τὸ γράμμα σὺν τῷ γράφοντι καταδικάζαι· ἵνα μὴ τοῖς τοῦ κυρίου λογικοῖς προβάτοις τῆς θανάσιμον τῆς διδασκαλίας προτεινόμενος πόαν, ἐαυτῷ ταῦτα συναπονεκρώσῃς, διὰ κακοπιστίαν, καὶ ἀποστερήσῃς αὐτὰ τῆς κατὰ Χριστὸν αἰωνίου ζωῆς. Ἐπεὶ ὧν αὐτὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθει ὁ Πιθμὴν ὁ καλῶς, καὶ δι' ἄπερ κλίνας τοὺς οὐρανοὺς, ἐκ τῶν πατρικῶν κόλπων οὐκ ἀποστὰς, κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα τὸ ἀπολλὼλος περισσώσασθαι πρόβατον ὧμοις ἰδίας πρὸς τὸν ἑαυτοῦ κατὰ φύσιν Πατέρα φιλεσθῶπως ἀνακομίσῃται, καὶ τῇ οὐρανῷ ποιῶνι συγκαταριθμηθῇ, διὰ σπλάγχνα ἑοῦς. Ἄλλ' ὄντισχόμεν τῶς μικροψυμίᾳ, τῶν ἐπιτιμιῶν, προσδεξάμενοι συμπαθείᾳ τῶν ἐκείνων, Πιθανοῦ τοῦ ἐπισκόπου καὶ Ἰγνατίου τοῦ διακόνου τῶν σῶν ἀποχρισιῶν, ἰσχυριζομένων μάλιστα καὶ διαβεβαιουμένων ἀκούσιον εἶναι τὴν συναρπαγὴν τοῦ τοιοῦτου γράμματος, ἀλλ' οὐ γνώμης ἔργον τὴν τοῦ σοῦ δόγματος ἀτοπίαν. Ὅθεν καὶ ἔλιγον αὐτίκα τε καὶ παραχρῆμα πρὸς τὸ κρεῖττον ἀπὸ τοῦ χείρονος δόγματος γίνεσθαι παρὰ σοῦ τὴν μετέθεσιν ἀνυπερβίτως, ἥνεκα σοὶ κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτῶν προτεινόμεν ἀγαπητικῶς τὴν περὶ τούτου ὑπόμνησιν, οὐ χάριν ἡμᾶς καὶ αὐτὰ σοῦ τὰ σφάλματα κατασημῆσθαι καὶ ὑποδείξει σοὶ παρεύλασαν, ὃ δὲ καὶ πεπετικαμεν διὰ τῶν ἡμετέρων ἀποχρισιῶν, παριδόντες δι' ἀγάπην τὸ ἀκριβὲς τοῦ κανόνος παρακλύομεν, οὐ πάντως ὡς ὑποκειμένον σε τῷ καθ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ θρόνῳ κανονικῶς, ἔλθειν καὶ ἀπολογησάσθαι, περὶ ὧν οὐκ εὐσεβῶς ἰδογματίας ἐν ἀρχῇ τῆς σῆς χειροτονίας, ἀλλ', ἰδοῦ, φύσιν, ἰατρύσαμεν τὴν Βαβυλῶνα, καὶ οὐκ ἴαθη· ὅτι ἤργισεν εἰς οὐρανὸν τὸ κρέμα αὐτῆς. Οὐ μόνον γὰρ ἀλόγως ἀδιόρθωτος ἔμεινας, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰρημίους ἡμῶν ἀποχρισιῶν ἠπάτησας, ἐργασάμενος εἰς αὐτοὺς ἔργον ὃ ἐργάσατο κακούργως εἰς τὸν Ἄδᾶμ ὁ ὄφις, συναποστάτην ἑαυτῷ καταστήσασθαι τὸν λαβόντα παρὰ Κυρίου τὴν ἐντολήν. Καὶ σὺ γὰρ ὁμοτρόπως τῷ ὄφει τούτους παρέπεισας, τίνας τὴν χεῖρα αὐτῶν, καὶ λαθεῖν ἐκ τοῦ σταλέντος σοὶ παρ' ἡμῶν ἰσοτύπου γράμματος, οὐ πονηρὰν τινα καὶ ἐπιμίκτον γῆυσιν, ὡσπερ ἐκεῖ, τοῦτέστιν ἐπὶ τοῦ ἔϋλου τῆς παραβάσεως, ἀλλὰ τὴν καθαρῶς τε καὶ ἄδολον τῶν ἁγίων Πατρῶν ὁμολογίαν ταύτην γὰρ εὐσεβῶς εἰς αὐτὸ τὸ σταλεῖν παρ' ἡμῶν καταξάμεν γράμμα πρὸς διόρθωσιν τῆς σῆς ψυχῆς, εἰ καὶ ταύτην ἑαυτοῦ διωσάμενος, ἀντὶ ταύτης αὐτοὺς ἐμβαλεῖν ὑπενόθευσας τῆς σῆς ἀτοπίας τὰ δόγματα, ἐξ ὧν τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήθησεν κῆν εἶδοξας αὐτοὺς ἀποπλανῶν, ὁμιλία πολλῇ, βρόχος δὲ τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξέκειλας αὐτοὺς. Οἱ δὲ, κωφθέντες, ἠκολούθησαν, οὐκ εἰδότες ὅτι περὶ ψυχῆς αὐτοῦ ἐστὶν ὁ κίνδυνος, ἐν σὺ δολιγῶς κατ' αὐτῶν συνεσκέυασας. Λόγοι γὰρ κερκώπων μαλακοὶ, οὗτοι δὲ τύπουσιν εἰς ταμιεῖα σπλάγχων. Ὡς μὴ ἀκούσας τοῦ λέγοντος, Ὁ ὄρυσσον βόθρον τῶ πλησίον αὐτοῦ, ἐμπίσειται εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ κυλίαν λίθον ἐφ' ἑαυτὸν κυλίει. Γλῶσσα γὰρ ψευδῆς, μισαῖ ἀλήθειαν· στήμα δὲ ὕστερον, ποιεῖ ἀκαταστασίας. Πῶς οὖν ταῦτα διαπραξάμενος εἰς αὐτοὺς τε καὶ τοὺς αὐτῶν σταλεῖν παρ' ἡμῶν ἰσοτύπου γράμμα κατὰ παράκλησιν, ὡς ἔρηται, τῶν σῶν ἀποχρισιῶν εἶδοξας γράφειν ἡμῖν ἑαυτὸν ἐξαπατῶν, ἀλλ' οὐχ' ἡμᾶς συνζαρκάζων. Διάτοι τούτου προσαναφέρουεν τῇ οὐ σουμενικῇ ἡμῶν

καρόττοι ὡς τὰ παραστάτα ἐπ' ἔργον ἀγαγόντες, μετὰ πάσης προθυμίας ἐξεθέμεθα, κατὰ μίμησιν τοῦ ὑποδειχθέντος ἡμῖν σχιδριίου, τὴν ἐνοῦσαν ἡμῖν ἐν κυρίῳ πίστιν. Ἄλλ' ἄκουε τί φησιν ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων πρὸς τὸν τὴν ἀλήθειαν παραλογισάμενον· Διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψύσασθαί σε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον; οὐκ ἐψύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ Θεῷ. Παρὰ πλῆτιόν τι ποιήσας τοῦ ἀκούσαντος παρὰ κυρίου διὰ Σαμουὴλ τοῦ προφήτου· «Τάδε εἶπε Κύριος Σαβαώθ· Νῦν ἐκίχησά ἡ ἐποίησιν Ἄμωλὶκ τῷ Ἰσραὴλ. Καὶ νῦν πορεύου καὶ πατάξεις αὐτὸν διὰ ἀναθεματικεῖς αὐτῶν, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ. Καὶ παρακούσαντος καὶ εἰρηκότος πρὸς Σαμουὴλ εἶα τῇ παραβάσει τῶν ὑπ' αὐτοῦ γενομένων ἐξ ἀναιδίας μετὰ λαυχῶν, Ἐύλογότος σὺ τῷ Κυρίῳ, ἔστησα πάντα ὅσα ἐλάλησε Κύριος» καὶ εἶπε Σαμουὴλ· Καὶ τίς ἡ φωνὴ τοῦ ποιμνίου τούτου τοῦ ἐν τοῖς ὠσὶ μου; καὶ εἰ θελητὸν τῷ Κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσιάαι, ὡς τὸ ἀκούσαι φωνῆς κυρίου; ἰδοὺ ἀκού ὑπὲρ θυσίαι ἀγαθῆ, καὶ ἡ ἐπακρόασις ὑπὲρ στίβων νεῶν, ὅτι ἁμαρτία οἰωνισμὰ ἐστὶ. Διότι ἐξουθενώσας τὸ ζῆμα κυρίου, καὶ ἐξουθενώσαι σε Κύριος, τοῦ μὴ εἶναι σε ἡγούμενον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Καὶ εἶπε Σαουλ πρὸς Σαμουὴλ· Ἠμάρτυκα, ὅτι παρέβην τὸν λόγον κυρίου καὶ τὸ ῥῆμά σου. Σὺ δὲ τὴν μὲν τούτου παράδασιν ἐμμήσω, τὴν δὲ ἐξαγύρευσον τῆς παραβάσεως, οὐκ ἐξέλυσας, οὐδὲ εἶπα; Ἠμάρτυκα, παραλλάξας τὴν τοῦ κυρίου πίστιν, καὶ ἀπατήτας τοὺς ἡμετέρους ἀποκρισιαρίους. Ποία οὖν τούτων ἴδωμαι ἔσομαι σοι; μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι, λίγη Κύριος; ἢ ἐν ἔθναι τῷ τοιούτῳ οὐκ ἐπιδίχησαι ἡ ψυχὴ μου; Διὸ τούτους μὲν ἐν σποδῷ καὶ σάκκῳ καὶ τῆξει ψυχῆς καὶ σώματος, δάκρυσι μετανοίας, τὴν προστριβεῖσαν αὐτοῖς παρὰ σοῦ χλεῦν ἐκαθάρακι προστετάχαμεν· οἷα μὴ μόνον τῆς ἀποστολικῆς καταφρονήσαντας ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῆς σοφῆς παρακούσαντας παροιμίας τῆς λιγούσης· Ἐὰν δέηται σου ὁ ἐχθρὸς μεγάλῃ τῇ φωνῇ, μὴ πεισθῆς αὐτῷ, ἵπτα γὰρ πονηρίαί εἰσὶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Σὺ δὲ μετὰ τῶν αἰρετικῶν σου δογματῶν, ἤγουν τῶν συνοδικῶν γραμμάτων τῶν τε πρότερον, καὶ τῶν νῦν παρὰ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἀπισταλμένων τῇ ἀποφάσει τοῦ ἀναθέματος κατεδικάσαμεν ἐκ τῆς ἀθνητίας τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου, πάσης σε καθελόντες ἱερατικῆς ἀξίας καὶ ὀνομασίας, ἀπὸ τῆς γεγραμμένης ἡμῖν καὶ ὀρισθίσσης ἡμέρας, φαιμέν δὲ τῆς πρώτης τοῦ παρόντος Νοεμβρίου μηνὸς τῆς ἐπιστάσεως ὀγδοῦς ἡδικτιῶνος, εἰς ἣν τὰ παρὰ σοῦ ἐπισηφῆ συνοδικὰ ἐδεξάμεθά τε καὶ κατεκρίναμεν· ἄχρις ἂν καὶ αὐτὸς αἰτὰ τὰ παρὰ σοῦ γινόμενα συνοδικὰ, τάτε πρότερα, καὶ τὰ νῦν μετὰ παλιῶς τοῦ ὀπισσοῦν ἑγγράφως ἢ ἀγράφως, συναγορευόντος αἰτοῖς, ἢ ὑπεραπολογουμένου αὐτῶν συζώνως ἡμῖν καταδικάσωσι καὶ ἀναθεματίσωσιν ὡς αἰρετικά τε καὶ ἔωλα. Τὰ πρώτα μὲν, διὰ τὴν ἐγκειμένην αὐτοῖς ἀποπικίαν τῶν ἐπιληψίμων σου δωδεκα κεφαλαίων, ὧν τὴν εἴδασιν παρ' ἡμῶν ἑγγράφως προσεβλήσας, εἰς τὸ ἀναπολόγητόν σε τυγχάνει, παραιτούμενον τὴν διάρθρωσιν. Τὰ δεύτερα δὲ, διὰ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἀσθεοῦς δόγματος, ἣν ἐν αὐτοῖς ποιῆσαι τετόλμηκας· ἀνελὼν μὲν, τὸ φύσει θελητικόν, καὶ ἐνεργητικόν ὑπάρχειν τῆς ἡμῶν σωτηρίας, καθ' ἑκατέραν, τῶν ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς ἐστὶ φύσεων τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐφ' ᾧ τε διὰ τῆς τῶν τοιούτων εὐσεβῶν φωνῶν ἀναιρέσεως, ἀνεθελήτων τε καὶ ἀνεύρητων, μᾶλλον δὲ ἀνούσειν, καὶ ἀνυπερκτον ἐν ἐκα-

A visa sunt ad effectum perducentes, omni studio exposuimus nostram in Domino fidem. Sed audi qui princeps apostolorum ad eum dicat, qui veritatem erat frustratus: *Cur tentavit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto? non es mentitus hominibus, sed Deo (Act. v).* Ac simile aliquid fecisti ei qui per Samuelem prophetam audivit a Domino: *Hæc dicit Dominus exercituum: Recensui quæcunque fecit Amalec Israeli. Nunc ergo vade, et percutite Amalec, et demolire universa ejus.* Qui cum non obedisset, ac dixisset Samueli, quasi per impudentiam glorians in transgressione sua: *Benedictus tu Domino, implei verbum Domini; dixitque Samuel: Et quæ est hæc vox gregum, quæ resonat in auribus meis? Nunquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius ut obediatur voci Domini? Melior es enim obedientia quam victimæ, et auscultare magis quam offerre arietem arietum, quoniam quasi peccatum ariolandi est, repugnare. Pro eo ergo quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis rex. Dixitque Saul ad Samuelem: Peccavi; quia prævaricatus sum sermonem Domini et verba tua (1 Reg. xv).* At tu ejus quidem transgressionem imitatus es, confessionem vero transgressionis non es æmulatus, nec dixisti: *Peccari, cum mutaveris Domini fidem, et deceperis nostros apocriuarios. Super quo tibi propitius esse potero? Nunquid super his non visitabo, dicit Dominus? et in gente tali non ulciscetur anima mea (Jerem. v)?* Quamobrem hos quidem in cinere et sacco et afflictione animæ et corporum, et lacrymis pœnitentiæ, opprobrium ipsis a te illatum expurgare jussimus, quod non solum apostolicam contempserint potestatem, sed etiam sapientem non audierint parabolam quæ dicit: *Quando submiserit inimicus vocem suam, ne credideris ei, quoniam septem nequitiæ sunt in corde illius (Proverb. xxvi).* Te vero una cum hæreticis tuis litteris, id est, litteris synodalibus, quæ et prius et nunc a te ad nos missæ sunt, sententia anathematis damnavimus, ex eo die qui scriptus a nobis ac definitus est, nempe a die prima præsentis mensis Novembris, indictione 8, qua die missas a te lubricas litteras accepimus et condemnavimus: quæ ea, quæ synodaliter a te gesta sunt, quæque prius et quæ nunc, tu cum omnibus, qui quomodocumque vel scripto, vel sine scripto, iis patrocinantur, aut ea defendunt, nobis consentiendo damnetis et anathematizetis hæretica et vana. Primum quidem propter hærentem in his absurditatem reprehensibilium duodecim tuorum capitum, quæ tibi scripto nota feci, ut inexcusabilis sis, si emendationem recuses. Deinde quod pium sermonem irritum facere in illis ausus es, impium vero dogma confirmare, qui hoc sustuleris, quod per naturam voluntas et operatio salutis nostræ sit in Domino nostro Jesu Christo, secundum utramque earum, ex quibus et in quibus est, naturarum: in quo propter sublatas ejusmodi piæ voces, sine voluntate ac sine operatione, quinimo sine substantia ac sine existentia in utraque natura eum esse astruxisti; quod enim est expers omnis substantialis voluntatis atque operationis, destituitur etiam ab

omni substantiali existentia. Qui præterea sustuleris in præfato tuo secundo synodali, et hoc, Omnia anathematizare quæcunque anathematizamus, ut per hoc non solum eos etiam quos anathematizamus, nempe ipsas impiorum hæreticorum personas, anathematizare recuses (nam si dogmata a te non anathematizentur, perspicuum est te ne personas quidem nefariorum hæreticorum anathematizare, siquidem hæreses ipsorum causa, non causa naturæ, eos anathematizamus), sed ut etiam omnem omnium errorem paganorum, Judæorum, hæreticorum in te confirmes. Si enim omnia omnium horum dogmata condemnamus, ut contraria et inimica veritati, tu vero omnia tua nobiscum voce non anathematizas quæ anathematizamus, consequens est te horum omnium errorem confirmasse, qui a nobis sive ab Ecclesia catholica anathematizatur. Qui igitur ista fecisti adversus catholicam fidem, *Neglexisti me, dicit Dominus, et oblitus es sæderis mei dicentis: Non transgredieris de omnibus sermonibus, quos ego præcipio tibi hodie, dextera aut sinistra, ut eas post deos a iis, ut colas eos. Et erit, si non audieris, vocem Domini Dei tui, ut custodias et facias omnia præcepta ejus, et statuta ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, et venient super te omnes hæc maledictiones et apprehendent te (Deut. xxxiii). Viae eius tuæ et cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi. Hæc malitia tua, quæ amara est, quoniam attingit usque ad cor tuum. Quomodo igitur dices: Non sum pollutus, nec ambulavi post superinductitiam novitatem? Vide vias tuas in errore impressas, et cognosce quid feceris, quoniam si ablueris de nitro, et multiplicaveris tibi herbam, maculatus es in iniquitatibus tuis coram me, dicit Dominus (Jerem. ii), donec convertens convertas te sincere, et eum per piam confessionem diligas in toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua. Hoc est enim primum et magnum mandatum (Matth. xxi), recte credere in Dominum ac Deum nostrum Jesum Christum, juxta sanctorum Patrum et probatorum atque universalium conciliorum doctrinam. Et nunc meliores fac vias tuas, et dogmata cordis tui emunda ab omni hæretica pravitate; et audi vocem Domini Dei tui, et cessabit Dominus ab omnibus malis quæ dixit in te. Ne igitur amplius per ea quæ scribis, aut inscite struis, ut alii pro te scribant, patrocineris impietati, sed eam potius ut hæreticam ac usa. Non enim jam homo pœnitens a malitia sua dicit, Quid feci? Ecce enim iudicio contendo tecum, dicit Dominus, cum dicis: Non peccavi: quia contempsisti me vehementer, ut duplices faceres vias tuas (Jerem. ii). Quapropter cognoscens cognosces, quoniam admodum diximus, quod depositus sis ab omni sacerdotali dignitate et ministerio in sancta Dei catholica et apostolica Ecclesia, quoad sine ulla prætermissione omnia, quæ a nobis hic synodalliter sancita sunt ac definita ad commentationem et confirmationem catholicæ Ecclesiæ, videlicet, dictorum sanctorum Patrum, et universalium quinque synodorum, scripto confirmes, et nobiscum confitearis in uno sanctæ et consubstantialis et adorantæ Trinitatis*

τῆρα φῶσι τοῦτον ὄντα κατασκευάσας. Τὸ γὰρ πάσης ἁμοίον ἐν οὐσιώδους θελήσεως καὶ ἐνεργείας, καὶ πανταίως ἔρημὸν ἐστὶν οὐσιώδους ὑπάρξεως. Συνανελὼν δὲ πρὸς τοῦτοις ἐν τῷ μῆνι σου δευτέρῳ συνοδικῷ, καὶ τὰ πάντα ἀναθεματίζειν ὅσα ἀναθεματίζομεν· ἵνα διὰ τοῦτου μὴ μόνον καὶ οὐς ἀναθεματίζομεν, ἤγουν αὐτὰ τὰ πρόσωπα τῶν ἀσθεῶν αἰρετικῶν παραιτήτῃ ἀναθεματίζομεν· τῶν γὰρ δογμάτων οὐκ ἀναθεματιζομένων ὑπὸ σοῦ, δὴλον ὡς οὐδὲ τὰ πρόσωπα τῶν ἐκθεμένων αἰρετικῶν ἀναθεματίζεις· εἴπερ τῆς αἰρέσεως αὐτῶν χάριν καὶ οὐχί τῆς φύσεως ἔνεκα, τοῦτους ἀναθεματίζομεν· ἀλλ' ἵνα καὶ πάσαν ἀπάντων πλάνην, Ἑλληνῶν, Ἰουδαίων, αἰρετικῶν καθ' αὐτοῦ βεβαιώσῃς. Εἰ γὰρ τὰ δόγματα τούτων ἀπάντων ἅπαντα κατακρίνομεν ὡς ἐχθρὰ καὶ πολέμια τῆς ἀληθείας, σὺ δὲ πάντα συμφώνως ἡμῖν οὐκ ἀναθεματίζεις· ἄπερ ἀναθεματίζομεν, εἰκότως ἄρα τὴν τούτων ἀπάντων πλάνην ἐκύρωσας, ὑφ' ἡμῶν ἤγουν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀναθεματιζομένην. Ταῦτα τοίνυν διαπραξάμενος κατὰ τῆς ὀρθοδόξου πίστους, ἴμου ἡμέλησας, λέγει Κύριος, καὶ ἐπελάθῃς τῆς διαθήκης μου τῆς λεγούσης· Οὐ παραβῆσθ' ἀπὸ πάντων τῶν λόγων ὧν ἐγὼ ἐνετίλλομαι σοὶ σήμερον, δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ πορεύεσθαι ἰπίσω θεῶν ἑτέρων, λατρεύειν αὐτοῖς. Καὶ ἔσται, εἰ μὴ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου φυλάσσειν καὶ ποιῆν πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἡκριθασμένα αὐτοῦ, ὅσα ἐγὼ ἐνετίλλομαι σοὶ σήμερον, καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σὲ πάσαι αἱ κατάραι αὐταί, καὶ καταλήψονται σε. Αἱ γὰρ ὁδοὶ σου καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά, ἐποίησαν ταῦτά σοι. Αὕτη ἡ κακία σου ὅτι πικρὰ, ὅτι ἤφατο ἕως τῆς καρδίας σου. Πῶς οὖν ἔρις, ὅτι οὐκ ἐμάκρθη, καὶ ὅπως τῆς ἐπιεισάκτου καινοτομίας οὐκ ἐπορεύθην; Ἴδε τὰς ὁδοὺς σου ἐν τῇ πλάνῃ τῶν αἰρετικῶν τυπωθείσας, καὶ γῶθι τί ἐποίησας· ὅτι εἰς ἀποπύρην ἐν νῆρῳ καὶ πῆλῳ σταντῷ πόσῃ, κενηθῶσαι ἐν ταῖς ἀδικίαις σου ἐναντίον ἐμοῦ, λέγει Κύριος· ἕως ἂν ἐπιστρέψῃς ἐπιστρέψῃς εὐκρινῶς καὶ ἐγαπήσῃς αὐτὸν δι' εὐσεβοῦς ὁμολογίας ἐν ᾧ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ δικαιοῖᾳ σου· αὕτη γὰρ ἔστι πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολὴ τὸ πιστεῦν ὁρθῶς εἰς αὐτὸν τὸν κύριον ἡμῶν καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν, κατὰ τὴν τῶν ἁγίων Πατρῶν καὶ τὴν τῶν ἐγκρίτων καὶ οἰκουμηνικῶν συνόδων διδασκαλίαν. Καὶ νῦν βελτίους ποίησον τὰς ὁδοὺς σου, καὶ τὰ δόγματα τῆς καρδίας σου ἁγίσσον, ἐκ πάσης φουλότῃτος αἰρετικῆς καὶ ἄκουσον τῆς φωνῆς Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ παύσεται Κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν, ὧν ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ· μὴ οὖν εἶ δι' ὧν γράφεις, ἢ γράφειν ἀπαιδευτῶς ἑτέρους ὑπὲρ σοῦ παρασκευάζεις, συναγορήσῃς τῇ ἀσέβειᾳ, κατογήρει δὲ ταύτης μᾶλλον, ὡς αἰρετικῆς. Οὐκ εἶ γὰρ ἄνθρωπος μετανοῶν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, καὶ λέγων, Τί ἐποίησα; ἰδοὺ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σὲ, λέγει Κύριος, ἐν τῷ λέγειν σε, Οὐχ ἤμαρτον. Ὅτι κατεφρόνησάς μοι, σφύδρα τοῦ δισσεύσαι τὰς ὁδοὺς σου. Διὸ γνώσκων γνώσῃ καθάπερ εἰρήκαμεν, ὡς καθηρημένος ὑπάρχεις πάσης ἱερατικῆς ἀξίας καὶ λειτουργίας, ἐν τῇ καθολικῇ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ, μέχρις ἂν ἀπαρλείπτως ἅπαντα τὰ παρ' ἡμῶν ἐνταῦθα συνοδικῶς κυρωθέντα τε καὶ ὀρισθέντα πρὸς σύστασιν καὶ βεβαίωσιν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ταυτὸν δὲ λέγειν, τῶν εἰ-

ρημένων ἁγίων Πατρῶν, καὶ τῶν ἐγκρίτων οἰκουμενικῶν πέντε συνόδων ἐγγράφως κυρώσεως, καὶ σὺν ἡμῖν ὁμολογήσεως ἐπὶ τοῦ ἐνός τῆς ἀγίας ὁμοουσιῦ καὶ προσκυνητῆς τριάδος Θεοῦ Λόγου σεσαρκωμένου δι' ἡμᾶς καὶ τελείως ἠνανθρωπήσαντος, δύο φύσεις καὶ ὑπόστασιν ἠνωμένας ἀσυνχύτους καὶ ἀδιαίρετους, καὶ δύο φυσικὰς θελήσεις, καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας, θεϊαν καὶ ἀνθρωπίνην συμφυρῶς ἠνωμένας κατὰ τὴν τῶν ἁγίων Πατρῶν διδασκαλίαν, εἰς πίστωσιν ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ φύσει τέλειον καὶ ἀνθρώπινον φύσει τέλειον τὸν αὐτὸν ὑπάρχειν ὡς κατὰ πάντα κυρίως ὁμοιον τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ, πλὴν ἀγεννησίας, καὶ κατὰ πάντα κυρίως ὁμοιον ἡμῖν, μόνης διχα τῆς ἁμαρτίας· καὶ ἀναθεματίζης πάντας οὓς ἀναθεματίζομεν εἰρετικούς, ταυτὸν δὲ λέγειν, ἢ καθολικῆ τοῦ Θεοῦ καὶ Ἀποστολικῆ Ἐκκλησίας μετὰ πάντων τῶν αἰρετικῶν δογματῶν αὐτῶν, καὶ τοὺς νῦν ἀμφυβήτας αἰρετικούς, καὶ παρ' ἡμῶν συνοδικῶς διὰ τὴν αἴρεσιν αὐτῶν ἀναθεματισθέντας· φαμέν δὲ Θεόδωρον τὸν γενόμενον ἐπίσκοπον τῆς Φαράν, Κύρον τὸν Ἀλεξανδρίας, Σέργιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς αὐτοῦ διαδόχους, Πύρρον καὶ Παῦλον, μετὰ πάντων τῶν αἰρετικῶν αὐτῶν ὁσημάτων, καὶ τῆς ἀσεβοῦς ἐκτίσεως, καὶ τοῦ ἀσεβεστέρου τύπου τῶν ἀθεμίτων παρ' αὐτῶν κυρωθέντων εἰς ἀνατροπὴν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ πάντων ἀπλῶς τῶν μίαν τερατευομένων, ἢ μηδεμίαν ὅπως ὁμολογεῖν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ φύσιν, ἢ θλίψιν, ἢ ἐνέργειαν· οὓς ὡς πολεμίους αὐτῆς ὑπάρχοντας, ἢ καθολικῆ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποστολικῆ Ἐκκλησίας δικαίως ἀποβάλλεται καὶ ἀναθεματίζει. Μὴ οὖν ἀποδοκιμάσης τὸν τοῦ Κυρίου λόγον προσμύμων τοῖς ἀσεβίαις. Εὐσέβεια γὰρ εἰς Θεὸν, ἀρχὴ αἰσθήσεως· καὶ ἰὰν ζητήσης αὐτὴν ὡς ἀργύριον καὶ ὡς θησαυροὺς ἐξερευνήτης αὐτὴν, τότε συνήσεις φόβον Κυρίου, καὶ ἐπίγνωσιν Θεοῦ εὐρήσεις· ὅτι Κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ γνώσεις καὶ σύνεσις, καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθούσι σωτηρίαν. Διὸ ἐπίτρεψον πρὸς με λέγει Κύριος, καὶ οὐ μὴ στηριῶ τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ σέ· ὅτι κλεψίμων ἐγὼ εἶμι, καὶ οὐ μὴ κληθῶ σοι εἰς τὸν αἰῶνα. Πλὴν γυνῶς τὴν ἀδικίαν σου, ὅτι εἰς Κύριον τὸν Θεόν σου ἠσέβησας, καὶ διέχθας τὰς ἐδούς σου πρὸς τοὺς ἀλλοτρίους τῆς πίστεως, τῆς δὲ φωνῆς μου οὐχ' ὑπήκουσας, λέγει Κύριος. Ἢ γὰρ ἐπίγνωσις τῶν οἰκείων πρόξενος εἶσται σοι τῆς ταχίας ἐπ' αὐτοῖς διωρθώσεως, εἰ μάλα κατὰ τὸ ἐν τοῖς δόγμασιν οἰκίου σφάλματος καὶ τὸ ἐν τοῖς ἱεροῖς κανόσι θεραπεύσεις πλημμέλημα. Καὶ τούτους γὰρ ἀθετῆσαι τετόλμηκας, οὐχ ὁμολογήσας ἑαυτὸν, διὰ τῶν οἰκείων γραμμάτων, ὡς ὑποκείμενον τῷ κατ' ἡμᾶς ἀποστολικῷ θρόνῳ βικαρίῳ. Δι' ἑκατέρου τοίνυν ἀσφαλῶς [Forte leg. σφαλῆς], ἑκάτερον σπούδασον ἐξιάσασθαι προσκοπῶντος. Οὐ γὰρ ἐτίρωξες ἐξίς τὴν παρ' ἡμῶν τελείαν συγχώρησιν, εἰ μὴ ἐν ἑκατέροις, ἡμῖν παραστήσεις τὰν οἰκείαν διόρθωσιν.

Deo Verbo, qui propter nos incarnatus est, et perfecte humanatus, duas naturas secundum hypostasim unitas inconfuse et indivise, et duas naturales voluntates, duasque naturales operationes, divinam et humanam connaturaliter unitas, secundum sanctorum Patrum doctrinam, ad veram confirmationem, quod Deus natura perfectus, et homo natura perfectus idem existit, ut per omnia proprie similis Deo et Patri, præter quam quod Pater ingenitus est, et per omnia proprie similis nobis, solum absque peccato; et anathematizes omnes hæreticos, quos anathematizamus, id est, quos anathematizat catholica Dei et apostolica Ecclesia, cum omnibus hæreticis ipsorum dogmatibus; et eos qui nunc exorti sunt hæreticos, et qui a nobis synodally propter ipsorum hæresim anathematizati sunt: Theodorum dico, qui fuit episcopus Pharan, et Cyrum qui Alexandria, et Sergium qui Constantinopolis, ejusque successores Pyrrhum et Paulum, cum omnibus ipsorum hæreticis dogmatibus, et impia expositione, magisque impia formula eorum quæ ab ipsis nefarie firmata sunt, ad orthodoxæ fidei eversionem; et omnibus simpliciter qui vane affirmant unam, sive nullam omnino contententur divinitatis et humanitatis Christi naturam, aut voluntatem, aut operationem: quos ut hostes et adversarios suos catholica Dei et apostolica Ecclesia jure abjicit et anathematizat. Ne igitur repudies Domini sermonem, in impiis permanens. Pietas enim in Deum, principium est sensus ac sapientiæ; et si quæres eam ut argentum, et sicut thesaurum investigabis eam, tunc intelliges timorem Domini, et cognitionem Dei invenies, quoniam Deus dat sapientiam, et a facie ejus cognitio et intelligentia, reservat salutem recte agentibus. Quare revertere ad me, dicit Dominus, et non firmabo vultum meum super te, quoniam misericors ego sum, nec irascor tibi in æternum. Tantum cognosce iniquitatem tuam, quia in Dominum Deum tuum impie egisti, et effudisti vias tuas ad alienos fidei, voci autem meæ non obedisti, dicit Dominus. Nam cognitio rerum tuarum conciliabit tibi celerem in iis correctionem, maxime si una cum proprio dogmatis errore corrigas etiam quod in sacros canones peccasti; eos enim irritos facere ausus es, qui teipsum per proprias litteras non confessus sis, ut subditum huic apostolicæ sedi vicarium. Qui igitur in utroque lapsus es, utrique studeto convenienter mederi; non enim aliter habebis perfectam a nobis veniam, nisi in utroque nobis correctionem tuam exhibeas.

## EPISTOLA XII,

AD ECCLESIAM THESSALONICENSIIUM.

De Pauli damnatione, ejusque hæresi fugienda.

Τῷ φιλικρίττῳ κλήρῳ τε καὶ λαῷ τῆς Θεσσαλονικίαν ἁγίας τοῦ Θεοῦ καθολικῆς Ἐκκλησίας, Μαρτίνῳ δούλῳ:

Christum diligenti clero et populo sanctæ Dei catholice Thessalonicensium Ecclesiæ, Martinus ser-

vus servorum Dei sanctæ ejus catholicæ et apostolicæ Romanæ Ecclesiæ episcopus.

Universitatis opifex Dominus noster Jesus Christus, cum initio hominem fecisset, ad tutelam ejus vitæ proprium ipsi largitus est mandatun, præcipiens id nullatenus transgredi, ne solutionis mandati fructum perciperet propriam dissolutionem, id est, mortem : quod, dum accidisset, innotuit ut omnes timore Dominum timerent, nec amplius ad mandati prævaricationem facile caperentur a diabolo, qui nos primitus decepisset. Unde humaniter saluti ipse nostræ prospiciens, inimicitias posuit inter nos et eam qui sofellisset, easque voluit perennes esse, quas artificiose augens, cum incarnatus homo secundum nos factus est, clamabat, dicens : *Non veni pacem mittere in terram, sed gladium (Matth. 1)* ; has qui non accipit, inimico vitæ nostræ diabolo omnino sit amicus, inimicitias solvens, quas inter nos et ipsum Dominus posuit; deficiensque a Deo vivente per peccatum mortificatur, quo hominum natura in seipsam armata est, et affectionibus corrumpitur, quam naturam pacificare volens ipsius opifex, proprium, ut dictum est, in terram adveniens gladium dedit, qui evangelicæ secundum ipsum prædicationis sermo est, omnem impietatem atque iniquitatem cædens semper ac demetens, commendans vero orthodoxam in ipsum confessionem in iis qui eam firmæ custodiunt. Quando igitur, dilecti fratres, nobis, qui per gratiam ipsius sacerdotes sumus, evangelicæ prædicationis sermo creditus est, ut cum sapientia et fide tueamur ejus domum, catholicam nempe Ecclesiam, in'egram atque immaculatam ab iis qui eam violare ac lædere properant, necessario vobis notum facimus, jubente maxime hoc nos facere ipso Domino per prophetam dicentem : *Consolamini, consolamini populum meum, dicit Dominus : sacerdotes, loquimini ad cor Jerusalem ; consolamini eam, quia impleta est humiliatio ejus (Isai. xl)*. Nam is qui pastor ejus vocatus est, mutatus est in lupum, eamque humilare conatus est, per ea quæ impie in nos dogmatizavit, quippe qui cœlestem panem, qui per carnem in terram ad nos advenit, non apposuit vobis sincere ac sine innovatione in cibum et potum ad vitam æternam, per apostolicam paternamque doctrinam, sed apposuit cibum Ægyptiacum, sive doctrinam hæreticam, quæ inquinare solet, non confirmare cor hominis. Studuit enim non solum initio propositionis suæ turbidam in ruinamentorum suorum confusionem per litteras suas huic apostolicæ sedi imponere, sicuti ab eo missis apocrisiariis, Pithano episcopo et Ignatio diacono tum coram ostendimus; sed nunc quoque doctrinæ suæ cœnum augere, tametsi, præfatorum virorum bortatu, absurditates ejus et errores notos ei fecissemus, ac præterea misissemus exemplum formulæ doctrinæ veræ ac salutaris, quæ nobis tradita est a sanctis apostolis et probatissimis Ecclesiæ Patribus, ut id firmiter intuens, propriam sententiam corrigeret. Ille vero etiam post cognitionem veritatis non audivit dicentem : *Initium*

A τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ τῆς τῶν Ῥωμαίων ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος.

Ὁ τῶν ὄλων δημιουργὸς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καταρχὰς ποιήσας τὸν ἄνθρωπον, πρὸς συντήρησιν τῆς αὐτοῦ ζωῆς, τὴν οἰκίαν αὐτῷ δεδώρηται ἐντολῆν, παραγγεῖλαι ταύτην μηδαμῶς παρασθῆναι, ἵνα μὴ τῇ λύσει τῆς ἐντολῆς, καρπὸν δριψήται τὴν οἰκίαν διάλυσιν. ἤγουν τὸν θάνατον, ὃ δὴ καὶ συμβῆν, ἐγνωρίσθη πρὸς τὸ πάντας φόβῳ φοβείσθαι τὸν Κύριον, καὶ μακρῆτι πρὸς παραβάσιν ἐντολῆς εὐχειρώτους ὑπάρχειν, τῷ ἀρχῆθεν ἡμᾶς ἀπατήσαντι διαβόλῳ. Ὅθεν φιλοανθρώπως αὐτὸς ὁ καθδεμῶν τῆς ἡμῶν σωτηρίας καὶ ἐχθρῶν ἔθνην ἐνεκμήσων ἡμῶν καὶ τοῦ ἀπατήσαντος, εἰς τὸ διανεκῶς ταύτην ὑπάρχειν, ἣν εὐτίχως ἐπιτείνων ἡνίκα σαρκωθεὶς καθ' ἡμᾶς γέγονεν ἄνθρωπος, εἶδὼς λέγων Ὁκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μάχαιραν. Ἡν ὁ μὴ δεχόμενος, φιλοῦται πάντως τῷ ἐχθρῷ τῆς ἡμῶν ζωῆς διαβόλῳ, λύων τὴν ἐχθρῶν ἡν ὁ Κύριος ἔθνην, μεταξὺ ἡμῶν καὶ αὐτοῦ, καὶ ἀριστόταμος ἀπὸ Θεοῦ ζῶντος, καὶ νεκρούμενος τῇ ἁμαρτίᾳ δι' ἣν τῶν ἀνθρώπων φύσις καθ' ἑαυτῆς ἐπολεμήθη κατασφαιρομένη τοῖς πάθισιν. Ἡν αὐτὸς εἰρηνεῦσαι βουλομένος ὁ ταύτης δημιουργός, τὴν οἰκίαν ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς εἴρηται, παραγεγόμενος ἐδωρήθη μάχαιραν, ὅπερ ἐστὶν ὁ τοῦ κατ' αὐτὸν εὐαγγελικοῦ κηρύγματος λόγος τέμνων διὰ παντὸς καὶ ἐκθερίζον πᾶσαν ἀσίθειαν καὶ παρανομίαν, συνιστῶν δὲ τὴν εἰς αὐτὸν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν, ἐν τοῖς βεβαίως ταύτην φυλάσσουσιν. Ἐπεὶ οὖν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἡμῖν τοῖς κατὰ χάριν αὐτοῦ ἱερεῦσιν, ὁ τοῦ τοιοῦτου εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ἐπιστεῦ' ἡ λόγος, ἵνα μετὰ φρονήσεώς τε καὶ πίστεως τὴν οἰκίαν αὐτοῦ φυλάξωμεν, ἤγουν τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν ἄσυλόν τε καὶ ἀνεπηρέαστον, ἐκ τῶν ταύτην λυμάνεσθαι κατεπιγεγομῶσιν, ἀναγκαίως γνωρίζομεν ὑμῖν, μάλιστα τοῦτο παρεγγυῶντος πράττειν ἡμᾶς αὐτοῦ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Παρακαλεῖτε, παρακαλεῖτε, τὸν λαὸν μου, λέγει ὁ Θεός· ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν Ἰερουσαλήμ· παρακαλέσατε αὐτήν, ὅτι ἐπλήσθη ἡ κατείνωσις αὐτῆς· ὡς ὁ κληθεὶς ὑμῶν ποιμὴν, εἰς λύκου τάξιν ἀντικατέστη, καὶ ταπεινώσαι ταύτην ἐπεχείρησε, δι' ὧν ἀσεθῶς πρὸς ἡμᾶς ἐδογματίσθη· μὴ τὸν οὐράνιον ἄρτον, τὸν ἐπὶ γῆς διὰ σαρκὸς πρὸς ἡμᾶς φοιτήσαντα παραβήμενος ὑμῖν εἰλακρῶς τε καὶ ἀκαινοτομῶτως εἰς βρώσιν καὶ πόσιν πρὸς ζωὴν αἰώνιον διὰ τῶν Ἀποστολικῶν καὶ πατρικῶν δογμάτων· ἀλλὰ τὴν Αἰγυπτιακὴν τροφήν, ἣν τὸν αἵρετικῶν διδασκαλίαν, ἣτις μολύνειν εἴθωιν, ἀλλ' οὐ στηρίζειν καρδίαν ἀνθρώπου. Ἐσπούδασε γὰρ οὐ μόνον ἐν προομιῶσι τῆς αὐτοῦ προβολῆς τὴν βολερῶς ἀνατροπὴν τῶν αὐτοῦ μισμάτων διὰ τῶν αὐτοῦ γραμμάτων τῷ καθ' ἡμᾶς Ἀποστολικῷ θρονίῳσι θερόνῳ, καθὼς καὶ τοῖς κατ' αὐτοῦ σταλιεῖσιν ἀποκριταριοῖς, ἤτοι Πιθάνῳ τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ Ἰγνατίῳ τῷ διακόνῳ τῷ τιμικαῦτα κατὰ πρόσωπον ἀπεδείξαμεν, ἀλλὰ καὶ νῦν τὴν τῶν τοιούτων αὐτοῦ δογμάτων θλώσιν ἐπαυξῆσαι· καίτοι κατὰ παράκλησιν τῶν εἰρμίνων ἀνδρῶν τὰς ἀποτίας αὐτοῦ καὶ τὰ σφάλματα γνωρισάντων ἡμῶν, καὶ πρὸς τοῦτους ἴσον ἀποστειλάντων ὀρθοῦ καὶ σωτηρίου δόγματος, τοῦ παραδοθέντος ἡμῖν ἐν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τῶν ἰσχυρίτων τῆς Ἐκκλησίας Πατρῶν, ἵνα πρὸς αὐτὸ ποιήσῃ ἀπαράλλακτως, τὴν οἰκίαν διορθώσῃται γνῶμων. Ὁ δὲ καὶ μετὰ τὸν ἐπίγνωσιν



τῆς ἀληθείας μὴ ἀκούσας τοῦ λόγοντος· Ὅτι ἀρχὴ ὑπερ-  
 ηφανείας ἀσίβεια. Καὶ ὁ κρατῶν αὐτῆς, ἐξουηθήσει  
 βδελύγματα. Διὰ τοῦτο παροῦσα ἐστὶν κύριος τὰς ἐπα-  
 γωγὰς καὶ κατιστρέφει εἰς τέλος αὐτούς. Τὸν νοῦν ἡμαρ-  
 τάνοντα εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίς δικαιοῦσαι; καὶ τίς δο-  
 ξάσει τὸν ἀτιμάζοντα ζωὴν αὐτοῦ; ἐτίμησε γὰρ ἐξ ἄρας  
 τῶν θείων δογμάτων καὶ κριμάτων καταφροσύνης, καὶ  
 αὐτὸ τὸ παρ' ἡμῶν σταλὴν ἴσον, νοθεύσαι καὶ παραποιή-  
 σασθαι, καὶ ἀφελεῖν μὲν ἐξ αὐτοῦ τὴν ὀρθόδοξον τῶν  
 Πατρῶν ὁμολογίαν, καὶ τὴν κατάκρισιν ὧν ποιοῦμεθα, ταυ-  
 τὸν δὲ λέγειν, ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία ποιεῖται δικαίως  
 δυσσωνύμων ἀρετιῶν, καὶ ἐφελκεῖν τὸν ἰὸν τῆς οἰκίας  
 καινοταμίας. Ἐπει οὖν γίγνεται ἀδελφοί, ὅτι, τίς ἐλι-  
 κήσει ἐπαιδὸν ἰφιόδοκτον, καὶ πάντα τοὺς προσάγοντας  
 θηρίους; οὕτως τὸν προσκορῦόμενον ἀνδρὶ ἡμερωτῶν καὶ  
 συμφύρονον ἐν ταῖς ἀσείβειαις αὐτοῦ· ἐν τοῖς χειλοῖσιν  
 αὐτοῦ γλυκαίνει λόγους, καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ βουλεύεται  
 ἀνατρέψαι σε εἰς βῆθρον· ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ δακρύει, καὶ  
 ἐν εὐρῇ καρδίᾳ, οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀφ' ἁμαρτίας, καὶ ὡς  
 βροχὴν [Leg. βροχῶν] ὑποσχάσει κίτραν [Leg. πείρα] σου.  
 Τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ κινήσει, ἐπικρατήσει ταῖς χερσὶν αὐτοῦ,  
 καὶ πολλὰ ψυθίρῃσι, καὶ ἀλλοιώσει πρόσωπον αὐτοῦ.  
 Δίγει δὲ πάλιν, ὅτι, Ὁ ἀπόμεινος πίστεως, μολυνθήσε-  
 ται, καὶ ὁ κοιωνῶν ὑπερφηνῶ, ὁμοιωθήσεται αὐτῷ.  
 Σπουδάσατε πάντες ὑμεῖς, ἀγαπητοί, ὡς τέκνα ὑπακούσας  
 πληρωταί θείου γινόμενοι παραγγιλιματος, τοῦ λόγοντος·  
 Σώζων εἰς τὴν σκαυτοῦ ψυχὴν, μὴ περιθλάψης εἰς  
 τὰ ὀπίσω, μηδὲ στῆς ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ, εἰς τὸ  
 ὄρος σώζου, μήποτε συμπαρὰληθῆς· καὶ, Ἐξέλθετε ἐκ  
 μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄψυχοι;  
 ἀπόβιθε ἐκ πάσῃ τῇ πρὸς τὸν τοιοῦτον ἀνδρα, ταυτῶν δὲ  
 λέγειν, τὴν χειριστῶν αὐτοῦ αἵρεσιν, οἰκίωσιν, καὶ  
 στοργῶν. Θάνατος γὰρ ἴστιν ἀπὸ Θεοῦ χωρίζων τοὺς  
 κειθόμενους ἐν τοῖς ὁμίμοι τοῦ τοιοῦτου ἀνδρός. Ὡς  
 χάριν καὶ κανονικῶς κωθελαμεν αὐτὴν, ἐκ πάσας ἰε-  
 ρατικῆς ἀξίας, καὶ λειτουργίας, ἄχρις ἂν τὰ οἰκία  
 διαρθρώμενος, πρὸς τὴν Ἀποστολικὴν τῆς καθολικῆς  
 Ἐκκλησίας ἐπαυθῆθαι πίστιν, εἰς ἣν αὐτοὶ κατὰ Θεοῦ  
 χάριν γεννηθῆντες τε καὶ ἀνατραφέντες, στάκατε διὰ παν-  
 τὸς ἐρμῶμενοι, καὶ τιμιμωμένοι· καὶ καθὼς παρε-  
 λάθετε παρ' ἡμῶν, ἤγουν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ  
 προφητῶν, καὶ διδασκάλων, καὶ τῶν οἰκουμηνικῶν  
 πόντε συνόδων τὸ πῶς δεῖ πιστεύειν, καὶ περικατεῖν,  
 καὶ ἀρίσκειν Θεῷ, καθὼς καὶ ἐπιστεύσατε καὶ ἐπεριπα-  
 τήσατε μέχρι τοῦ νῦν, ἵνα περισσύνετε μᾶλλον ἐν ὀρ-  
 θοδόξῳ πίστει, ὁμολογοῦντες κατὰ τὴν αὐτῶν τῶν ἁγίων  
 εἰσεῖν· ἡ παράδοσιν, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν  
 Θεὸν ἀληθινὸν καὶ ἄνθρωπον ἀληθινὸν τὸν αὐτὸν, ἐν μη-  
 δει τῆς θείας αὐτοῦ λειπόμινον φύσεως, ἢ πλὴν μόνως τῆς  
 ἁμαρτίας· ἀλλὰ κατὰ πάντα τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἑκα-  
 τέρῃ φύσει τῶν ἐξ ὧν καὶ ἐν αἷς συνίσταται, ἐν τῇ  
 θεῖα καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ, ἐν τῇ ἀκτίστῳ καὶ τῇ κτιστῇ,  
 ὡς περ φύσει, οὕτω καὶ θελήσει καὶ ἐνεργείᾳ, πρὸς ἀπό-  
 θεῖν τῆς ἐντελής αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ  
 τὴν μητέρα καὶ παρῆναι συγγενείας, καὶ ὁμοουσιότη-  
 τος. Ἐχόντες οὖν τοιαύτην ἐπίδοσαν, πολλῇ παρρίσει  
 χρώμεθα, καὶ οὐ καθάπερ αἱ δεῖ ἐναντίας τοῖς παρεσῆχ-  
 τοῖς ἐναδρῶνται τύποις, ἤγουν ἐπίδοσιν, ἀλλὰ τοῖς  
 παρρησιῶν καὶ συνουσιῶν τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ὡχυ-

*superbiæ hominis apostulare a Deo. Qui tenuerit eam, adimplebitur maledictis, et subvertet eum in finem (Eccli. x). Propterea exhonoravit Dominus conventus malorum, et destruxit eos usque in finem. Quis igitur eum, qui in animam suam peccat, justificabit? quis glorificabit eum, qui vitam suam exhonorat? Ausus est enim, per summum divinorum iudiciorum contemptum, missum a nobis exemplum adulterare ac depravare, ex eoque demerere orthodoxam Patrum confessionem et damnationem quam facimus, id est, quam catholica Ecclesia iure facit detestandorum hæreticorum, ac venenum propriæ novitatis injicere. Quoniam igitur scriptum est, fratres: Quis miserebitur incantatori a serpente percusso, et omnibus qui appropiant bestiis? sic et qui comitatur cum viro iniquo, et obvolutus est in peccatis ejus. In labiis suis indulcat inimicus, et in corde suo insidiatur, ut subvertat te in foveam. In oculis tuis lacrymatur; et si invenerit tempus, non salubitur sanguine, et quasi adjuvans suffodiet plantas tuas. Caput suum morebit et plaudet manu, et multa sumrans commutabit vultum suum (Eccli. xii). Et rursus dicit: Qui tetigerit picem, inquinabitur ab ea; et qui communicaverit superbo, induet superbiam (Eccli. xiii). Sategite vos omnes, dilecti, ut filii obedientia, et divini præceptum adimplentes, quod dicit: Salva animam tuam, noli respicere post tergum, nec ales in omni circa regione, sed in monte saltem te fac, ne et tu simul pereas (Gen. xix); et: Recedite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio eorum (Isai. lvi). Depone omnem ad hominem hujusmodi, id est, ad pessimam ejus hæresin, conjunctionem et amorem; mors enim est, separans a Deo eos qui doctrinæ talis viri obsequuntur. Atque idcirco eum canonicè ab omni deposuimus sacerdotali dignitate et ministerio, quoad propria corrigens, ad apostolicam catholicæ Ecclesiæ redeat fidem; in qua ipsi, per Dei gratiam generati et educati, state semper radicati et fundati, et sicut accepistis a nobis, sive a sanctis apostolis, et prophetis, et doctoribus, et universalibus quinquæ synodis, quomodo oporteat vos credere, et ambulare, et placere Deo, sicut et credidistis, et ambulastis usque adhuc, ut abundetis magis in orthodoxa fide, contentes juxta ipsorum sanctorum piam traditionem, Dominum nostrum Jesum Christum, Deum verum, et verum hominem eundem, in nullo a divina sua deficientem natura, et in nullo ab humana natura deficientem, absque solo peccato, se. l. per omnia et in quibus constat, tum in divina, tum in humana, in increata, et in creata, sicut natura, ita voluntate et operatione, ad demonstrationem perfectæ ejus cum Deo et Patre, et cum matre ac virgine connata-ritatis et consubstantialitatis. Habentes igitur talis spem, multa libertate utimur, et non sicut adversarii superinductis læsciviont formulis et expositionibus, sed paternis et synodalibus catholicæ Ecclesiæ muniti præconiis, hæc ubique et omnibus per ea quæ nuper a nobis synodaliter gesta sunt, inti-*

\* Excidit membrum phrasis, quod sic est restitutum: καὶ ἐν μηδὲν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως λειπόμινον F.DIT.

maximus, quæ et vobiscum nunc loquimur, nihil in-  
 ductitium aut peregrinum ac novum prædicantes,  
 sed quæ audivistis, et didicistis, et accepistis, et in  
 vobis jugiter radicata sunt. Quæ enim est spes nos-  
 tra, aut gaudium, aut corona gloriationis? nonne  
 vos coram ipso Domino nostro Jesu Christo, et nunc,  
 et in ipsius adventu? quandoquidem multa mihi ad  
 vos libertas est, multa gloriatio pro vobis, repletus  
 sum consolatione, superabundo gaudio in omni tri-  
 bulatione nostra, quam propter dictum hominem  
 sustinimus: *Quis enim infirmatur, et ego non infir-  
 mor? quis scandalizatur, et ego non uror?* Inquit divi-  
 nus apostolus (II Cor. xi). Quocirca et vos, charis-  
 simi, hujusmodi nostram pro vobis scientes sollicitu-  
 dinem, et edocti diligenter a divinitus inspiratis Scri-  
 pturis, *quod nulla est participatio justitiæ cum iniqui-  
 tate, nec societas luci ad tenebras, nec consentio Chri-  
 sti ad Belial, nec pars fidei cum infideibus* (II Cor.  
 vi), neque consensus orthodoxorum cum hæreticis; omni custodia custodite cor vestrum, nullam parti-  
 cipationem habentes, nec societatem, nec consen-  
 sionem, nec connexionem cum hujusmodi homine,  
 ac ne ulla ratione assentiamini ejus doctrinæ, sed  
 assidue permanentes in sanctissima nostra fide, ser-  
 vite Deo in conscientia pura. Synaxis autem mini-  
 sterium perficiant vobis qui ibi sunt presbyteri et  
 diaconi, qui diligenter et acceptabiliter rectam catho-  
 licæ Ecclesiæ nobiscum doctrinam suscipiunt,  
 quæ nuper ad vos a nobis scripta est: et abjicientes  
 omnem hæresim ac novitatem, quæ ab apostolica  
 predicatione condemnatur; quousque, ut dictum est,  
 ille sua corrigat, aut alius pro illo canonicè eligatur  
 pastor bonus ac verus, quique animam pro ovibus  
 ponat (Joan. x), imitatione principis pastorum Chri-  
 sti, in loco pascuæ vos collocans, et super aquam  
 refectiois educans (Psal. xxii). Ipse autem, qui nos  
 vobiscum confirmat in divinis ejus confessione,  
 quique unxit nos ac signavit, deditque arrhabonem  
 Spiritus in cordibus nostris, sanctificet vos perfecte,  
 spiritumque vestrum et animam et corpus integra  
 aique irreprehensibilia custodiat, receptorum in sæcula  
 sæculorum quæ repromisit diligentibus eum. Amen.

**A**ρωμένοι κηρύγματα. ταῦτα κατηχού τοῖς πᾶσι διὰ τῶν  
 ἀρτίως κατ' ἡμῶν συνοδικῶς πραχθέντων, ἐγνωρίσαμεν, ἃ  
 καὶ πρὸς ὑμᾶς νυνὶ διαλεγόμεθα, μηδὲν ἐπέισακτον ἢ ξένον  
 κηρύσσοντες, ἀλλ' ἅπερ ἠκούσατε καὶ ἐμάθετε, καὶ παρελά-  
 βετε, καὶ ἐστὶ ἐν ἡμῖν ἐρριζωμένα διαπάντος. Τίς γὰρ ἡμῶν  
 ἔλπις, ἢ χαρὰ, ἢ στέφανος καυχήσεως; ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς  
 ἐμπροσθεν αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ νῦν τε  
 καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ἐπειδὴ πολλὴ μοι παρρησία πρὸς  
 ὑμᾶς, πολλὴ μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν πεπλήρωμαι τῇ πα-  
 ρακλήσει. ὑπερπερισσέυομαι τῇ χαρᾷ, ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει  
 ἡμῶν, ἣν διὰ τὸν κτηνόμενον ἐθλίβημεν ἄνδρα. Τίς γὰρ ἀσθε-  
 νεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς scandalίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυ-  
 ροῦμαι; φησὶν ὁ θεὸς Ἀπόστολος. Διὸ καὶ ὑμεῖς, ἀγαπαῖτοι,  
 τὴν τοιαύτην ἡμῶν περὶ ὑμῶν γινώσκοντες μέριμναν,  
 καὶ διδάσχθεντες ἀκριβῶς ἐκ τῶν θεοπνευστῶν Λογιῶν,  
**B** ὅτι οὐδεμία μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, οὐδὲ κοινω-  
 νία φωτὶ πρὸς σκότος, οὔτε συμφωνίαις Χριστοῦ πρὸς  
 Βελίαν, οὔτε μερὶς πιστῶ μετὰ ἀπίστων, οὔτε συγκα-  
 τάσεις ὀρθοδόξων πρὸς αἰρετικούς· πασῇ φυλακῇ τη-  
 ρήσατε τὴν ἑαυτῶν καρδίαν, ἀμίτοχοι καὶ ἀκοινῶντοι  
 καὶ ἀτύμφοι καὶ ἀσύγκλωστοι πρὸς τὸν τοιοῦτον ἄν-  
 δρα γινόμενοι, κατ' οὐδένα τρόπον συγκαταθίμενοι τοῖς  
 δόγμασιν αὐτοῦ, ἀλλὰ προσμίνοντες αἰετῇ ἀμωιάτῃ  
 ἡμῶν πίστει, δουλεύετε τῷ θεῷ ἐν καθαρᾷ συνειδήσει.  
 Τὴν δὲ τῆς συνάξεως λειτουργίαν τελειῶσιν ὑμῖν, οἱ  
 αὐτοῖσι πρεσβύτεροι τε καὶ διάκονοι, οἱ ἀκριβῶς καὶ ἀπα-  
 ραλείπτως τὰ ὀρθὰ τῆς καθ' ὀλικῆς Ἐκκλησίας σὺν ἡμῖν  
 δεχόμενοι δόγματα, τὰ κατ' ἡμῶν ἀρτίως γραφέντα  
 ὑμῖν, καὶ ἀποβαλλόμενοι πάσαν αἵρεσιν καὶ καινοτομίαν  
 τὴν ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ καταδικαζομένην κηρύγματος·  
**C** ἄχρις ἂν, ὡς εἴρηται, ἢ ἐκείνος τὰ οἰκία διορθώσῃται,  
 ἢ ἄλλος ἀντ' ἐκείνου κανονικῶς χειροτονηθῇ ποιμὴν γα-  
 λῆς καὶ ἀληθινός, καὶ τιθεὶς τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προβά-  
 των μιμήσει τοῦ ἀρχιεπομένου Χριστοῦ εἰς τόπον χλοῆς  
 κατασκηνῶν ὑμᾶς, καὶ ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐκτρέψων.  
 Αὐτὸς δὲ ὁ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς τὴν κῆρυκα  
 τῆς ἐμὸς γίαν, καὶ χρίσας ἡμᾶς καὶ σφραγισάμενος,  
 καὶ δούς τὴν ἀρραβῶνα τοῦ Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις  
 ἡμῶν, ἀγάσῃ ὑμᾶς ὀλοτελῶς, καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ  
 πνεῦμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἄμμεπτον δια-  
 τηρήσει, κομιζόμενος εἰς αἰῶνας αἰῶνων ἃ ἐπηγγέδατο  
 τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, ἀμήν.

## EPISTOLA XIV,

### AD THEODORUM.

*Commemorat ea quæ Romæ passus est, cum inde a Calliopa exarcho vi abreptus, Constanti-  
 nopolim missus est.*

Martinus Theodoro sineera affectione dilecto D  
 fratri.

Quoniam agnovi ut potui ea quæ in scriptis a vobis  
 significata sunt, in paucis verbis exsequar. Cum exi-  
 rem ab ecclesia quæ vocatur Constantiniana, in qua  
 exercitus me cum armis constrinxerat, in præsentia  
 exarchi ac Theodori cubicularii, seu cleri, clara  
 voce dixerunt: Anathema habeat quisquis dixerit  
 vel crediderit quia Martinus usque ad unum apicem  
 fidem mutavit, aut mutaturus est, et anathema ha-  
 beant qui in orthodoxa fide sua usque ad mortem

non permanserint. His auditis, Calliopa cepit ratio-  
 nem redlere aliam fidem præter quam nos tenemus,  
 non esse, neque aliter se credere. Sed hoc propitius  
 eos qui audiebant, non propter fidem dicere. Et  
 scire te volo, dilectissime frater, de fide quam signi-  
 ficasti, nec non et falsis calumniis, quas adversus  
 veritatem proponunt, quia opitulantibus nobis ora-  
 tionibus vestris, ac omnium fidelium Christianorum  
 qui vobiscum sunt, et vivens et moriens salutis nos-  
 træ fidem defendam, et quemadmodum beatus Pau-  
 lus apostolus docet: *Mihi vivere Christus est, et mori*

lucrum (*Phi ip. 1*). De falsis autem accusationibus, A quas noviter hæretici faciunt, abjicientes veritatem Christi Dei, qualem omnino poterunt hominibus veritatem loqui, qui Dei veritati resistunt? Tibi igitur reddo rationem, dilectissime frater, per eum qui iudicaturus est mundum istum per ignem, qui et reddet unicuique secundum opus suum. Ego aliquando ad Sarracenos nec litteras misi, nec quem dicunt tomum qualiter credere debeant, aut pecunias unquam transmisi, exceptis duntaxat quibusdam illuc venientibus servis Dei causa eleemosynæ, quibus et modicum quid præbuimus minime ad Sarracenos transmissum. Porro de domina nostra gl'oriosa sem-

\* In Romana Edit. deest et naturam

per virgine Maria, quæ Deum et Dominum nostrum Jesum Christum peperit, quam omnes sancti et catholici Patres Dei genitricem appellant, ut pote quæ Deum hominem genuit, falsum contra me, imo contra suas ipsorum animas iniqui viri testificati sunt. Nam quisquis beatam super omnem creaturam et naturam humanam, absque eo qui genitus est ex ea, venerabilem semperque virginem, matrem, videlicet, Domini nostri non honorat atque adorat, anathema sit et in præsentis sæculo, et in futuro. Sed homines occasiones querentes, scandala objiciunt ad scandalizandos multos.

*Subscriptio.* Deus te incolumem custodiat, amantissime illi.

## EPISTOLA XV,

### AD THEODORUM.

*Ejusdem argumenti cum præcedente.*

Martinus Theodoro.

Noscere voluit cara vestra dilectio qualiter de sede sancti Petri apostoli, sicut unus passer solitarius ab ædificio, raptus fuerim. Et miror quia super hoc me inquirere voluisti, cum prædixerit Dominus noster de nequam temporibus istis discipulis suis: *Quia in diebus illis erit tribulatio, qualis non fuit ab origine mundi usque nunc; et nisi quia abbreviati sunt dies illi, non posset sustinere omnis caro. Sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. xxiv, 22)*. Hoc in paucis de Antichristo dicitur. Nam et sanctus Paulus secundum datam sibi gratiam spiritus prænuntiavit dies istos Timotheo discipulo suo, dicens: *In novissimis diebus descendant homines a fide, et veritate auditum convertent, seipsos amantes, avari et cætera (I Tim. iv, 1; II, iii, 4)*. Et crede mihi, desideratissime illi mi, non videndum tempus aliud, nisi manifeste hoc, in quo sint initia dolorum, quemadmodum Dominus prædixit adventum Antichristi. Et mihi breviter dicere necessarium visum est, antequam in toto mundo prævaleat iudicium, et finem cursus tradam, hoc mihi expedire arbitratus, quo aliis mala mihi præparantibus, exsultem potius quam fleam. Igitur ut scias qualiter sublatus et ductus sim a Romana urbe, nil falsum audies accidentium. Omnia præscivi per totum tempus, quæ meditabantur, et sumpto meipso cum omni clero meo, privatim mansi in ecclesia Salvatoris nostri Jesu Christi, quæ cognominatur Constantiniana, quæ prima in toto mundo constructa et stabilita est a beatæ memoriæ Constantino imperatore, et est juxta episcopium. Illic enim omnes nos seorsum morabamur a die Sabbati, quando Calliopas cum Ravennati exercitu, et Theodoro cubiculario, introivit civitatem. Misi ergo in obviam ejus quosdam ex clero: quibus susceptis in palatio, æstimavit et me cum eis esse. Cum autem quæssisset, et non invenisset, dixit primis cleri: Quia

B nos eum volumus adorare; sed cras, quod est Dominica dies, obvii ei erimus, et salutabimus eum, quia hodie non suffecimus. Porro, Dominico die datus missis in prædicta sancta Dei Ecclesia, suspiravit ille turbam multam colligi propter diem, nuntiavit hoc: Quia multum fatigati sumus ex itinere, et non possumus occurrere hodie, sed cras omnimodis occurremus, et adorabimus sanctitatem vestram. Ego vero ipse graviter infirmus eram ab Octobrio mense usque ad prædictum tempus, id est, usque ab sextodecimo Kalendas Julias. Ergo feria secunda diluvio mittit chartularium suum, et quosdam ex obsequio suo, dicens: Quia arma præparasti, et armatos habes intus, et multitudinem lapillum collegisti ad repugnandum; et hoc necessarium non est, nec aliquid tale fieri permittas. Cumque præsens audissem hæc, necessarium magis non habui, qualiter hos certos redderem, quam mittere illos gyraturos per totum episcopium, ut si arma vel lapidem vidissent, ipsi testimonium perhiberent. Cum autem essent, et nihil invenissent, subintuli eis per verba, quod nunquam aliquando aliter, sed semper per complexionem et fallacem accusationem incederent adversus nos, et eum in adventu infamis Olympii vani cujusdam hominis cum armis me hunc potuisse repellere fatebantur. Ego itaque ante altare ecclesiæ lectulum meum habebam in quo jacebam; et nondum transacta media hora, ecce exercitus cum eis veniens in ecclesiam, obumbrati omnes tenentes lanceas et spathas suas, quin et arcus suos paratos una cum scutis suis, et facta sunt illic quæ nec dicenda sunt. Quemadmodum namque in hiemali tempore vento valide flante folia ex arboribus concussa cadunt, ita percutiebantur armis candellæ sanctæ ecclesiæ, et retinæ excutiebantur in pavimentum; et audiebatur sonitus qui in eadem fiebat ecclesia, veluti tonitrus quidam horribilis tam ex pressura armorum, quam ex multo

\* Rom. addit inimici veritatis.

tudine a candelarum ab eis fractarum. Quibus confestim introeantibus, jussio a Calliopa porrecta est presbyteris et diaconibus, in qua humilitatis meæ abjectio continebatur, quod irregulariter et sine lege episcopatum subripuissem, et non essem in apostolica sede dignus institui, sed omnimodis in hanc regionem urbem transmitti subrogato in loco meo episcopo; quod necdum aliquando factum est, et spero quod nec aliquando fieri habet, quia in absentia pontificis archidiaconus et archipresbyter et primicerius locum præsentant pontificis. Dum ergo hæc moventur, quæ de fide gesta fuerant, jam manifestavi vobis. Quod autem præparati non fuërimus ad repugnandum, melius judicavi decies mori, quam unius cajsucanque sanguinem in terram fundi. Quod quidem et sine periculo hoc gestum est, non paucis, quæ non placuerunt Deo, malis effectis. Eadem itaque hora dedi meipsum ad exhibendum imperatori, et non resistendum. Porro acclamantibus mihi, ut veritatem dicam, quibusdam ex clero ne facerem hoc, nulli eorum accommodavi aurem, ne subito fierent homicidia. Sed dixi illis: Sinite mecum venire ex clero, qui necessarii mihi sunt, episcopos, videlicet, presbyteros et diaconos, et absolute qui mihi videntur. Respondit Calliopa: Quotquot voluerint venire, cum bono veniant. Nos cuiquam necessitatem non facimus. Respondi ego: Clerus in potestate mea est. Exclamantes autem quidam ex sacerdotibus, dicebant: Cum ipso vivimus, et cum ipso morimur. Post hæc cepit dicere per se Callioas, et qui cum ipso erant: Veni nobiscum ad palatium. Nec hoc facere recusavi, sed exivi cum eis in palatium eadem secunda feria. Et tertia feria venit ad me omnis clerus, et multi erant qui se paraverant ad navigandum mecum; qui etiam res suas jam immiserant in ea quæ vocabantur levamenta; et alii quoque nonnulli præparabantur clerici et laici, qui festinabant pervenire ad nos. Eadem ergo nocte, quæ illucescit in feria quarta, quæ erat tertio decimo Kalendas Julias, cir-

A ca horam quasi sextam noctis, tulerunt me de palatio, retrusis omnibus qui mecum in palatio erant, usque ad res diversas, quæ mihi in via et hic erant necessariæ, et non nisi cum sex puerulis et uno cuculo eduxerunt nos ex urbe; et cum immisissent nos in unum eorum quæ dicebantur levamenta, circa horam plus minus quartam diei ad portum pervenimus. In ea sane hora, qua egressi sumus ab urbe Roma, statim ut erant obseratæ portæ, iterum eas obseraverunt, et sic remanserunt, ne exirent a civitate aliqui, et venirent ad nos in portu, donec illinc navigassemus. Unde necessitas nobis effecta est, ut omnium eorum res, qui in levamenta missi fuerant, in prædicto portu dimitteremus, et mox eadem die moveremur. Et pervenimus Kalendas Julias Mesenam, in qua erat navis, id est carcer meus. Non autem Mesenæ tantum, sed et in Calabria; et non tantum in Calabria, quæ subdita est magnæ urbi Romanorum, sed et in plurimis insularum, in quibus nos vel tribus mensibus peccata impedierunt, nullam compassionem adeptus sum, excepto duntaxat in insula Naxia, quoniam ibi annum secimus, merui lavari duobus vel tribus balneis, et apud urbem mansi in hospitio quodam. Et ecce quadraginta et septem dies sunt hodie ex quo non merui calida nec frigida aqua rigare me, et efluxi et refrigui totus, quoniam ventris fluor et in navi et in terra usque ad præsentem horam requiem mihi omnino non dedit; et in ipsa quoque necessitatis meæ hora cum gustaturus sum, totus conquassatus corpore, ea quæ necessaria sunt percipere ad confortandam naturam non habeo, quia quod habeo tædet me sumere, cum id habeam penitus in fastidium. Sed credo in virtutem Dei qui omnia conspicit, quia cum de præsentem vita subductus fuero, exquirentur de his omnibus qui me persequuntur, ut saltem sic ad pœnitentiam ducti, ab iniquitate sua convertantur.

Subscriptio. Incolumem te custodiat Deus, filii dulcissime.

\* Edit. Rom., candelabrorum. . . . fractorum.

## EPISTOLA XVI,

### AD QUEMDAM SIBI CHARISSIMUM.

*De exsilii sui calamitate.*

Indicamus germanæ charitati vestræ, domine frater, quia postquam egressi sumus ex eo quod Jeron dicitur a Constantinopoli, navigantes sancta quinta feria Coenæ Domini, pertransivimus Pharum, per diversa loca transmeantes Idibus Maiis, et Chersonem pervenimus. Ergo gerulus harum, qui præsentem vobis tradit epistolam, post triginta dies post vos a partibus Byzantii venit Chersonem. Et gavisus sumus super adventum ipsius, æstimantes quod expensæ missæ nobis ab Italia essent in terram hanc, quæ deberent nos eo veniente consolari. Et cum interrogassemus, cognovimus ab eo, quod nihil huc detu-

D lerit ab Italia; et miratus sum, et glorificavi Deum meum etiam in hoc, quoniam, sicut scit, tribulationes nostras dispensat maxime cum fames in hac terra et necessitas talis esset, ut panis in ea tantum nominetur, non tamen penitus videatur. Quoniam nisi mittantur nobis ex partibus illis sumptus, vel a partibus Ponti, hic vivere omnino nequimus. Spiritus enim promptus est, caro vero infirma, ut etiam ipse nosti. Neque enim dispensatio quævis potest in hac terra ullatenus inveniri in solatium saltem modici sumptus. Si ergo, ut dictum est, transmissum fuerit illinc frumentum, et vinum, aut oleum, et alia

quædam quoquo modo, festina prout potueris mittere nobis. Neque enim hujuscemodi mala, ut reor, ostendi sanctis, qui ibidem sunt, vel his qui sunt ecclesiæ illius, ut usque adeo mandatum domini parvipenderent: præsertim cum apostolus Philippensibus scripsit, gratias agens eis, quod et Thessalonicam et semel et bis in usum sibi miserint, ubi et subdit: *Habeo autem omnia, et abundo* (Phillip. iv, 15). Si enim peregrinos illic, id est, Romæ, ita reficit san-

ctus Petrus, quid dicemus de nobis, qui proprii servi ejus sumus, et saltem ad momentum ministravimus ei, et in tali exsilio et afflictione consistimus? Cognitionem autem feci ad dilectionem vestram quarendam specierum, quæ comparari debent illic; et horum, quæso, te more solito curam habeto, ut nosti, ad emendum et mittendum nobis propter multas necessitates nostras, et frequentes infirmitates.

## EPISTOLA XVII, EJUSDEM ARGUMENTI CUM SUPERIORE.

Omne desiderium habemus semper litteris nostris charitatem vestram consolandi, et relevandi vos a sollicitudine quæ vobis de nobis est: vobiscum vero et omnes sanctos et fratres nostros, qui curam nostri propter Dominum gerunt. Ecce et impræsentiarum scribo vobis, quæ coarctant nos. Veritatem dico in nomine Christi Dei nostri. Remoti enim ex omni mundana turbatione, et depositi a peccatis nostris, ecce et ipsa vita caruimus. Siquidem hi qui in hac regione habitant omnes gentiles existant, et gentiles mores acceperunt hi qui hic habitare noscuntur, nullam charitatem prorsus habentes, quam jugiter hominum natura et inter ipsos quoque barbaros crebra compassione demonstrat. Novit itaque Deus, nisi ex naviculis, quæ veniunt ex partibus Romanicæ, ut hi qui hic sunt nuncupant, partes, videlicet, Græcorum Ponticas partes vocantes. Nam nec semel de regione ista usque ad unum trimisium frumentum potui comparare, sed nec alterius cujuscunque generis speciem, nisi, ut prædictum est, ex naviculis quæ huc raro veniunt, ut sale onustæ recedant. Sic potuimus emere tres vel quatuor modios numismate, usque ad præsentem Septembrium mensem. Usque nunc vero non potuimus de novis geniminibus emere, nisi uno numismate modios quatuor. Miratus sum autem, et adhuc miror indiscretionem et incompassionem omnium qui quondam mihi pertinebant, et amicorum meorum ac propinquorum, quia sic funditus infelicitatis meæ obliti sunt, et nec scire volunt, ut invenio, sive sim super terram, sive non sim. Miratus quoque multo magis sum in eos qui sunt sanctissimæ apostoli Petri Ecclesiæ, quoniam tantam dederunt operam de corpore ac membro suo, id est, super dilectione nostra, ad reddendos nos sine sollicitudine. Saltem super corporali usu, quotidianoque

sumptu. Nam etsi aurum Ecclesiæ sancti Petri non habet, frumento tamen, et vino, et aliis necessariis<sup>a</sup> expensa non caret per gratiam Dei, ut modicæ autem exhibitionis curam gessissent. Qualem putas conscientiam habemus exhibendi ante tribunal Christi accusantibus omnibus tunc et rationem reddentibus hominibus, qui ex eodem lato et massa consistunt? Quæ formido est, quæ cecidit super homines ad mandata Dei minime facienda, aut timor ubi non est timor? An subtractione usque adeo nos spiritus maligni operiunt? An ita inimicus omni plenitudini Ecclesiæ apparui, et adversarius illis? Verumtamen Deus, qui omnes vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire, per intercessionem sancti Petri stabiliat corda eorum in orthodoxa fide, et confirmat<sup>C</sup> contra omnem hæreticum et adversariam Ecclesiæ nostræ personam, et immobiles custodiat, præcipue pastorem qui eis nunc præesse monstratur, quo in nullo prorsus decedentes, vel declinantes, aut dimittentes eorum, quæ in conspectu Domini et sanctorum angelorum ejus in scriptis professi sunt, usque ad pusillum quidpiam, una cum humilitate mea coronam percipiant justitiæ orthodoxæ fidei de manu Domini et Salvatoris nostri Jesu Christi. De humili namque hoc corpore meo et ipsi Domino cura erit, ut sibi gubernare placet, sive in tribulationibus indesinentibus, sive in modico refrigerio. Dominus enim prope est, et quid sollicitus sum? Spero quippe in miserationes ejus, quod non taret modo finire meum quo jusserit cursum. Omnes vestrates propter Dominum salute, et omnes qui pro Dei amore meis compassi sunt vinculis. Deus excelsus potenti manu sua protegat vos ab omni tentatione, et salvet in regnum suum.

<sup>a</sup> Rom., *expensæ non carent.*